

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

EVLİLİK UYUMU İLE TOLERANS DÜZEYİ
ARASINDAKİ İLİŞKİ

Yüksek Lisans Tezi

Özkan ÖZCAN

Danışman:

Doç. Dr. Ercümen ERSANLI

Samsun, 2016

**ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI**

**EVLİLİK UYUMU İLE TOLERANS DÜZEYİ
ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Yüksek Lisans Tezi

Özkan ÖZCAN

Danışman:

Doç. Dr. Ercümend ERSANLI

Bu çalışma Bilimsel Araştırma Projeleri tarafından desteklenmiştir.

(Proje No: PYO.EGF.1904.11.004)

Samsun, 2016

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım yüksek lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda enstitü yazım kılavuzuna uygun davranıldığını taahhüt ederim.

11/07/2016

(İmza)

Özkan ÖZCAN

TEZ KABUL VE ONAYI

Özkan ÖZCAN tarafından hazırlanan "Evlilik Uyumu ile Tolerans Düzeyi Arasındaki İlişki" başlıklı bu çalışma, .../.../2016 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliğiyle/oy çokluğuyla başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan :

Üye :

Üye :

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

-----/-----/-----

Prof. Dr. Önder KABADAYI

Enstitü Müdürü

ÖZET

EVLİLİK UYUMU İLE TOLERANS DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Özkan ÖZCAN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans, Haziran/2016

Danışman: Doç. Dr. Ercümen ERSANLI

Bu çalışmada öncelikle, evli bireylerin evlilik uyum ile tolerans düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Bunun yanında evli bireylerin cinsiyet, yaş, kendilerinin ve eşlerinin öğrenim durumları, evlilik süreleri, algıladıkları sosyoekonomik ve mutluluk düzeyleri, yaşadıkları yerleşim yeri gibi değişkenler ile evlilik uyum ve tolerans düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir.

Araştırmanın çalışma evrenini 2010 yılı Türkiye İstatistik Kurumu verileri doğrultusunda Samsun ilinde ikamet eden 312.181 evli erkek ve 314.094 evli kadın olmak üzere toplamda 626.275 evli birey oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak Locke ve Wallace (1959) tarafından geliştirilip, Tutarel-Kışlak (1999) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Evlilikte Uyum Ölçeği ve Ersanlı (2011) tarafından geliştirilen Tolerans Ölçeği ile araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. 150 evli kadın birey ve 150 evli erkek birey olmak üzere toplam 300 evli bireyden oluşan örneklem grubumuzun 194'ü şehir merkezinde, 106'sı ise köyde ikamet etmektedir.

Elde edilen verilerin analizi için, Spearman's Rho istatistiği hesaplanmış, Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U testleri uygulanmıştır. İstatistiksel analizler sonunda, evli bireylerin evlilik uyum düzeyleri ile tolerans düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır. Evli bireylerin tolerans düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre; evlilik uyum düzeylerinin ise bireyin kendisinin ve eşinin öğrenim durumuna, algıladığı mutluluk düzeyine ve yaşamakta olduğu yerleşim yerine göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Yaş, evlilik süresi ve algılanan sosyoekonomik düzey ile gerek evlilik uyum düzeyi gerekse de tolerans düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu araştırmadan elde edilen bulgular literatür doğrultusunda yorumlanmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: evlilik, evlilik uyumu, tolerans, hoşgörü

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN MARITAL ADJUSTMENT AND TOLERANCE LEVEL

Özkan ÖZCAN

Ondokuz Mayıs University, Institute of Educational Sciences,
Department of Educational Sciences, M.A., June/2016

Advisor: Asst. Prof. Ercümen ERSANLI

In this study, it is primarily studied that whether there is a significant relationship between the level of tolerance and harmony of married individuals or not. Besides this, such variables as married individual's gender, age, educational status and those of their spouses, marriage period, the relationship between perceived socio-economic and happiness levels and their settlements and marital adjustment and tolerance levels were examined.

The population of the study in accordance with the Turkey Statistical Institute data residing. In accordance with the Institute data in 2010, 312.181 married men and 314.094 married women, residing in Samsun, totally constitutes 626.275 married individuals. As data collection tool, The Marital Adjustment Scale developed by Locke and Wallace (1959), adapted to Turkish developed by Tutarel-Kışlak (1999), along with the personal information form prepared by the researcher, The Tolerance Scale developed by Ersanlı was used. 194 of our sample group lives in city and 106 lives in village, consisting of totally 300 married individuals, 150 of this is women and 150 of this is men.

For the analysis of obtained data, Spearman's Rho statistics were calculated, Kruskal-Wallis and Mann-Whitney U tests were used. As a result of the statistical analysis, it is determined that there is not a significant difference between the levels of marital adjustment of married individuals and their tolerance levels. It is concluded that tolerance levels of the married individuals differ according to the gender variable; marital adjustment levels of the individuals differ according to their both educational status, happiness levels and the place they live. It can not be found that there is a significant relationship either between marital adjustment levels or tolerance levels together with the age, marriage period and the perceived socio-economic levels. The findings obtained from this research was commented and suggested in accordance with the literature.

Key words: marriage, marital adjustment, tolerance, clemency

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans öğrenimim süresince her daim yanımda olup beni çalışmaya teşvik eden, yoğun bir çalışma sonucu ortaya konan bu araştırmada büyük emeği bulunan, saygı değer hocam ve tez danışmanım Sayın Doç. Dr.ERCÜMEND ERSANLI'ya,

Bu süreçte desteğini hiç esirgemeyen başta hocam Sayın Prof. Dr. Kurtman ERSANLI olmak üzere, tüm hocalarıma,

Tezime ilişkin önerileri, göstermiş olduğu ilgi ve bugüne kadar bana kattıkları için Sayın Prof. Dr. Melek KALKAN'a,

Engin bilgileri ile eğitim hayatım boyunca bana katkı sağlayan Sayın Prof. Dr. Seher BALCI ÇELİK'e,

Bu zor ve yorucu çalışmanın her anında yanımda olan sevgili eşim Nuray ÖZCAN'a,

Hayatım boyunca beni hep destekleyen ve benim için her türlü fedakarlığı gösteren sevgili aileme,

Tüm kalbimle teşekkür ederim.

Özkan ÖZCAN

Samsun, 2016

İÇİNDEKİLER

Bilimsel Etik Bildirimi	i
Tez Kabul ve Onayı	ii
Özet	iii
Abstract	iv
Teşekkür	v
İçindekiler	vi
Tablolar	ix
Kısaltmalar	xii

GİRİŞ

Giriş.....	1
Araştırmanın Amacı.....	4
Problem Cümlesi.....	5
Alt Problemler.....	5
Denenceler.....	5
Araştırmanın Önemi.....	6
Sayıtlar	7
Sınırlılıklar	7
Tanımlar	8

BÖLÜM 1 İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

1.1 Evlilik Uyumu ile İlgili Yayın ve Araştırmalar	9
1.1.1 Evlilik Uyumu İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Yayın ve Araştırmalar	9
1.1.2 Evlilik Uyumu İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Yayın ve Araştırmalar	18
1.2 Tolerans ile İlgili Yayın ve Araştırmalar	31
1.2.1 Tolerans İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Yayın ve Araştırmalar	31
1.2.2 Tolerans İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Yayın ve Araştırmalar	36

BÖLÜM 2 YÖNTEM

2.1 Araştırma Modeli	43
2.2 Evren	43
2.3 Örneklem	44
2.4 Veri Toplama Araçları	47

2.4.1 Evlilikte Uyum Ölçeği.....	47
2.4.1.1 Evlilikte Uyum Ölçeği'nin Güvenirliği.....	48
2.4.1.2 Evlilikte Uyum Ölçeği'nin Geçerliliği	49
2.4.2 Tolerans Ölçeği	49
2.4.2.1 Tolerans Ölçeği'nin Güvenirliği	50
2.4.2.2 Tolerans Ölçeği'nin Geçerliliği	50
2.4.3 Kişisel Bilgi Formu	50
2.5 Verilerin Toplanması ve Analizi.....	50

BÖLÜM 3 BULGULAR

3.1 Denence 1: Evli bireylerin evlilik uyum puanları ile tolerans puanları arasında anlamlı bir ilişki vardır.	52
3.2 Denence 2: Evlilik uyum ve tolerans puanları evli bireylerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.	53
3.3 Denence 3: Evlilik uyum ve tolerans puanları evli bireylerin yaşlarına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.	54
3.4 Denence 4: Evlilik uyum ve tolerans puanları evli bireylerin öğrenim durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.....	55
3.5 Denence 5: Evlilik uyum ve tolerans puanları evli bireylerin eşlerinin öğrenim durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.	57
3.6 Denence 6: Evlilik uyum ve tolerans puanları evli bireylerin evlilik sürelerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.....	60
3.7 Denence 7: Evlilik uyum ve tolerans puanları evli bireylerin algılanan sosyoekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.....	60
3.8 Denence 8: Evlilik uyum ve tolerans puanları evli bireylerin algılanan mutluluk düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.	61
3.9 Denence 9: Evlilik uyum ve tolerans puanları evli bireylerin yaşadıkları yerleşim yerlerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.	63

BÖLÜM 4 TARTIŞMA VE YORUM

4.1 Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Evlilik Uyum Puanları ile Tolerans Puanları Arasındaki İlişki.....	65
4.2 Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Cinsiyetlerine Göre Evlilik Uyum ve Tolerans Puanları	65
4.3 Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Yaşlarına Göre Evlilik Uyum ve Tolerans Puanları	67
4.4 Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Öğrenim Durumlarına Göre Evlilik Uyum ve Tolerans Puanları.....	68

4.5 Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Eşlerinin Öğrenim Durumlarına Göre Evlilik Uyum ve Tolerans Puanları.....	69
4.6 Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Evlilik Sürelerine Göre Evlilik Uyum ve Tolerans Puanları	70
4.7 Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Algılanan Sosyoekonomik Düzeylerine Göre Evlilik Uyum ve Tolerans Puanları.....	71
4.8 Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Algılanan Mutluluk Düzeylerine Göre Evlilik Uyum ve Tolerans Puanları.....	72
4.9 Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Yaşadıkları Yerleşim Yerlerine Göre Evlilik Uyum ve Tolerans Puanları.....	74

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç.....	76
Araştırmacılara ve Uygulamacılara Öneriler	77
Kaynakça	79
Ekler	92
<u>1.</u> Ek: Evlilikte Uyum Ölçeği	92
<u>2.</u> Ek: Tolerans Ölçeği.....	95
<u>3.</u> Ek: Kişisel Bilgi Formu.....	96
Özgeçmiş	97

TABLolar

Tablolar	Sayfa No
TABLO 1 Çalışma Evrenini Oluşturan Evli Bireylerin İlçe Bazında Cinsiyete ve İkamet Ettikleri Yerleşim Yerlerine Göre Dağılımları.....	44
TABLO 2 Örneklemi Oluşturan Evli Bireylerin İlçe Bazında Cinsiyete ve İkamet Ettikleri Yerleşim Yerlerine Göre Dağılımları.....	45
TABLO 3 Örneklemi Oluşturan Evli Bireylerin Cinsiyete ve İkamet Ettikleri Yerleşim Yerlerine Göre Yaş Ortalamaları Dağılımları.....	45
TABLO 4 Örneklemi Oluşturan Evli Bireylere İlişkin Demografik Bilgiler.....	46
TABLO 5 Kişisel Bilgi Formunda İstenilen Bilgilerin Dağılımı.....	50
TABLO 6 Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği ve Tolerans Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Kolmogorov-Smirnov Normallik Testi Sonuçları.....	51
TABLO 7 Denencelere Göre Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği ve Tolerans Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Kolmogorov-Smirnov Normallik Testi Sonuçları.....	52
TABLO 8 Evli Bireylerin Evlilik Uyum Puanları ile Tolerans Puanlarına Ait Spearman Rho İstatistiği Sonuçları.....	53
TABLO 9 Evli Bireylerin Evlilik Uyum Puanları ve Tolerans Puanlarının Minimum ve Maximum Değerleri, Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları.....	53
TABLO 10 Cinsiyete Göre Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği ve Tolerans Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	54
TABLO 11 Yaşa Göre Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği ve Tolerans Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	55
TABLO 12 Öğrenim Durumuna Göre Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği ve Tolerans Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	55
TABLO 13 İlköğretim ve Ortaöğretim Mezunu Evli Bireylerin Öğrenim Durumlarına Göre Evlilikte Uyumu Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları	56

TABLO 14	İlköğretim ve Lisans/Üstü Mezunu Evli Bireylerin Öğrenim Durumlarına Göre Evlilikte Uyum Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları	56
TABLO 15	Ortaöğretim ve Lisans/Üstü Mezunu Evli Bireylerin Öğrenim Durumlarına Göre Evlilikte Uyum Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları	57
TABLO 16	Öğrenim Durumuna Göre Evli Bireylerin Evlilik Uyum Puanlarının Minimum ve Maximum Değerleri, Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları	57
TABLO 17	Eşin Öğrenim Durumuna Göre Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği ve Tolerans Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	58
TABLO 18	Eşi İlköğretim ve Ortaöğretim Mezunu Olan Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları	58
TABLO 19	Eşi İlköğretim ve Lisans/Üstü Mezunu Olan Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları	59
TABLO 20	Eşi Ortaöğretim ve Lisans/Üstü Mezunu Olan Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları	59
TABLO 21	Eşin Öğrenim Durumuna Göre Evli Bireylerin Evlilik Uyum Puanlarının Minimum ve Maximum Değerleri, Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları.....	59
TABLO 22	Evlilik Süresine Göre Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği ve Tolerans Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	60
TABLO 23	Algılanan Sosyoekonomik Düzeye Göre Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği ve Tolerans Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	61
TABLO 24	Algılanan Mutluluk Düzeyine Göre Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği ve Tolerans Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	61
TABLO 25	Algılanan Mutluluk Düzeyi Alt ve Orta Seviyede Olan Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları	62

TABLO 26	Algılanan Mutluluk Düzeyi Alt ve Yüksek Seviyede Olan Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	62
TABLO 27	Algılanan Mutluluk Düzeyi Orta ve Yüksek Seviyede Olan Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları	63
TABLO 28	Algılanan Mutluluk Düzeyine Göre Evli Bireylerin Evlilik Uyum Puanlarının Minimum ve Maximum Değerleri, Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmalar.....	63
TABLO 29	Yerleşim Yerlerine Göre Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği ve Tolerans Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları	64
TABLO 30	Yerleşim Yerlerine Göre Evli Bireylerin Evlilik Uyum Puanlarına Ait Minimum ve Maximum Değerleri, Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları.....	64

KISALTMALAR

SED:	Sosyoekonomik düzey
TÜİK :	Türkiye İstatistik Kurumu
TDK:	Türk Dil Kurumu
N:	Kişi sayısı
M.Ö.:	Milattan önce
EUÖ:	Evlilikte Uyum Ölçeği
TÖ:	Tolerans Ölçeği
KBF:	Kişisel Bilgi Formu

GİRİŞ

İnsan hayatındaki en önemli ilişkilerden biri olarak değerlendirilen evlilik ilişkisinde, eşler arası uyumun aile bireylerinin ruh sağlığı üzerinde olduğu kadar toplumsal uyum üzerinde de etkisinin olduğu bilinen bir gerçektir. Kadın, erkek ve çocuklardan oluşan toplum örgütlenmiş bir sistemdir. Aile de bu toplumsal düzenin bir parçası konumundadır. Buna paralel olarak da toplumsal ilişkileri, aile içinde yetişen bireylerin sahip olduğu nitelikler ve bu bireylerin aile içi ilişkilerinin niteliği etkilemektedir (Çelik, 2009: 1). Tarhan'a (2008: 15) göre, modern hayata eşlik eden stres, yüksek beklentiler, kadın ve erkek rollerindeki değişimler gibi problemler, ailenin kendine ait psikolojik ve sosyal sınırlarını zorlamaktadır.

Evlilik, farklı ilgi, istek ve ihtiyaçlara gereksinim duyan kadın ve erkeğin iki farklı birey olarak, psikososyal bir ilgilenme-bütünleşme-birleşme sonucu doğuran, insana özgü bir sevgi-ilgi-sorumluluk-birliktelik bütünleşmesi ve karşılıklı güvene dayanan bir iletişim sistemi olarak tanımlanmaktadır (Özügurlu, 2013: 57). Yıldırım (1992: 1), karşı çıkılmasına veya savunulmasına karşın evliliğin, yaklaşık olarak M.Ö. 2000 yılından günümüze kadar değişip gelişmekle birlikte temel niteliklerini koruyarak devam eden ve vazgeçilemeyen bir kültür olgusu olduğunu aktarmaktadır. Demiray (2006: 1), evliliği hem sosyal çoğalmayı düzenleyen hem de eşler arasındaki ilişkinin ekonomik, sosyal, cinsel ve yasal yönlerini kapsayan bir birliktelik olduğunu ifade etmiştir. Aktosun (2007: 49) ise, iki ayrı dünyanın aynı çatı altında kaynaşması ve psikolojik, fizyolojik ve sosyal anlamda mutlu ve sağlıklı bir dünya kurabilmek olarak açıklamıştır.

Ersanlı (2012: 149), toplumun temel taşı olan aileyi geçici tatminler için meydana gelen bir beraberlik olmadığını; sosyal değerler, gelenek, görenek ve kanunların öngördüğü biçimde birbirini tamamlamak, birbirine yardımcı olmak ve daha iyi bir yaşam sürdürmek üzere kadın ve erkeğin hayatlarını birleştirdikleri

sosyal ve evrensel bir kurum olarak tanımlarken; insan neslinin devamının sağlandığı, topluma hazırlanma sürecinin ilk cereyan ettiği eşler ve çocuklar arasında içten, sıcak, güven verici ilişkilerin kurulduğu ve sürdürüldüğü, mutluluk zincirinin ilk psikososyal halkası olarak nitelendirmektedir.

Ersanlı'ya (2012: 166) göre, evlilikte birey kendinden daha çok eşini düşünerek, empatik bir anlayış içerisinde onu anlamaya çalışır. Eşler karşılıklı olarak birbirlerinin ihtiyaçlarını karşılama ve paylaşma amacıyla oldukları takdirde evlilik ilişkilerinin de dengeli ve uyumlu yürüyebilme ihtimali artmaktadır. Eğer evlilik hayal üzerine kurulmuşsa, gerçeklik üzerine kurulmuş bir evlilikte olduğu bu evlilik ilişkisinde eşler arasındaki sevgi ve bağlılığın artmasını beklemek gerçekçi olmayacaktır. Ailenin genel işlevlerini, toplumdaki farklılıklarını gösterdiği düşünülse de; biyolojik, sosyal, psikolojik ve ekonomik ana başlıkları altında toplamak ve neslin devamının sağlanması; ekonomik ihtiyaçların karşılanması; statü kazanılması; çocukların yeterli bir eğitim almaları ve gelecek sağlanması; eşlerin birbirini koruması; karşılıklı sevgi ve saygı ortamı yaratılması ve cinsel doyumun sağlanması şeklinde sıralamak mümkündür. Ailenin bu fonksiyonlarında meydana gelebilecek yetersizlikler aile içi ilişkileri bozacağından uyumsuzluklar ortaya çıkabilir.

Fırsıoğlu'na (1992: 16) göre, aile sorunlarına neden olan faktörlerin araştırılmasında, üzerinde en çok durulan değişkenlerden birisi olan evlilik uyumunun önemi hem aile içi hem de aile dışı ilişkilerin belirleyicisi konumunda olmasından kaynaklanmaktadır. Demiray (2006: 3), evlilik uyumunun, evlilikte isteklerin, beklentilerin ve ihtiyaçların ne kadar karşılandığıyla; Tutarel-Kışlak (2012: 28) ise, bir evliliğin zorunlu ve gönüllü yönlerinin dengeye ulaşması ile ilişkili olduğunu belirtmiştir. Ersanlı ve Kalkan (2008: 2), evlilik doyumu ve evlilikteki mutluluk kavramlarını da kapsayan genel bir terim olarak değerlendirdikleri evlilik uyumunu, çiftlerin evlilikteki başarısı ve işlevselliği şeklinde tanımlamışlardır.

Yapılan araştırmalar, evlilik uyumunun öfke düzeyi (Baron ve ark., 2007); dindarlık (Wilson ve Filsinger, 1986); bağlanma stilleri (Erişti, 2010); mizah tarzı (Güngör ve İlhan, 2008); düşünme modelleri (Günay, 2000); sosyodemografik özellikler (Yalçın, 2014); psikolojik iyi olma (Almas, 2010); cinsiyet rolleri (McGovern ve Meyers, 2002); kadınların iş stresi (Sears ve Galambos, 1992);

duygusal beceriklilik (Cordova, Gee ve Warren, 2005); duygusal algı (Cole ve Dean, 1980); kişiler arası algı (Creamer ve Campell, 1988); kişilik özellikleri (Chen ve ark., 2007) gibi değişkenlerle ilişkili olduğunu ortaya çıkarmıştır. Araştırma kapsamında evlilik uyum düzeyi ile tolerans düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Doğan'a (2010: 6) göre, yetişkinlerin yuva kurarken amacı sorun veya çatışma yaşamaktan ziyade, huzurlu ve mutlu olabilmektir. Bireyin evlilik hayatında mutlu olabilmesi için de eş uyumunun önemine vurgu yapmaktadır. Özgüven (2001: 88), iletişim ve etkileşim sistemi olarak tanımladığı evlilikte, uyumun sağlıklı bir iletişim ile gerçekleşebileceğini dile getirmiştir. Nazlı (2001: 227), eşler arası iletişimi, karı-kocanın birlikteliğinde dünyalarını birleştirme davranışı ve birbirlerine açılmaları şeklinde ifade etmiştir. Boşanma oranlarının her geçen gün arttığı göz önünde bulundurulduğunda evlilikte ilişkilerin önemi daha açık bir şekilde karşımıza çıkmaktadır.

Yasal ve törel bağlarla ortaya çıkan ailede, eşler arasında en yakın ve en yoğun insan ilişkileri yaşanmaktadır (Özgüven, 2000: 1). Bunun içinde eşlerin birbirine karşı özverili olması ve bunu sömürü saymaması gerekir. Bir başka deyişle ilişkilerin uyum içinde sürdürülebilmesi için; bireylerin birbirlerine karşı etkili iletişim içerisinde anlayışlı olması önemlidir. Hal böyle olunca toleransın insan ilişkilerinin önemli bir yordayıcısı olduğunu söyleyebiliriz.

Araştırma kapsamında ele alınan diğer değişken olan toleransı, Yürüşen (1993: 19), bireyin sahip olduğu gücü kullanmaktan kaçınmak olarak ifadelemektedir. Ersanlı ve Dicle (2011: 1531) ise, toleransı içsel gerilime bireyin kendisinden güç alarak dayanma durumu olarak tanımlamıştır. Aslan (2001: 363) da, tolerans ile göz yummak, müsaade etmek, hoş görmek, tahammül sözcüklerinin benzer anlama sahip olduklarını dile getirmiştir.

Tolerans sözcüğünün ortaya çıkışı dini içerikli olsa da yıllar içinde kullanım alanı ve şekli değişmiş (Atalay, 2008: 27), bu kavram ile hayatın birçok alanında karşılaşmak mümkün hale gelmiştir. Kaleli (2013: 2), toleransı multidisipliner bir kavram olarak ifade etmektedir.

Batuhan (2007: 76), genel hatlarıyla tolerans kavramında; psikolojik, sosyolojik ve kültürel bir yapıda kendini gösteren başkalık unsurunun; toleransın

daha çok negatif yönünü sergileyen katlanma unsurunun ve hoş görme unsurunun yer aldığını dile getirmiştir. Tolerans, müsaade etmek, giderilemeyecek bir kötülüğe boyun eğmek, göz yummak yani hoş görmek anlamlarına gelmektedir (Batuhan, 2007: 75).

Tolerans kavramının hoşgörü kavramı ile günlük dilde sıkça karıştırıldığı görülmektedir. Yürüşen (1996: 17), Türkçe'de hoşgörü sözcüğünün, Fransızca tolerans sözcüğünün karşıtı olarak üretildiğini ve hoşgörü kavramının gündelik dilde ve felsefi kullanımlarının, tolerans kavramının tüm anlam alanını kapsadığının düşünüldüğünü dile getirmiştir. Gürsoy (1999: 91) ise, hoşgörünün daha çok gönül ile; toleransın ise daha çok akıl ve mantık ile ilişkili olduğunu belirtmiştir.

Bu araştırmada, evliliğin devamı ve eşlerin mutlu bir birliktelik sürdürmelerinde önemli bir boyut olan eşler arasındaki uyum ve bu uyum üzerindeki toleransın etkisi saptanmaya çalışılmıştır. Uyumlu bir evliliğin göstergesi olarak evlilik uyumunun, evli bireylerin tolerans düzeyinden etkilenip etkilenmediğini belirleme açısından çalışmanın faydalı olacağı ileri sürülmüştür. Bolat (2013: 17) toleransı insan ilişkilerinde uyumun bir yansıması olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle eşler arasındaki uyumun saptanmasında da bireyin tolerans düzeyinin etkisinin olabileceği düşünülmektedir.

Sonuç olarak, toplumun temelini oluşturan ailenin sağlıklı ve mutlu olması beklenmektedir. Ailenin bunu sağlayabilmesi için de eşler arası ilişkilerin ve evlilik uyum değerlerinin istenen seviyede olması gerekmektedir. Fakat Türkiye'de evlilik uyumu ile ilgili olarak yapılan araştırmalar incelendiğinde, insan ilişkilerinin önemli bir yordayıcısı olduğunu belirttiğimiz tolerans kavramına yer verilmediği görülmektedir. Ülkemizdeki durumun saptanması ruh sağlığı alanında çalışanlara katkı sağlayacak ve özellikle evlilik danışmanlığına yönelik yardımların planlanmasında etkisi olacaktır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; evli bireylerin evlilik uyum düzeyleri ve tolerans düzeyleri arasındaki ilişki ile araştırmada yer alan evli bireylerin cinsiyet, yaş, kendisinin ve eşinin öğrenim durumu, evlilik süresi, algılanan sosyoekonomik ve mutluluk düzeyleri ile yaşadığı yerleşim yeri arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmaktır.

Problem Cümlesi

Evli bireylerin evlilik uyum düzeyleri ile tolerans düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır? Ayrıca evli bireylerin evlilik uyum ve tolerans düzeylerine; cinsiyet, yaş, kendilerinin ve eşlerinin öğrenim durumları, evlilik süresi, algılanan sosyoekonomik ve mutluluk düzeyleri ile yaşadığı yerleşim yeri faktörleri etki etmekte midir?

Alt Problemler

Bu araştırma ile evli bireylerin evlilik uyum düzeyleri ile tolerans düzeyleri arasında bir ilişkinin olup olmadığı ile bu bireylerin evlilik uyum ve tolerans düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1.Evli bireylerin evlilik uyum puanları ile tolerans puanları arasında anlamlı ilişki var mıdır?

2.Evli bireylerin evlilik uyum ve tolerans puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı fark var mıdır?

3.Evli bireylerin evlilik uyum ve tolerans puanları ile yaşları arasında anlamlı fark var mıdır?

4.Evli bireylerin evlilik uyum ve tolerans puanları ile öğrenim durumları arasında anlamlı fark var mıdır?

5.Evli bireylerin evlilik uyum ve tolerans puanları ile eşlerinin öğrenim durumları arasında anlamlı fark var mıdır?

6.Evli bireylerin evlilik uyum ve tolerans puanları ile evlilik süreleri arasında anlamlı fark var mıdır?

7.Evli bireylerin evlilik uyum ve tolerans puanları ile algıladıkları sosyoekonomik düzeyleri arasında anlamlı fark var mıdır?

8.Evli bireylerin evlilik uyum ve tolerans puanları ile algıladıkları mutluluk düzeyleri arasında anlamlı fark var mıdır?

9.Evli bireylerin evlilik uyum ve tolerans puanları ile yaşadıkları yerleşim yerleri arasında anlamlı fark var mıdır?

Denenceler

1.Evli bireylerin evlilik uyum puanları ile tolerans puanları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

2.Evlilik uyum ve tolerans puanları evli bireylerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

3.Evlilik uyum ve tolerans puanları evli bireylerin yaşlarına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

4.Evlilik uyum ve tolerans puanları evli bireylerin öğrenim durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

5.Evlilik uyum ve tolerans puanları evli bireylerin eşlerinin öğrenim durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

6.Evlilik uyum ve tolerans puanları evli bireylerin evlilik sürelerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

7.Evlilik uyum ve tolerans puanları evli bireylerin algılanan sosyoekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

8.Evlilik uyum ve tolerans puanları evli bireylerin algılanan mutluluk düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

9.Evlilik uyum ve tolerans puanları evli bireylerin yaşadıkları yerleşim yerlerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Araştırmanın Önemi

Toplumun temel taşı olarak nitelendirilen ailede yürütülen sağlıklı ilişkiler toplumsal huzurun da ön koşuludur. Ebeveynler arasındaki evlilik ilişkisinin de uyumlu bir şekilde sürdürülmesi beklenmektedir. Aksi takdirde yaşanabilecek evlilik sorunları halk sağlığını ciddi düzeyde etkileyecektir (Kalkan ve Ersanlı, 2009: 134). Bu ilişkileri sağlıklı yürütebilmenin birçok açıdan zorluğu vardır. Zorlu süreçleri aşmak adına yapılan tüm gayretler kimi zaman olumlu sonuç verirken kimi zaman da eşleri istedikleri noktaya taşıyamamaktadır.

Çiftlerin evlilik ilişkilerinde problemlerin ortaya çıkmasının beraberinde bu ilişkilerin bozulmasına ve boşanmalara neden olabileceği bilinmektedir. Ülkemizde son yıllarda boşanma oranlarında ciddi bir artış söz konusudur. 2002 yılında boşanan çift sayısı 95.323; 2009 yılında 114.162 ve 2013 yılında ise 125.305 olarak belirlenmiştir. Kaba boşanma hızı da sırasıyla %1.38, %1.58 ve % 1.65 olarak tespit edilmiştir (TÜİK, 2002, 2009, 2013). Artan genç nüfusa rağmen evlilik oranlarında düşüş ve tam tersi boşanma oranlarındaki artış Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin de gündemine girmiştir. 2014 yılında evlenen çiftlerin sayısı 2013 yılına göre %0.1 azalarak 599.704 olmuştur. Boşanan çiftlerin sayısı 2014 yılında ise 2013 yılına göre

%4.5 artarak 130.913 olarak belirlenmiştir. 2014 yılında kaba boşanma hızı %1.7 olarak gerçekleşmiştir. Bu tablo aile kurumunun yara aldığını göstermektedir. Boşanma sebepleri ve tedbirlerin belirlenmesi için Meclis araştırması açtırılması istenmiştir (Sarioğlu, 2015).

Bu araştırma evli bireylerin evlilik uyum puanları ile tolerans puanları arasındaki ilişkinin belirlenmesini amaçlamaktadır. Eşlerin tolerans düzeylerinin birbirleriyle olan iletişim şekillerini etkilediği, evlilik süreçlerine yön verdiği ve bu nedenle de çalışmanın evli bireylerin evlilik uyumlarını daha üst bir düzeye yükseltilebilmesi için yapılacak destekler açısından katkılarının olabileceği düşünölmektedir.

Evlilik uyumu ile ilgili olarak çok sayıda araştırma ile karşılaşmak mümkündür. Evlilik uyumu ile iletişim tarzı arasındaki net bağlantıya rağmen, insan ilişkilerinde oldukça önemli bir tutum olan tolerans ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi konu alan bir araştırmanın Türkiye'de yapılmamış olması da çalışmanın önemi açısından anlamlıdır. Bu nedenle elde edilecek bulguların alana katkılarının olabileceğini söyleyebiliriz.

Sayıtlar

Bu çalışmada;

1."Evlilikte Uyum Ölçeği", "Tolerans Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" uygulanan evli bireylerin sorulara verdiği cevapların samimi ve güvenilir olduğu,

2."Evlilikte Uyum Ölçeği", "Tolerans Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu"nun araştırmanın amaçlarına ulaşmak için yeterli oldukları varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

1.Bu araştırmanın evreni Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2010 verilerindeki Samsun il ve ilçe merkezleri ile köy ve beldede yaşayan Türk evli bireyler ile sınırlıdır.

2.Evli bireylerin, evlilik uyum puanları, Locke ve Wallace (1959) tarafından geliştirilen ve Tutarel-Kışlak (1999) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Evlilikte Uyum Ölçeği"nden aldıkları puanlar ile tolerans puanları ise Ersanlı (2011) tarafından geliştirilen "Tolerans Ölçeği"nden aldıkları puanlar ile sınırlıdır.

Tanımlar

Evlilik: Karşı cinsten iki kişinin birlikte yaşamak, yaşantıları paylaşmak, çocuk yapmak ve yetiştirmek gibi amaçlarla yaptıkları bir sözleşmedir (Özgüven, 2000: 19). Tarhan (2008: 13) ise, evliliği kendine ait sosyal ve psikolojik sınırları olan bir kurum olarak tanımlamış ve tüm toplumlarda geleneksel olarak oturmuş ve resmi olarak kabul edilmiş birliktelik şekli olduğunu belirtmiştir. Ersanlı (2005: 137), evliliği, toplumsal kurallar ve yasalar çerçevesinde, karşı cinsten en az iki kişinin yaşantılarını birleştirerek oluşturdukları ve kendine özgü ilişkilere sahip bir bütün olarak açıklamıştır.

Evlilik Uyum: Spanier ve Lewis (1980: 825), evlilik uyumunu bireyin evlilik hayatındaki ihtiyaçlarını karşılama derecesine ilişkin algısı olarak ifadelendirmiştir. Fışiloğlu (1992: 16) ise, evlilik uyumunu evlilik yaşantısında iyi ilişki-kötü ilişki boyutundaki hareketlilik süreci olarak tanımlamaktadır.

Tolerans: Genel anlamda herhangi bir zarar görmeden, strese, yüke, acıya, baskıya ve benzeri durumlara dayanma, katlanma yetisi olarak tanımlanmıştır (Budak, 2003: 753). Hoşgörü ve müsamaha ise tolerans kavramına karşılık gelen ifadelerdir (TDK, 2005: 1988). Ersanlı ve Dicle (2011: 1531) ise, toleransı içsel gerilime bireyin yine kendi içinden güç alarak katlanma ve tahammül etme durumu olarak belirtmişlerdir.

Hoşgörü: Her şeyi anlayışla karşılayarak olabildiği kadar hoş görme durumu, müsamaha, tolerans şeklinde ifade edilmiştir (TDK, 2005: 901). Ashford (2012: 139) ise, özgür bir toplumun sahip olması gereken on iki ilke arasında yer verdiği hoşgörü kavramını, insanların onaylamadıkları davranışlara müdahale etmemeleri gerektiğine dair olan inançları şeklinde açıklamıştır.

Literatürde tolerans ile hoşgörü kavramlarının karıştırıldığı ve birbirinin yerine kullanıldığına rastlanılmaktadır (Ersanlı, 2014: 85). Her ne kadar tolerans kavramı yerine hoşgörü kavramı kullanılıyor olsa da, her iki sözcük arasında anlam farkı olduğuna inanılmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde evlilik uyumu ve tolerans ile ilgili yayın ve araştırmalar olup; ilk olarak yurt dışında daha sonra da yurt içinde yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

1.1 Evlilik Uyumu ile İlgili Yayın ve Araştırmalar

Evlilik uyumu ve evlilik uyumunu etkileyen faktörler ile ilgili gerek yurt dışında gerekse yurt içinde pek çok araştırma yapılmıştır. Bu başlık altında, farklı örneklem grupları üzerinde evlilik uyumuyla ilişkisi araştırılan değişkenleri içeren çalışmalardan örnekler verilmeye çalışılmıştır.

1.1.1 Evlilik Uyumu İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Yayın ve Araştırmalar

Addis ve Bernard (2002: 3), 61 evli çift ile Locke ve Wallace'nin geliştirmiş olduğu "Evlilikte Uyum Ölçeği"ni (*Locke-Wallace Marital Adjustment Test*) uygulayarak gerçekleştirdikleri araştırmalarında, akılcı olmayan inançlar, duygusal özellikler (anksiyete, merak ve öfke) ve iletişimin evlilik uyumu ile ilişkisini incelemişlerdir. 43'ü evlilik danışmanlığı hizmeti almayan, 18'i ise evlilik danışmanlığı hizmeti alan çiftlerle yapılan çalışma sonucunda, evlilik hayatlarında psikolojik destek alan ve almayan çiftlerin duygusal özellikler ile akılcı olmayan inançlar ve evlilik uyumu bakımından farklılaştığını, iletişim ile evlilik uyumu arasında da anlamlı bir ilişkinin olmadığını saptamışlardır.

Möller ve Zyl (1991: 28), araştırmalarında, evlilik uyumu ile kişiler arası ilişkilerdeki algılama üzerinde çalışmışlardır. 46 evli çifte "İlişki İnancı Envanteri" (*The Relationship Belief Inventory*) ve "Çift Uyum Ölçeği" (*The Dyadic Adjustment Scale*) uygulanmıştır. Çalışmanın neticesinde, düşük uyum puanı elde eden gruptaki çiftlerin, yüksek uyum puanı elde eden gruptaki çiftlere oranla gözle görülür ölçüde uç değerlendirmeler yaptıkları saptanmıştır. Gerçekçi olmayan inanışların evlilikte düşük uyuma sebep olabileceği ve kişiler arası ilişkilerdeki algılamanın evlilik uyum düzeyi üzerinde önemli bir gösterge olabileceği bu çalışma ile belirtilmiştir.

Gordon, Baucom, Epstein, Burnett ve Rankin (1999: 211), araştırmalarında, evlilik uyumu ile evlilikle ilgili bilişler ve iletişim arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. "Çiftler Uyum Ölçeği" (*The Dyadic Adjustment Scale*), "Özel İlişki Standartları Envanteri" (*The Inventory of Specific Relationship Standards*) ve "İletişim Modelleri Anketi" (*Communication Patterns Questionnaire*) uygulanarak gerçekteşirilen çalışmada 387 çift yer almıştır. Araştırma sonuçları, evlilik uyum düzeyinin, ilişki odaklı evliliklere sahip kadınlarda, ilişkiye daha az odaklı evliliklere sahip kadınlardan daha yüksek olduğunu göstermiştir. Bu durumun erkekler açısından varlığı ise söylenememiştir.

Burley (1995: 483), araştırmasında, psikoloji alanında kariyer sahibi 79 erkek ve 198 kadının evlilik uyumu ile iş-aile çatışmaları arasındaki ilişkide, aile içindeki sosyal psikolojik süreçlerin rolünü incelemiştir. Çalışmanın sonucu, gerek eşler arası sosyal desteğin gerekse de ev işlerindeki paylaşımın, evlilik uyumu ile iş-aile çatışmaları arasındaki olumsuz ilişkide önemli bir aracı rol oynadığını göstermiştir.

Godbout, Dutton, Lussier ve Sabourin (2009: 365), yaptıkları çalışmada, evlilik uyumu ve aile içi şiddet hakkında çocukluktaki şiddet deneyimlerinin etkilerini araştırmışlardır. Araştırmanın verileri 644 Kanadalı yetişkinden elde edilmiştir. Katılımcıların romantik bağlılık düzeyleri, çatışma taktikleri ve çift uyumları değerlendirilmiştir. Çalışma ile şiddet etkilerinin erken deneyimlenmesinin, anksiyete yoluyla yetişkinlerin yakın ilişki şiddetini etkilediği saptanmıştır. Elde edilen veriler, şiddete erken maruz kalmanın hem yakın ilişki şiddetini hem de çift uyumunu öngörmede önemli bir role sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Carter ve Carter (1993: 291), çalışmalarında, meme kanserinden dolayı göğsün alınmasının çiftlerin bireysel ve evlilik uyumu üzerindeki etkilerini araştırmışlardır. 1. ve 2. evrede tek göğsü alınmış 20 çifti kapsayan bu çalışma, göğsü kanseri olup tek göğse sahip kadınların ve eşlerinin hastalığa ve tek göğsüslülüğe uyum sağlayabildiklerini ve bireysel uyumlarının yüksek olduğunu göstermiştir.

Carter ve Carter (1994: 315) tarafından yapılan diğer bir çalışmada, kronik bedensel hastalığı olan 46 evli çiftin evlilik uyumları ile hastalığın etkileri araştırılmıştır. Elde edilen verilere göre, kronik bedensel hastalığı olan çiftlerin

evlilikte uyum puanları, normal çiftlerin ortalama evlilikte uyum puanlarından anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur.

Lavery ve Clarke (1999: 289), yaptıkları araştırmada, 12 prostat kanseri hastasının ve eşlerinin hastalık ile başa çıkmalarını ve evlilik uyumlarını değerlendirmiştir. Çalışma ile eşlerin, hastaların yaptıklarından daha fazla, hastalık taleplerinin karşılanmasına aktif şekilde bağlılık gösterdikleri, fakat hastaların kendi hastalıkları hakkında tartışmaktan kaçınmak ya da bununla ilgili kendi kaygılarını reddetmek suretiyle, daha pasif bir tavır sergiledikleri görülmüştür. Araştırmada küçük bir grup erkekte negatif veriler elde edilmiş olsa da, hastaların büyük çoğunluğu, evlilik ilişkilerinin aynı kaldığını ya da tanılarında beri iyileşmiş olduğunu belirtmişlerdir. Bununla beraber tanı öncesinde cinsel yönden aktif olan çiftlerin hepsi, prostat kanseri tedavilerinin beraberinde gelen iktidarsızlıktan dolayı cinsel uyumlarındaki negatif değişikliği de ifade etmişlerdir.

Chen, Tanaka, Uji, Hiramura, Shikai, Fujihara ve Kitamura (2007: 561) tarafından yapılan çalışmada, Locke ve Wallace tarafından geliştirilen "Evlilikte Uyum Ölçeği" (*Locke ve Wallace's Short Marital Adjustment Test*) ve "Eysenck Kişilik Anketi" (*The Eysenck Personality Questionnaire*) kullanılarak 66 Japon evli çiftin evlilik uyumu ile kişilikleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın sonuçları, erkek eşlerin nevrotik durum puanlarının ve kadın eşlerin ise dışadönüklük puanlarının, eşlerinin evlilik uyumu ile ilişkili olduğunu göstermiştir. Bununla beraber çalışma ile kişilik özelliklerinin de bir bireyin evlilik uyumunu öngörebildiği saptanmıştır.

Benzer bir çalışmada Knabb ve Vogt (2011: 417), evlilik uyumunda kişiliğin sahip olduğu etkiyi araştırmayı hedeflemişlerdir. Evlilik terapisi programından yararlanan, evlilik stresindeki 270 çiftten oluşan bir örnekte (N=540) bu ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışma ile "16 Kişilik Faktörü"nden elde edilen puanların, bir partnerin sahip olduğu belli kişilik özelliklerinin, kendisinin ya da eşinin evlilik uyumunu öngördüğünü ortaya çıkarmıştır.

Nemecek ve Olson (1999: 309) tarafından evlilik uyumu ile eşlerin kişilik benzerlikleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan çalışmada, 99 çift yer almıştır. Vicdanlı olma, geçimli olma ve nevrotik durum gibi özelliklerle ilgili olan eş benzerliklerinin evlilik uyumu ile ilişkili olduğu görülmüştür.

Bir diğer araştırmada Creamer ve Campell (1988: 424), evlilik uyumu ile kişiler arası algıyı incelemişlerdir. 20 evli çift üzerinde gerçekleştirdikleri çalışma sonucunda çiftler arasındaki benzerlik ile evlilik uyumu arasında olumlu ilişki olduğu saptanmıştır. Evlilik uyum dzeyeleri yüksek çiftlerin, evlilik uyum dzeyeleri düşük çiftlere göre kendilerini tanımlamalarının benzer olduğu görülmüştür.

Cole, Cole ve Dean (1980: 533), 143 çiftle gerçekleştirdikleri çalışmada, evlilik uyumu ile duygusal olgunluk arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çiftlere "Dean Duygusal Olgunluk leği" (*The Dean Emotional Maturity Scale*) ile "Locke-Wallace Kısa Formu"nun (*The Locke-Wallace Short Form*) uygulandığı araştırma neticesinde, kadının duygusal olgunluk seviyesinin erkeğin evlilik uyumu ve doyumunu, erkeğin duygusal olgunluk seviyesinin de kadının evlilik uyumu ve doyumunu olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Cordova, Gee ve Warren (2005: 218), duygusal beceriklilik ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmanın verileri, 92 evli çiftin, duygusal becerikliliğin, evlilik uyumunun ve yakınlık güvenliğinin ölçümlerini tamamlamaları ile elde edilmiştir. Çalışmanın sonucunda, duyguları tanımlama ile iletişim kurma yeteneğinin, evlilik uyumu ile bağlantılı olduğu saptanmıştır. Cinsiyet farklılıklarının, duygusal beceriklilik ile partnerlerin evlilik uyumları arasındaki birliktelikte etkili olduğu belirtilmiştir.

Ficher, Zuckerman ve Steinberg (1988: 803) tarafından yapılan araştırmaya, 30 deney ve 30 kontrol grubunda olmak üzere toplam 60 çift katılmıştır. Katılımcılara "Duyarlılık leği" (*Sensation Seeking Scale*) ve "Evlilikte Uyum Anketi"nin (*Marital Adjustment Questionnaire*) uygulandığı çalışma, çiftlerin evlilik uyumlarında duygu ahenkliğinin belirleyici rolünü ortaya koymayı hedeflemiştir. Çalışma sonucunda eşlerden biri diğerinin yaşamak istediği heyecanlı birlikteliği tercih etmiyorsa çiftin evlilik uyumunun düşük olacağından söz edilebileceği ve duygu arayışındaki ahengin evlilik uyumu üzerinde önemli bir faktör olduğu belirtilmiştir.

Dehle ve Weiss (2002: 328), 45 evli çiftin katıldığı çalışmada, anksiyete ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmanın sonucunda, anksiyetinin evlilik uyumuyla ilişkili önemli bir değişken olduğunu belirtmişlerdir. Erkeklerin lmde elde ettikleri kaygı puanlarının, evlilik uyum puanlarını

yordadığı; kadınların ölçümde elde ettikleri kaygı puanları için ise aynı durumun geçerli olmadığı saptanmıştır. Netice itibariyle evli erkeğin yaşadığı kaygının evlilik uyumunu negatif yönde etkilediği, evli kadın da ise böyle bir ilişkinin anlamlı farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir.

Farklı bir biçimde Johnson ve Jacob (2000: 4), evlilik uyumu ile depresyon arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmalarının neticesinde; depresyonun evlilik uyumunu negatif yönde etkilediğini, sosyodemografik değişkenlerin evlilik uyumunda etkili olmadığını fakat depresyonlardaki cinsiyet faktörünün evlilik uyumu üzerinde farklılık gösterdiğini bulmuşlardır.

Mahoney, Jouriles ve Scavone (1997: 415), çocuk yetiştirmede aile içi geçimsizliğin, genel aile uyumu dikkate alındıktan sonra çocuk davranışı problemlerine katkı sağlayıp sağlamadığını incelemişlerdir. Katılımcılar 4 ila 9 yaş arasında çocuğa sahip 146 ebeveyn çiftten oluşturulmuştur. Evlilik işlevselliği ve çocuk davranışı problemleri hakkındaki veriler, bu çiftlerden elde edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, çocuk yetiştirme üzerinde anne ve babaların aile içi geçimsizlik raporlarının, genel evlilik uyumu hesaba katıldıktan sonra, çocuk dışsallaştırma problemleriyle pozitif anlamda ilişkili olduğu saptanmıştır.

Trapolini, McMahan ve Ungerer (2007: 794), evlilik uyumu ve annelik depresyonu ile küçük çocukların davranış sorunlarını içselleştirmeleri ve dışsallaştırmaları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. 92 anne, kendi çocukları 4, 12 ve 15 aylık olduğunda ve sonradan 4 yaşlarına geldiklerinde, depresyon belirtileri konusunda değerlendirilmiş ve evlilik uyumları hakkında da annelerden bilgi vermeleri istenmiştir. Bulgular, çocuğun davranışsal sonuçlarının belirlenmesinde depresyon kronikliğinin önemli olduğunu ve depresyon etkilerinin düşük evlilik uyumu ile birleştirilemeyeceğini ortaya koymuştur.

Westerman ve Schonholtz (1993: 97) yaptıkları çalışmada, evlilik uyumu, ebeveyn desteği ve çocuk davranış problemleri arasındaki ilişki üzerinde durmuşlardır. Çalışmanın neticesinde, özellikle babalar tarafından raporlandığı şekliyle, evlilik uyumunun, ebeveynler ve öğretmenler tarafından değerlendirilen çocuk davranışı sorunlarıyla ilişkili olduğu saptanmıştır. Ayrıca ebeveyn ve öğretmenlerden elde edilen veriler doğrultusunda, ebeveyn desteğinin de, çocuk davranışı sorunları ile anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu görülmüştür.

Nathavat ve Mathur (1992: 353), araştırmalarında Kumar ve Rastogi tarafından geliştirilen "Evlilik Uyum Anketi"ni (*Marital Adjustment Questionnaire*) 200 Hintli eğitimli evli ev kadınına ve 200 Hintli alışan evli kadına uygulamışlardır. Her iki grup evlilik uyumu düzeyleri açısından karşılaştırılmış ve çalışan evli kadınların gerek evlilik uyum düzeyleri gerekse de öznel iyi oluş halleri, eğitimli evli ev kadınlarına göre yüksek bulunmuştur. Bunun yanında çalışan evli kadınların, eğitimli evli ev kadınlarına göre genel sağlık durumlarının, hayat memnuniyetlerinin ve benlik saygılarının yüksek, umutsuzluk, güvensizlik ve kaygı düzeylerinin ise düşük olduğu saptanmıştır.

Sears ve Galambos (1992: 789), yaptıkları araştırmada, 86 çalışan genç çift üzerinde, evlilik uyumu ile kadınların çalışma koşulları ve iş stresi arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, kadının iş stresinin ve genel stresinin evlilik uyumunu etkilediği belirtilmiştir.

Isaac ve Shah (2004: 129), toplam 40 Hintli çiftin katıldığı bir çalışmada, kadın ve erkeğe ait cinsiyet rollerinin evlilik uyumuna etkisini araştırmışlardır. Verileri toplamak için "Bern Cinsiyet Rolü Envanteri" (*The Bern Sex-Role Inventory*) ile "ift Uyum leği" (*The Dyadic Adjustment Scale*) ve "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Programı" uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre, her iki cinsiyete ait rollere sahip bireylerin, daha iyi evlilik uyumuna sahip oldukları saptanmıştır.

McGovern ve Meyers (2002: 601), evlilik uyumu ile cinsiyet rolleri ve ev içi paylaşımları arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Çalışmaya katılan 85 ifte "Cinsiyet Rollerini Tutum leği" (*The Osmond-Martin Sex Role Attitude Scale*), "Ev İşleri leği" (*The Krausz Household Task Scale*) ve "ift Uyum leği" (*The Spainer Dyadic Adjustment Scale*) uygulanmıştır. Araştırmada, modern erkek eşlerin geleneksel erkek eşlere göre daha yüksek düzeyde evlilik uyumuna sahip olduğu saptanmıştır. Cinsiyet rolleri ve ev işleri görevleri ile evlilik uyumu arasında bağımsız bir ilişki olduğu belirtilmiştir.

Davidson ve Sollie (1987: 59), 112 evli ifte "Bern Cinsiyet Rolü Envanteri" (*The Bern Sex-Role Inventory*) ile "ift Uyum leği" (*The Dyadic Adjustment Scale*) uygulayarak, cinsiyet rolü eğilimi ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma ile her iki cinsiyete ait rollerini benimseyen bireylerin

evlilik uyum düzeyleri, diğer bireylerin evlilik uyum düzeylerine göre daha yüksek bulunmuştur.

Betimsel çalışmalardan farklı olarak Shollenberger (2001: ii), Locke ve Wallace tarafından geliştirilen "Evlilikte Uyum Ölçeği"ni (*The Locke-Wallace Adjustment Test*) kullandığı araştırmasında, 28 yüksek lisans öğrencisi ve öğrenci olmayan eşleri ile birlikte evlilik uyumunu arttırmaya yönelik "İletişim Becerileri Eğitim Programı"nı uygulamış ve programın etkililiğini incelemiştir. Araştırmanın sonunda, programa katılarak iletişim becerilerini geliştirmek için eğitim alan çiftler ile eğitime katılmayan çiftlerin evlilik uyumları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

Koerner ve Fitzpatrick (2002: 33), çiftlerin evlilik uyumu ve evlilik doyumu ile sözel olmayan iletişim arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırma bulguları, evlilik uyumu ve evlilik doyumu ile sözel olmayan iletişim arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ve bireyin sözel olmayan iletişimi doğru bir biçimde çözümlemesinin, kendisinin değil ama eşinin evlilik uyumu ve evlilik doyumuna etki ettiğini göstermiştir.

Benzer bir çalışmada Marathe (2012: 1), yaşam doyumu ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma 200 evli çift üzerinde gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, kadınların gerek yaşam doyumu gerekse de evlilik uyum düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğunu göstermiştir.

Basharpoor ve Sheykhoslami (2015: 432), yaptıkları çalışmada, kadınların yaşam kalitesi ile evlilik uyumu ve aile işlevleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Rastgele seçilen 730 kadın katılımcı araştırmada yer almıştır. Katılımcılara "Aile Değerlendirme Testi", "Çift Uyum Ölçeği" ve "Yaşam Kalitesi Anketi" uygulanmıştır. Çalışma neticesinde, kadınların yaşam kalitesi ile evlilik uyumu ve aile işlevleri arasında olumlu ilişkinin varlığı saptanmıştır.

Ebenuwa-Okoh (2008: 275) çalışmasında, iletişim ve diğer kişilik özelliklerinin, evlilik uyumu ile anlamlı ilişkilerinin olduğunu ve evlilik uyumunun anlamlı yordayıcıları olduğunu; cinsiyetin ise evlilik uyumunun anlamlı bir yordayıcısı olmadığını ortaya koymuştur.

Elliott (1982: 77), 105 evli çift ile gerçekleştirdiği araştırmasında, evlilik uyumu ile iletişim ve empati arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Elde ettiği verilere göre,

evlilik uyumunun iletişim ile arasında anlamlı bir ilişkinin varlığından söz edilebileceğini, empati ile ise anlamlı bir ilişkinin varlığından söz edilemeyeceğini ortaya koymuştur.

Schumacher ve Leonard (2005: 28) çalışmalarında, evlilik cüzdanı için başvuran 634 çiftin evliliklerinin ilk iki yılındaki sözel ve fiziksel saldırganlığı inceleyerek, evlilik uyumu ile sözel ve fiziksel saldırganlık arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamışlardır. Çiftlerin evlendikleri zaman, evliliklerinin 1. ve 2. yıldönümleri olmak üzere toplam 3 aşamada incelendikleri araştırma sonucunda, eşler arasında önceki aşamada var olan sözlü ve fiziksel saldırganlığın, daha sonraki aşamada ortaya çıkan fiziksel saldırganlığın önemli bir göstergesi olduğu, fakat daha önceki araştırmaların aksine fiziksel saldırganlığın evlilik uyumunu etkileyen tek bir belirleyici olmadığı saptanmıştır.

Stanley, Markman ve Whitton (2002: 659), iletişim, çatışma ve bağlılığın ana ilişki dinamikleri ile evli, nişanlı ya da birlikte yaşayan çiftlerin uyumu arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Çalışmada ulusal çapta telefon görüşmelerinden elde edilen veriler kullanılmıştır. Araştırma sonunda iletişim ve çatışma hakkındaki bulguların, daha derinlemesine ya da nesnel ölçüm stratejilerini kullanan önceki çalışmaları genel olarak tekrarladığı saptanmıştır. Çiftler arasındaki olumsuz çatışma çözme stili ve çift uyumu arasında ters yönde bir ilişki bulunmuştur. Partnerler arası negatif etkileşimin, boşanma potansiyeli ile pozitif yönde ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Heene, Buysse ve Oost (2007: 499) araştırmalarında, iletişim çatışmasının evlilik uyumu ile depresif belirtiler arasındaki ilişkiyi ne derece etkilediğini analiz etmişlerdir. 69 hasta ve 69 normal çift ile yapılan araştırma sonuçları, hem hastaların hem de eşlerinin yaşadıkları iletişim çatışmalarıyla (güvensizlik, anlaşmazlık ve saire) ilgili olumsuz yaklaşımlarının artmasının, evlilik uyum düzeylerinin de düşmesine sebep olduğunu göstermiştir. Evlilik uyumu ile depresif belirtiler arasındaki ilişkide iletişim çatışmasının önemli bir rolü olduğu belirtilmiştir.

Baron ve arkadaşları (2007: 1), düşmanlık, öfke ve evlilik uyumu üzerine 122 çiftle gerçekleştirdikleri çalışma neticesinde, düşmanlık ve öfkenin, evlilik uyumu ve evlilikte çatışma derecesiyle ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir. Araştırma, çiftlerin evlilik uyumlarının belirleyici bir düzeyde kadının düşmanlığı ve öfkesinden;

evlilikte çatışma derecesinin ise kadının öfkesi ile erkeğin evlilik doyumu arasındaki ilişkiden etkilendiğini göstermiştir.

Kinnunen ve Feldt (2004: 519), 608 Finli çift ile gerçekleştirdikleri çalışmalarında evlilikte yaşanan ekonomik sıkıntıların, evlilik uyumu ile arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışma sonuçlarına göre, maddi koşullara bağlı olarak bireylerin yaşadıkları gerginliklerin, bireylerde psikolojik belirtilerin ortaya çıkmasına zemin hazırladığı ve bu durumun da evlilik uyumunu olumsuz yönde etkilediği saptanmıştır. Ortaya çıkan psikolojik sıkıntıların, evlilik uyumu ile ekonomik güçlük arasındaki ilişkiye kısmen aracılık ettiği belirtilmiştir.

Kitamura, Aoki, Fujino, Ura, Watanabe, Watanabe, ve Fujihara (1998: 26) tarafından yaşları 25 ile 85 arasında değişen 67 Japon evli erkek ile 79 Japon evli kadının katılımıyla gerçekleşen araştırmada, veri toplamak amacıyla Locke ve Wallace tarafından geliştirilen "Evlilikte Uyum Ölçeği" (*The Short Marital Adjustment Test*) ile Weissman tarafından geliştirilen "Sosyal Uyum Ölçeği" (*Social Adjustment Scale*) kullanılmıştır. Araştırma neticesinde, bireylerin evlilik uyumlarının sosyal uyumlarının bir parçası olduğu, evlilik uyumu ile sosyal uyum arasında pozitif yönde bir ilişki bulunduğu fakat bu durumun kadınlar için rahatlıkla söylenebiliyorken, erkekler için ise durumun farklı olabileceği belirtilmiştir.

Lickenbrock, Ekas ve Whitman (2011: 848), otizm spektrum bozukluğuna sahip 49 çocuğun anneleri ile bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Bu annelerin kendi çocuklarının pozitif ve negatif algıları ile evlilik uyumu ve annenin huzuru arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmanın neticesinde, evlilik uyumunun pozitif algılar ile annelik huzuru arasındaki bağlantılarla dolaylı ilgisi olduğu saptanmıştır. Çocuğun pozitif algılarına ilişkin yüksek seviyeleri raporlanan annelerin evlilik uyumları ve huzurlarının da yüksek olduğu görülmüştür. Elde edilen verilerin, annelerin evlilik uyumlarının ve anneliğe ait psikolojik sonuçların belirlenmesindeki dinamik rolleri vurgulanmıştır.

Wilson ve Filsinger (1986: 147), evlilik uyumu ile dindarlık arasındaki ilişkiyi 190 evli çift üzerinde incelemişlerdir. Araştırmalarında değişkenler farklı boyutlarıyla ele alınmıştır. Çalışma neticesinde, evlilik uyumu ile dindarlık arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Blum ve Mehrabian (1999: 93), yaşları 20 ile 85 arasında değişen 166 çift ile evlilik uyumlarını incelemek için kişilik ölçeği de (*Pleasantness Arousalability Dominance Temperament Scale*) kullanarak yaptıkları çalışmada; kişilerin evliliklerinde mutluluk yönünde bir eğilim olmasında, mutlu ve baskın mizaca sahip olmanın etkili olduğunu, itaatkar ve mutsuz kadınların evlilik hayatlarında ise memnuniyetsizlik yaşadıklarını saptamışlardır.

Hafner ve Spence (1988: 309), 109 evli çift ile gerçekleştirdikleri çalışmada, evlilik uyumu ve evlilik süresi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çiftler; psikolojik semptomları, kişiliği ve evlilik uyumunu değerlendiren ölçeklere verdikleri yanıtlarının ardından evlilik süreleri de dikkate alınarak kısa, orta ve uzun şeklinde gruplara ayrılmışlardır. Araştırmanın neticesinde, orta süreli evliliklere sahip kadınlar, evlilik uyum düzeylerinde eşlerinden daha düşük puan almışlardır. Uzun süreli evliliklerde kadınların esnek bir yapıya, erkeklerin de atılgan bir yapıya sahip olmalarının evlilik uyum düzeyleri ile ilişkili olduğunu bulmuşlardır.

Haws ve Mallinckrodt (1998: 293), yeni evli çiftlerin evlilik uyumları ile aile kökeninden ayrılarak bireyselleşme durumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bu çalışmada 6 ila 13 ay arasında evli olan, yaşları 19 ile 30 arasında değişen 25 evli çift yer almıştır. Katılımcılara J. A. Hoffman tarafından geliştirilen "Psikolojik Ayrılma Envanteri" (*Psychological Separation Inventory*) ve G. B. Spanier tarafından geliştirilen "Çift Uyum Skalası" (*Dyadic Adjustment Scale*) uygulanmıştır. Elde edilen veriler, erkeklerin annelerinden ve babalarından fonksiyonel ayrılmalarının, hem kendilerinin hem de eşlerinin yeni evliliğe uyumunda önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Bununla beraber kadınların kendi ebeveynlerinden ayrılması ile eşlerinin evlilik memnuniyetleri arasında, doğrusal olmayan ilişkiler saptanmıştır.

1.1.2 Evlilik Uyumu İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Yayın ve Araştırmalar

Açık (2008: 71) tarafından yapılan çalışmada, evlilik uyumu ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Boşanmış ve evli bireylerden oluşan toplam 100 katılımcıya, "Evlilikte Uyum Ölçeği", "Evlilik Yaşamı Ölçeği" ve "Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II" ile "Demografik Bilgi Formu" uygulanmıştır. Çalışma neticesinde, mevcut veya sonlanmış evliliklerini uyumlu ya da uyumsuz olarak değerlendiren katılımcıların, evlilik doyumu, bağlanmaya ilişkin kaygı ve kaçınma açısından farklılaştığı; evliliklerini uyumlu olarak değerlendiren

katılımcıların daha yüksek evlilik doyumu ve daha düşük bağlanmaya ilişkin kaçınma ve kaygı puanları elde ettiği bulunmuştur. Bağlanmaya ilişkin kaçınmanın, bağlanmaya ilişkin kaygıya kıyasla evlilik uyumunu yordama açısından daha belirleyici olduğu saptanmıştır.

Benzer bir çalışmada Erişti (2010: 89), 174 katılımcı ile evli bireylerin evlilik uyumları, kişilik özellikleri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı hedeflemiştir. Katılımcılara "Evlilikte Uyum Ölçeği", "Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri", "Evlilik Yaşamı Ölçeği" ve "Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği" uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre, evlilik uyumu ile kişilik özellikleri ve sosyo-demografik özellikler arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu ve evlilik uyumunun bireylerin bağlanma biçimlerine göre farklılaştığı saptanmıştır.

Şahin (2011: 78), alkol bağımlıları ve eşlerindeki bağlanma biçimi, mizaç ve karakter özellikleri ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi kontrol grubu ile karşılaştırarak incelemiştir. Araştırma alkol bağımlısı 49 erkek ve sağlıklı 48 erkek ile eşleri olmak üzere toplam 194 evli birey üzerinde gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara "Mizaç Karakter Envanteri", "Erişkin Bağlanma Biçimi Ölçeği" ve "Çiftler Evlilik Uyumu Ölçeği" uygulanmıştır. Verilerin analizi sonrasında, bağlanma biçimi açısından gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Alkol bağımlılarının ve eşlerinin kontrol grubunda yer alan çiftlere göre evlilik uyum puanlarının daha kötü olduğu saptanmıştır. "Mizaç Karakter Envanteri" verilerine göre, alkol bağımlılarında yenilik arayışı alt ölçeğinin, alkol bağımlılarının eşlerinde ise ödül bağımlılığı alt ölçeğinin diğer gruplardan anlamlı ölçüde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Özer ve Güngör (2012: 11), yaptıkları çalışmada, yükleme tarzları, bağlanma stilleri ve kişilik özelliklerinin evlilik uyumunu yordamadaki gücünü araştırmışlardır. Yaşları 23 ile 53 arasında değişen 124 (57 kadın ve 67 erkek) evli birey ile gerçekleşen çalışmada, evlilik uyumu yüksek erkeklerin, evlilik uyumu düşük kadınlara nazaran daha fazla nedensel yüklemelerde buldukları, evlilik uyumu düşük erkeklerde ise sorumluluk yükleme tarzının ve deneyime açıklık kişilik özelliğinin, evlilik uyumu yüksek kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Özaydınlık (2014: v), evli çiftlerin evlilik uyumu ile kişilik özellikleri ve romantik ilişkilerindeki sosyal ilgileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Katılımcılara

"Evlilikte Uyum Ölçeği", "Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi", "Romantik İlişkilerde Adleryan Sosyal İlgi Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" uygulanmıştır. Elde edilen bulgular, kişilik özelliklerinden dışadönük, deneyime açık, sorumluluk sahibi ve yumuşak başlı olma ile evlilik uyumu arasındaki ilişkinin pozitif yönde olduğunu göstermiştir.

Tutarel-Kışlak ve Çavuşoğlu (2006: 61), evlilik uyumu, bağlanma biçimleri, yüklemeler ve benlik saygısı arasındaki ilişkileri inceledikleri araştırmada 100 evli çiftle çalışmışlardır. Bu araştırmada veri toplama aracı olarak "Evlilikte Uyum Ölçeği", "İlişkilerde Yükleme Ölçeği", "İlişki Ölçekleri Anketi" ve "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma ile elde edilen bilgiler, bağlanma biçimlerine göre evlilik uyum puanları arasındaki farkın anlamlı olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte, güvenli bağlanma biçimindeki kişilerin evlilikte uyum puanları, korkulu bağlanma biçimindeki kişilerin puanlarından; saplantılı bağlanma biçimindeki kişilerin evlilikte uyum puanları da, korkulu bağlanma biçimindeki kişilerin puanlarından anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Evlilikte uyum puanı en düşük grup, korkulu bağlanma biçimine sahip kadın ve erkekler olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet temel etkisi ile bağlanma biçimi ve cinsiyet değişkenlerinin ortak etkisinin anlamlı olmadığı saptanmıştır.

Çakır (2008: iii), 267 evli çift üzerinde gerçekleştirdiği çalışmasında, evlilik uyumunun evli bireylerin ana babalarına bağlanma düzeyleri ve demografik değişkenlerle ilişkisini incelemiştir. Katılımcılara "Kişisel Bilgi Formu", "Çiftler Uyum Ölçeği" ve "Ana-Babaya Bağlanma Ölçeği" uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda, cinsiyete ve evlilik süresine göre evlilik uyumunda anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Annesi hayatta olan ve olmayan evli bireylerin evlilik uyumları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamış fakat babası hayatta olan evli bireylerin evlilik uyumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bununla beraber evli bireylerin evlilik uyumları ile gelir düzeyleri ve sahip oldukları çocuk sayısı arasında anlamlı bir fark bulunmadığı görülmüştür.

Demiray (2006: i), araştırmasında, evlilik uyumu ile bazı demografik değişkenler (yaş, cinsiyet, eğitim, evlilik süresi, çocuk sayısı, çalışma durumu, aile ziyaretleri, evlilik biçimi, gelir düzeyi, aile tipi) arasındaki ilişkiyi incelemiştir. 51 evli çiftten oluşan katılımcılara veri toplamak amacıyla "Kişisel Bilgi Formu" ve

"Çift Uyum Ölçeği" uygulanmıştır. Araştırma neticesinde, evlilik uyumu ile yaş, evlilik süresi ve aile ziyaretleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Düzgün (2009: 93), araştırmasında, evlilik uyumu ile evli kişilerde depresyon, ilişkiye ilişkin inanç ve kendini ayarlama düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmasında cinsiyet, yaş, evlilik süresi, eşin yaşı, evlenme yaşı, eşin destek düzeyi, evliliğin geleceğini değerlendirme biçimi gibi demografik faktörleri de dikkate almıştır. Araştırmada yer alan 157 (74 kadın ve 83 erkek) katılımcıya "Evlilikte Uyum Ölçeği", "Beck Depresyon Envanteri", "İlişkilerde İnanç Envanteri" ve "Gözden Geçirilmiş Kendini Ayarlama Ölçeği" uygulanmıştır. Yapılan bu çalışma sonucunda, yaş, evlilik süresi, evlenme yaşı, evliliğin geleceğini değerlendirme biçimi ve depresyon puanının evlilik uyumunu yordadığı bulunmuştur. Elde edilen bulgularda, evlilik uyumu ile eşin destek düzeyi ve evliliğin geleceğini değerlendirme biçimi arasında pozitif yönlü; evlilik uyumu ile depresyon arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Işıloğlu (2006: 101), anksiyete ve depresyon tanısına sahip 100 evli kadın hastanın evlilik uyumunu, evlilik yaşantılarındaki şiddetin varlığını, sosyodemografik özelliklerini ve hastalıklarının şiddetini karşılaştırmıştır. Katılımcılara "Çift Uyum Ölçeği", "Hamilton Depresyon ve Anksiyete Formu", "Aile-içi Şiddet Formu" ve "Sosyodemografik Form" uygulanmıştır. Çalışma sonucunda, aile içi şiddeti artıran faktörler sıralanmıştır. Şiddeti arttıran sebeplerin evlilik uyumunu olumsuz etkilediği gibi kişinin anksiyete ve anksiyeteye bağlı hastalıklar ile majör depresyon eğilimini de arttırdığı; bu durumların ise eşler arası çatışmaları arttırarak şiddeti ve çiftlerin uyum problemini derinleştirdiği saptanmıştır.

Farklı bir biçimde Karakoyun (2012: 11), depresyon tanısı alan hastaların ve tanı almayan eşlerinin çatışma yönetim biçimlerinin evlilik uyumu ile ilişkisini belirlemeyi hedeflemiştir. Araştırma psikiyatri servisine başvuran ve majör depresyon tanısı almış 113 hasta ve eşleri ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında "Kişisel Bilgi Formu", "Beck Depresyon Envanteri", "Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği" ve "Çift Uyum Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, hastaların depresyon puanı ile toplam çift uyumu ve tüm alt boyutları arasında negatif korelasyonun varlığını göstermiştir. Bunun yanında tanı almış hastaların ve eşlerinin karşılıklı olarak olumlu çatışma çözüm stillerini kullanmalarının evlilik

uyumlarını artırdığı, olumsuz çatışma çözüm stillerini kullanmalarının da aynı şekilde evlilik uyumlarını düşürdüğü tespit edilmiştir.

Erdoğan (2007: 88) tarafından yapılan çalışmada, evlilik uyumu ile psikiyatrik rahatsızlıklar, bağlanma stilleri, mizaç ve karakter özellikleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu araştırmaya Psikiyatri Anabilim Dalı'na evlilikte ilişki sorunları nedeniyle başvuran 25 çift dahil edilmiştir. Kontrol grubu olarak da herhangi bir evlilik sorunu belirtmeyen 25 çift belirlenmiştir. Araştırmada, "Yapılandırılmış Psikiyatrik Görüşme Ölçeği", "Mizaç ve Karakter Envanteri", "Birtchnell Eş Değerlendirme Ölçeği" ve "Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri" kullanılmıştır. Elde edilen veriler, evlilikte problem sahibi çiftlerde kadınların bağlanma stillerinde kaçınma ve kaygı boyutlarının, erkeklerde ise kaçınma boyutlarının daha belirgin olduğunu göstermiştir. Bunun yanında yapılan psikiyatrik değerlendirmeler sonucunda hasta grubunda yer alan kadınlarda depresyon oranının %48 olduğu görülmüştür.

Yıldız (2005: vi) depresyon ve anksiyete tanısı alan çocukların anne babalarının (çalışma grubu N=45) ve hiçbir psikiyatrik tanı almamış çocukların anne babalarının (kontrol grubu N=45) bağlanma stillerine göre evlilik uyumlarını karşılaştırmak için yaşları 27 ile 58 arasında değişen 90 çiftle çalışmıştır. Katılımcılara "Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri", "Evlilikte Uyum Ölçeği", "İlişki Yükleme Ölçeği", "Problem Çözme Envanteri", "Beck Depresyon Ölçeği", "Durumluluk ve Süreklilik Kaygı Ölçeği" ve "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" uygulanmıştır. Elde edilen bulgular, kontrol grubundaki anne babaların, çalışma grubundaki anne babalara göre eşlerini duygusal anlamda daha yakın hissettiklerini, kontrol grubundaki anne babaların çalışma grubundaki anne babalara göre evliliklerini daha doyum sağlayıcı bulduklarını; kontrol grubundaki anne babaların çalışma grubuna göre eşlerinin ideallerindeki eşe daha uygun olduğunu düşündüklerini göstermiştir. Ayrıca depresyon, durumluk anksiyete ve süreklilik anksiyetesinin çalışma grubunda, kontrol grubundan fazla olduğu tespit edilmiştir.

Ergin (2008: 115) tarafından yapılan araştırmada, evli, boşanma sürecindeki ve boşanmış kişileri evlilik uyumları ve cinsiyetçilik bakımından karşılaştırmak amaçlanmıştır. Çalışmaya katılan 90'ı halen evli, 76'sı boşanma sürecinde ve 76'sı boşanmış toplam 242 kişiye, "Evlilikte Uyum Ölçeği", "Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği" ve "Bem Cinsiyet Rolü Envanteri-Kısa Formu" uygulanarak

araştırmanın verileri elde edilmiştir. Bulgulara göre, halen evli kişilerin evlilik uyumu düzeylerinin, boşanma sürecinde olan ve boşanmış kişilerin evlilik uyumu düzeylerinden yüksek olduğu ve evli erkeklerde düşmanca cinsiyetçilik azaldıkça ve kadınsılık arttıkça evlilik uyum düzeylerinin de yükseldiği saptanmıştır. Çalışma durumu, evlenme biçimi, evlilik süresi, eğitim durumu ve kadınsılık gibi değişkenlerin evlilik uyumunu yordamada önemli değişkenler olduğu belirtilmiştir.

Uğurlu (2003: 72), 112 evli çiftte düşmanca ve korumacı cinsiyetçilik ile çiftlerin yaşadıkları problemler karşısında kullanabilecekleri değişik çatışma çözme biçimleri (olumlu-aktif, olumlu-pasif, olumsuz-aktif, olumsuz-pasif) ve buna bağlı olarak evlilik uyumu kapsamında olan mutluluk, bağlılık, ortak kararlılık ve duygusal ifadeyi kapsayan değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Katılımcılara "Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği", "Çift Uyum Ölçeği", "Çatışma Yönetimi Biçimleri Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda, erkeklerde olumsuz-aktif çatışma yönetimi biçimi için, kadınlarda ise olumsuz-pasif çatışma yönetimi biçimi için anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Erkeklerin olumsuz-aktif çatışma çözme stilini, eğitim düzeyi, çatışma sıklığı, çatışma kaynağı ve cinsiyet ayrımcılığının yordadığı; kadınların ise olumsuz-pasif çatışma çözme stilini, çatışma kaynağı, çatışmanın sonunda isteklerin gerçekleşmesi ve aile gelirinin yordadığı tespit edilmiştir.

Güngör ve İlhan (2008: 97), 170 evli bireye "Çift Uyum Ölçeği" ve "Mizah Tarzları Ölçeği" uygulayarak gerçekleştirdikleri çalışmalarında, evli bireylerin evlilik uyumları ile sahip oldukları mizah tarzları arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Verilerin analizi sonrasında, erkeklerin mizah tarzları ile "Çift Uyum Ölçeği"nin alt boyutlarından olan çift bağlılığı ile kendini geliştirici mizah arasında; kadınlarda ise "Çift Uyum Ölçeği"nin alt boyutları ile kendini geliştirici ve kendini yıkıcı mizah arasında ilişki tespit edilmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde, kadınların eşlerine nazaran mizaha evlilik ilişkilerinde daha fazla değer verdikleri saptanmıştır.

Fidanoğlu (2006: i), evli bireylerin evlilik uyumu, mizah tarzı ve kaygı düzeyi arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında veriler, 1 ile 10 yıl arasında evliliğe sahip katılımcı 225 çiftte "Kişisel Bilgi Formu", "Çift Uyum Ölçeği", "Mizah Tarzı Ölçeği" ve "Spielberger Sürekli Kaygı Ölçeği" uygulanarak elde edilmiştir. Yapılan araştırma sonucunda, kadının kaygı durumu, erkeğin kaygı durumu ve yaş ile çiftin mizahi özellikleri gibi değişkenlerin evlilik uyumuna anlamlı etkisi olduğu

görülmüştür. Çiftlerin mizahi özelliklerinin yüksek olmasının evlilik uyumunu olumlu etkilediği, mizahi özelliklerinin olmamasının ise olumsuz etkilemediği saptanmıştır. Kadının evlilik uyumu üzerinde etkiye sahip değişken olarak mizah tarzı ve evlilikte ayrı kalınan süre ön plana çıkarken, erkeğin evlilik uyumu üzerinde etkiye sahip değişken olarak ise yaş grupları ve kaygı durumları ön plana çıkmıştır.

Fidanoğlu (2007: 1) tarafından yapılan diğer bir çalışmada, evlilik uyumu ile eşlerin somatizasyon düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiş ve sosyo-demografik değişkenlerle karşılaştırma yapılması amaçlanmıştır. Çalışmaya 270 gönüllü evli çift katılmıştır. Katılımcılara "Kişisel Bilgi Formu", "Çiftler Uyum Ölçeği" ve "Somatizasyon Ölçeği" uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre, evlilik uyumu ile somatizasyon arasında olumsuz yönde zayıf ilişki saptanmıştır. Somatizasyon puanı azaldıkça evlilik ilişkisindeki doyumun, fikir birliğinin, duyguların ifadesinin ve genel evlilik uyumunun arttığı bulguları elde edilmiştir. Evlilik uyumu ile anlamlı derecede ilişkisi saptanan değişkenler; çocuk sahibi olma, babanın hayatta olması, ayrı yaşanan süre olması, eşlerin akrabalık durumu; somatizasyonla anlamlı derecede ilişkisi bulunmuş değişkenler ise, sosyal güvence, kız çocuğuna sahip olma, bireysel ve ailevi sağlık durumu, kilo farkı gibi farklı değişkenlerdir. Cinsiyet, eğitim ve evlilik süresi ise hem evlilik uyumu ile hem de somatizasyon ile anlamlı derecede ilişkiye sahip değişkenler olarak belirtilmiştir.

Günay (2000: i), araştırmasında, evlilik uyumu ile çiftlerin düşünme modelleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini farklı kültür ve sosyoekonomik düzeye sahip 66 evli çift (36 uyumlu çift, 30 uyumsuz çift) olmak üzere toplam 132 kişi oluşturmuştur. Veri toplama araçları olarak, "Evlilik Uyum Ölçeği" ve "Kişisel Düşünme Modelleri Soru Listesi" kullanılmıştır. Bulgular neticesinde, evlilik süreçlerini uyumsuz olarak tanımlayan eşlerin, uyumlu çiftlerden daha düşük fikir birliği, duygu ifadesi, bağlılık ve evlilik doyum düzeyine sahip olduğu ve düşünme modellerindeki ortak kanal sayısının da, uyumlu çiftlere oranla daha az olduğu ortaya çıkmıştır.

Hoşgör (2013: xvii), 216 evli birey (108 erkek ve 108 kadın) ile yaptığı araştırmasında, evli çiftlerin öfke ifade tarzları ile evlilik uyumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Katılımcılara "Kişisel Bilgi Formu", "Evlilikte Uyum Ölçeği" ve "Sürekli Öfke-Öfke İfade Tarzı Ölçeği" uygulanmıştır. Elde edilen bulgular, evli

bireylerin sürekli öfke-öfke ifade tarzı ile evlilik uyumları arasında anlamlı bir ilişkinin varlığını göstermiştir.

İdiz (2009: 87), gerçekleştirdiği çalışmasında, evlilik uyumu, ilişki yatırımı, aile içi şiddet ve intihar girişimi arasındaki ilişkileri incelemeyi hedeflemiştir. Araştırma intihar girişiminde bulunmuş 60 evli kadın ile herhangi bir intihar girişimi olmayan 60 evli kadın olmak üzere toplam 120 gönüllü evli kadın ile yapılmıştır. Veri toplamak amacıyla "Evlilikte Uyum Ölçeği", "Aile İçi Şiddet Ölçeği", "İlişki İstikrarı Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, evlilik uyumu, ilişki istikrarı ve aile içi şiddet arasında anlamlı ilişkiler olduğunu göstermiştir.

Betimsel çalışmalardan farklı olarak Kalkan (2002: i), evlilik uyumu üzerinde "Evlilik İlişisini Geliştirme Programı"nın etkisini incelemiştir. Araştırmada deney ve kontrol grubu olarak 28 evli kişi ile 2,5 saat süren oturumlara 10 hafta süre ile devam edilmiştir. Oturumlar sonrası veriler analiz edilmiş ve evlilik ilişkisini geliştirme programına katılmanın çiftlerin evlilik uyum düzeyleri üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturduğu belirlenmiştir. Ayrıca deney ve kontrol grubundaki çiftlerin evlilik uyumlarının cinsiyete göre değişmediği de saptanmıştır.

Benzer diğer bir çalışmada Sardoğan ve Karahan (2005: 91), 10 oturumluk "İnsan İlişkileri Beceri Eğitimi Programı"nın evli bireylerin evlilik uyum düzeyleri üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Çalışma grubu, 12'si deney 12'si de kontrol grubunda olmak üzere 24 evli bireyden oluşmuştur. Katılımcılara evlilik uyum düzeylerini belirlemek amacıyla "Evlilikte Uyum Ölçeği" uygulanmıştır. Yapılan çalışma ile 10 oturumluk "İnsan İlişkileri Beceri Eğitimi Programı"na katılmayan evli bireylerin evlilik uyum düzeylerinin programa katılan evli bireylerin evlilik uyum düzeylerinden daha düşük olduğu saptanmıştır. Elde edilen bulgular, "İnsan İlişkileri Beceri Eğitimi Programı"nın evlilik uyumu üzerinde pozitif yönde bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir.

Koydemir, Selışık ve Tezer (2005: 65), 50 evli çift ile gerçekleştirdikleri araştırmalarında, evlilik uyumunun mükemmeliyetçilik ile ilişkisini incelemişlerdir. Katılımcılara "Çiftler Uyum Ölçeği" ile "Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği" uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesi sonucunda, evlilik uyumu ile mükemmeliyetçiliğin alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır.

Tuncay (2006: vi), evlilik uyumu ile mükemmelliyeçiliğın kişiler arası bağlamda ilişkisini incelemiştir. Çalışmada ilk evliliğini sürdüren 105 kadın ve 105 erkek olmak üzere 210 kişi yer almıştır. Veriler "Çift Uyum Ölçeği", "Çok Boyutlu Mükemmelliyeçilik Ölçeği", "Algılanan Eleştiril Ölçeği", "Beck Depresyon Envanteri", "Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri-Sürekli Kaygı Formu" ve "Demografik Bilgi Formu" ile tamamlanmıştır. Araştırmada kadınların ve erkeklerin başkalarınınca belirlenen mükemmelliyeçilik boyutundaki puanları ile depresyon puanları yükseldikçe evlilik uyum puanlarının düştüğü görülmüştür. Kadınların sürekli kaygısının yüksek puanları ile çocuğunun olması evlilik uyumundaki düşük puanlar ile ilişkili bulunmuştur. Bununla beraber kadının eşinin ona karşı eleştirel olduğu algısına sahip olduğu durumlarda ve erkeğin de eşine karşı eleştirel olduğu algısına sahip olduğu durumlarda evlilik uyumunun azalmakta olduğu bulguları elde edilmiştir.

Özen (2006: vi), evlilik uyumu üzerinde eşlerin değer uyumlarının ve çatışma çözüm stillerinin etkisini araştırdığı çalışmasında, 140 evli çiftten veri toplamıştır. Katılımcılar için "Schwartz Değerler Listesi", "Çift Uyum Ölçeği" ve "Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği" kullanılmıştır. Bulgular, çiftlerin çatışma çözüm stillerinin, evlilik uyumlarını anlamlı bir şekilde yordadığını göstermiştir. Eşlerin sergilemiş oldukları olumsuz çatışma çözüm stillerinin, evlilik uyumlarını da olumsuz bir şekilde etkilediği belirlenmiştir. Erkeklerin kullandıkları çatışma çözüm stillerinin eşlerinin evlilik uyumu üzerinde anlamlı bir etkisi olmasına rağmen, kadınların kullandıkları çatışma çözüm stillerinin eşlerinin evlilik uyumu üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamıştır. Eşlerin değer benzerlikleri ve güç değer farklılıklarının, kadınların ve eşlerin evlilik uyumunu olumlu bir şekilde yordadığı, fakat eşlerin değer benzerliklerinin erkeklerin evlilik uyumuna anlamlı bir etkisi olmadığı saptanmıştır.

Tolan (2015: v), evlilik uyumunun kişilik özellikleri, ilişkiye dair inançlar ve çatışma çözüm stilleri bağlamında yordanması üzerine gerçekleştirdiği çalışmasında elde edilen veriler, evliliklerinde en az bir yıl geçirmiş 292 kadın ve 364 erkek olmak üzere toplam 656 evli birey aracılığıyla sağlanmıştır. Katılımcılara "Çift Uyum Ölçeği", "Beş Faktör Kişilik Ölçeği", "İlişki İnanç Envanteri", "Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği" ve Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Elde edilen bulgular, kişilik özelliklerinden *nörotiklik düzeyinin (olumsuz duygulanım ve duygusal tutarsızlık)*

evlilik uyumu üzerinde en tutarlı ve güçlü etkiye sahip yordayıcı değişken olduğunu ve cinsiyet, yaş, çocuk sayısı ve evlenme biçimi değişkenlerinin de evlilik uyum düzeyinin farklılaşması üzerinde etkiye sahip olduklarını ortaya koymuştur.

Polat (2006: 91) tarafından yapılan, evli bireylerin evlilik uyumları, aldatma eğilimleri ve çatışma eğilimlerinin birbirleriyle ve bazı değişkenlerle arasındaki ilişkilerin incelendiği araştırmada, toplam 204 evli birey ile çalışılmıştır. Çalışmada veriler, "Çatışma Eğilimi Ölçeği", "Evlilikte Uyum Ölçeği" ve "Aldatma Eğilimi Ölçeği" aracılığıyla toplanmıştır. Bulgulara göre, evlilik uyumu yüksek olan kadın ve erkeklerin çatışma ve aldatma eğilimlerinin düşük olduğu; aldatma eğilimi yüksek olan kadın ve erkeklerin çatışma eğilimlerinin de yüksek olduğu saptanmıştır. Sosyoekonomik düzeyin eşlerin çatışma ve aldatma eğilimleri üzerinde ve evlilik uyum düzeyinin de aldatma eğilimi üzerinde önemli değişkenler olduğu belirlenmiştir.

Şener ve Terzioğlu (2008: 7), bazı sosyoekonomik ve demografik değişkenler ile iletişimin eşler arası uyuma etkisini araştırmışlardır. 413 katılımcıya "Çiftler Uyum Ölçeği" ve "Evlilik Uyumuna Etki Eden Faktörlerin İncelenmesine İlişkin Anket Formu" uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, eşlerin genel evlilik uyum puan ortalamaları cinsiyete göre incelendiğinde, erkeklerin evlilik uyumu puan ortalaması kadınlardan daha yüksektir. Ayrıca, bazı farklılıklar olmakla beraber genel olarak gerek kadın gerekse erkeklerin; öğrenim düzeyi, ailenin aylık gelir miktarı, 35 ve üzeri yaş grubuna kadar evlenme yaşı, sağlıklı iletişim düzeyi ve iletişimden memnuniyet derecesi arttıkça, evlilik uyum puan ortalamalarının da arttığı bulunmuştur.

Turarel-Kışlak ve Çabukça (2002: 35) tarafından yapılan araştırma, demografik değişkenler ile empatinin evlilik uyumunu yordamadaki katkılarını araştırmayı ve cinsiyete bağlı olarak empati puanları arasında fark olup olmadığını belirlemeyi hedeflemiştir. Veriler 75 kadın ve 75 erkek olmak üzere toplam 150 evli kişiye "Empatik Eğilim Ölçeği" ve "Evlilikte Uyum Ölçeği" uygulanarak elde edilmiştir. Bulgular, evlilik uyumunu yordayan anlamlı değişkenin empati olduğunu ve empati puanlarının cinsiyete bağlı olarak değişmediğini göstermiştir.

Taşçı, Bolsoy, Kavlak ve Yücesoy (2008: 105), infertil kadınların evlilik uyum düzeylerini etkileyen değişkenleri incelemişlerdir. Araştırmada veri toplamak

amacıyla "Anket Formu" ve "Evlilikte Uyum Ölçeği" kullanılmıştır. Çalışmaya 144 gönüllü kadın katılmıştır. Araştırma kapsamına alınan infertil kadınların evlilikte uyum puan ortalamaları ölçeğin kesme noktasının üzerinde 46.29 ± 6.98 olarak tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular infertilitenin kimden kaynaklandığı ile evlilikte uyum puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermiştir. Evlilikte uyum puan ortalamaları ile çocuk sahibi olma konusunda çevreden baskı görme arasında anlamlı fark elde edilmiştir.

Tüzer, Tuncel, Göka, Bulut, Yüksel, Atan ve Göka (2010: 229) tarafından gerçekleştirilen ve infertilite tedavisinde psikolojik ve cinsel danışmanlığın önemini vurgulayan araştırmada, infertil çiftlerde evlilik uyumu ve duygusal belirtilerle bağlantılı psikososyal ve demografik faktörler bakımından kadın ve erkekler arasındaki farklılıkları belirlemek amacıyla infertilitesi olan 60 çift üzerinde çalışılmıştır. Çalışmada "Beck Depresyon Envanteri", "Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanteri" ve "Çift Uyum Ölçeği" uygulanmıştır. Bulgular ile çift uyumunun çeşitli alanlarının, özellikle infertilite erkek birey ile ilişkili olduğunda infertil erkeklerdeki anksiyete ve depresif belirtiler üzerinde yordayıcı etkiye sahip olduğu saptanmıştır.

Taysi (2010: 40), gerçekleştirdiği çalışmada, Türk evli çiftlerin evlilik ilişkilerinde yaşadıkları tek bir ihlali başlıklarını yordayan değişkenler hakkında bilgi edinmeyi amaçlamıştır. Araştırmaya 80 evli çift katılmış ve veri toplamak amacıyla bu çiftlere "Evlilikte Uyum Ölçeği", "İlişkilerde Yükleme Ölçeği" ve "Suça İlişkin Kişiler Arası Motivasyonlar Ölçeği" uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, sorumluluk yüklemelerinin başlıklarının en iyi yordayıcısı olduğu görülmüştür. Bunun yanında "Suça İlişkin Kişiler Arası Motivasyonlar Ölçeği" kaçınma ve intikam alt boyutlarında cinsiyet farklılığı bulunmamıştır. Ayrıca sadece incinme derecesi yönünden cinsiyetler arasında bir farklılık gözlenmiştir.

Vaizoğlu (2008: i), orta sosyoekonomik düzeydeki beş anaokuluna devam eden 4-5 yaş arasındaki 240 çocuk ve bu çocukların anneleri üzerinde gerçekleştirdiği araştırmasında çocukların sosyal davranışları ile ebeveynlerinin evlilik uyumlarını incelemiştir. Çalışmada "Davranış Derecelendirme Ölçeği", "Evlilikte Uyum Ölçeği" ve "Genel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, çocuğun sosyal davranışlarında yaş, cinsiyet, anaokuluna devam süresi ve annenin çalışma durumu ile öğrenim düzeyi gibi değişkenlerin anlamlı bir farklılık yarattığını

göstermiştir. Bununla beraber çiftlerin evlilik uyumu ile çocuğun işbirlikçi davranışı arasında anlamlı bir ilişki olduğu da saptanmıştır.

Yaşar (2009: i), ilköğretime devam eden 4., 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin anne-çocuk ilişkisini kabul ve reddedici algılama düzeylerinin annelerinin evlilik uyum ve doyum düzeyiyle bir ilişkisi olup olmadığını incelemiştir. 220 kız 193 erkek çocuk ve annelerini kapsayan bir örneklem grubuyla çalışılmıştır. Araştırmada "Aile Kabul ve Reddetme Ölçeği", "Evlilik Doyum Ölçeği", "Evlilikte Uyum Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesi sonucunda annelerin evlilik uyum ve doyum düzeylerine göre çocukların anne-çocuk ilişkisini kabul ve reddedici algılama düzeylerinin anlamlı olarak farklılaştığı saptanmıştır.

Yalçın (2014: 250), çalışmasında, evlilik uyumu ile kadınların sosyodemografik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Katılımcılara sosyodemografik özellikleri belirlemek için "Kişisel Bilgi Formu" ve "Evlilik Uyum Ölçeği" uygulanmıştır. Verilerin analizi sonrasında 41 ve üzeri yaş grubundaki kadınların evlilik uyum puanlarının, 21-30 yaş aralığındaki kadınların evlilik uyum puanlarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Kadınların evlilik süreleri ile cinsel yaşamları ve eşlerine karşı duyguları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu da saptanmıştır.

Yıldırım (1992: ii), evli bireylerin uyum düzeylerini etkileyen etmenleri, Ankara merkez ilçelerinde yaşayan ve farklı sosyoekonomik düzeylere sahip 559 kadın ve 541 erkek birey olmak üzere toplam 1100 evli birey üzerinde incelemiştir. Çalışmada "Hacettepe Kişilik Envanteri" ile araştırmacı tarafından geliştirilen bir "Anket Formu" katılımcılara uygulanmıştır. Bireysel, ailesel ve sosyoekonomik olmak üzere 3 farklı kategoride 23 değişken ele alınmıştır. Yapılan çalışma sonucunda bireysel kategoride yer alan yaş ve cinsiyet gibi; ailesel kategoride yer alan ev işlerini paylaşma ve eşlerin cinsel yaşamda anlaşmaları gibi ve son olarak da sosyoekonomik kategoride yer alan mesleki durum ve öğrenim düzeyi gibi 3 farklı kategoride toplam 20 değişkenin evli bireylerin evlilik uyum düzeyleri üzerinde önemli derecede etkili olduğu saptanmıştır. Bunun yanında bireylerin geçirdiği evlilik sayısı, eşler arasındaki yaş farkı ve çocuk sayısı değişkenlerinin ise evlilik uyumu üzerinde önemli bir etkiye sahip olmadığı belirlenmiştir.

Akdeniz (2012: 53), meme kanseri olan evli kadın hastaların eşler arası uyum ve baş etme biçimleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında örneklemini, Hacettepe Üniversitesi Onkoloji Hastanesi'nde tedavi görmüş 50 meme kanseri hastası ve aynı hastanenin genel cerrahi servisine başvurmuş kanser olmayan 50 hastadan oluşturmuştur. Katılımcılara "Tanımlayıcı Bilgi Formu", "Eşler Uyum Ölçeği" ve "Stresle Baş Etme Ölçeği" uygulanarak veriler elde edilmiştir. Araştırmanın neticesinde, eşler arası uyum puanı ile etkili baş etme biçimi arasında pozitif yönde ilişki bulunurken ($r=0.32$, $p<0.05$); eşler arası uyum puanı ile etkisiz baş etme biçimi arasında da negatif yönde ilişki tespit edilmiştir ($r=-0.38$, $p<0.05$). Meme kanseri olan kadın hastaların eşler arası uyum puanları arttıkça daha çok etkili baş etme biçimi göstermekte oldukları saptanmıştır.

Almas (2010: i), tarafından yapılan çalışmada, inanç stilleri ile evlilik uyumu ve psikolojik iyi olma arasındaki ilişki üzerinde durulmuştur. 284 katılımcıya, inanç stilleri, psikolojik iyi olma ve demografik bilgilerini elde etmek amacıyla anket formu uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda, bireylerin sahip oldukları inanç stilleri ile evlilikte kendilerini mutlu hissetme ve psikolojik iyi olma arasında anlamlı bir ilişkinin varlığı görülmüştür.

Yeşiltepe (2011: iii), çalışmasında, öğretmenlerin evlilik uyumlarını psikolojik iyi oluş ve bazı değişkenler açısından incelemeyi hedeflemiştir. 343 evli öğretmenin katılımcı olduğu çalışmada "Evlilikte Uyum Ölçeği", "Psikolojik İyi Oluş Ölçekleri" ve "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, katılımcıların psikolojik iyi oluş puanlarından otonomi, kendini kabul ve bireysel gelişim alt boyutlarının evlilik uyumu ile anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu; cinsiyetlerine ve yaşlarına göre ise evlilik uyumlarında anlamlı bir fark bulunmadığı saptanmıştır.

Ödemiş (2008: 16), gerçekleştirdiği çalışmada, öğretmenlerin iş tatminleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkiyi cinsiyet, yaş, öğrenim düzeyi, meslekteki kıdem, evlilik yılı, çocuk sahibi olma, gelir durumu gibi değişkenler açısından ortaya koymaya çalışmıştır. Araştırma 160 öğretmen (92 kadın ve 68 erkek) üzerinden yürütülmüştür. Çalışmada "Minnesota İş Tatmin Ölçeği", "Çift Uyum Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda, öğretmenlerin iş tatminleri ile evlilik uyumları arasında anlamlı bir ilişkinin varlığı saptanmıştır.

Tümkiye ve Çelik (2009: 223), 40'ı kadın ve 79'u erkek toplam 119 evli ve gönüllü öğretim elemanı ile yaptıkları araştırmalarında, öğretim elemanlarının evlilik uyumu ve yaşam doyumlarının iş değişkenleri ile ilişkisini incelemişlerdir. Katılımcılara "Evlilik Uyumu Ölçeği" ve "Yaşam Doyumu Ölçeği" uygulanmıştır. Elde edilen veriler ile öğretim elemanlarının evlilik uyumları ile yaşam doyumları arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu saptanmıştır. Öğretim elemanlarının yaşam doyumlarının akademik unvana ve girilen ders saati sayısına göre anlamlı düzeyde farklı olduğu da görölmüştür.

1.2 Tolerans ile İlgili Yayın ve Araştırmalar

Tolerans ile ilgili gerek yurt dışında gerekse yurt içinde birtakım araştırmalar ile karşılaşmak mümkündür. Fakat bu alanda yeterli çalışmanın olduğunu söylemek biraz güçtür. Bu başlık altında, farklı örneklem grupları üzerinde tolerans ile ilişkisi araştırılan değişkenleri içeren çalışmalara değinilmiştir. Öncelikle yurt dışı çalışmalar ele alınacak olup, ardından yurt içinde yapılmış araştırmalara yer verilmiştir.

1.2.1 Tolerans İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Yayın ve Araştırmalar

Daughters, Sargeant, Bornovalova, Gratz ve Lejuez (2008: 509) tarafından gerçekteşirilen ve tedavi gören madde bağımlısı şehirli erkeklerin antisosyal kişilik bozukluğu ile bireyin negatif psikolojik durumlar karşısında üstesinden gelme yeteneği gibi ifade edilebilen stres toleransı arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmada, Washington'da yer alan Salvation Army Harbor Light tedavi merkezinde tedavi olan erkekler katılımcıları oluşturmuştur. %88.2'sini Afrikalı Amerikalıların oluşturduğu ve yaş ortalamasının 40.1, yaş aralığının ise 18 ile 62 arasında olan 127 madde bağımlısı şehirli erkek çalışmada yer almıştır. Deneklerin 81'i antisosyal kişilik bozukluğu tanısı almamış madde bağımlısıyken, 46'sı ise antisosyal kişilik bozukluğu tanısı almış madde bağımlısı bireylerdir. Elde edilen bulgular; antisosyal kişilik bozukluğu tanısı almış madde kullanıcılarının duygusal sıkıntıyı tolere etmekte daha az yetenekli olduğunu ve antisosyal kişilik bozukluğu tanısı almış madde kullanıcılarında, antisosyal kişilik bozukluğu tanısı almamış madde kullanıcılarına nazaran stres toleransının daha az seviyede olduğunu göstermiştir.

Benzer bir çalışmada, Sargeant, Daughters, Curtin, Schuster ve Lejuez (2011: 1), "Antisozyal kişilik bozukluğunun kişiye özel rolleri ve stres toleransında psikopatik özellikler" konulu çalışmalarını yaşları 20-55 arasında değişen 16'sı kadın 91'i erkek toplamda 107 madde bağımlısı hasta ile gerçekleştirmişlerdir. Elde edilen bulgular; antisozyal kişilik bozukluğunun düşük stres toleransı ile ilişkiliyken, psikopatik özelliklerin ise yüksek stres toleransı ile ilişkili olduğunu göstermiştir.

Dennhardt ve Murphy (2011: 595), Avrupalı Amerikan ve Afrikalı Amerikan kolej öğrencilerinde depresyon, stres toleransı, gecikme indirimi ve alkolle ilişkili problemler arasındaki bağılıklar üzerinde durdukları araştırmalarına, yaş ortalaması 19.51 olan ve %53'ü kadın, %47'si erkek katılımcı olmak üzere toplamda 206 lisans öğrencisi ile başlamış, daha sonra ise bu sayı süreç içerisinde 190 katılımcıya indirilmiştir. Elde edilen veriler 57'si Afrikalı Amerikan ve 133'ü Avrupalı Amerikan kolej öğrencilerinden sağlanmıştır. Bu verilere göre; Avrupalı Amerikan ve Afrikalı Amerikan kolej öğrencileri arasında depresyon ve stres toleransı düzeyleri açısından ciddi bir farklılık söz konusu değilken, Avrupalı Amerikan kolej öğrencilerine kıyasla Afrikalı Amerikan kolej öğrencileri arasında stres toleransında büyük bir cinsiyet farkı tespit edilmiştir. Stres toleransı, Afrikalı Amerikan kolej öğrenciler için alkole bağlı problemler ile ilişkiliyken Avrupalı Amerikan kolej öğrencileri için aynı durum geçerli değildir. Fakat depresyon belirtileri, her iki grup için de alkole bağlı problemler ile ilişkilidir. Afrikalı Amerikan kolej öğrencileri için olumsuz duyguları tolere edememe durumunun alkole bağlı sonuçlar açısından önemli bir risk faktörü olabileceği ve genel olarak bakıldığında ise depresyonun varlığında stres toleransının alkol problemleri için anlamlı bir risk faktörü olabileceği düşünülmüştür.

Buckner, Keough ve Schmidt (2007: 1957), 265 katılımcı genç yetişkin üzerinden problemleri alkol ve esrar kullanımını incelemişler; stres toleransının depresyon, alkol ve marihuana problemleri arasındaki ilişkilerde aracı rol oynadığını belirtmişlerdir.

Wainryb, Shaw, Langley, Cottam ve Lewis (2004: 687), erken okul yıllarında inanç çeşitliliği hakkında çocukların düşüncelerini ele almışlardır. Ahlak, beğeniler, gerçekler ve belirsiz gerçekler şeklindeki dört alanda inanç çeşitliliği hakkında çocukların düşüncelerini incelemişlerdir. 5, 7 ve 9 yaşlarında olan toplam 96 katılımcı ile gerçekleştirilen çalışmada elde edilen bulgular; 5 yaşında olan çocukların, 7 ve 9 yaşlarındaki çocuklara göre daha az gerçekçi ve tolere edici

yargılamalarda bulduklarını ve bununla beraber tüm çocukların ahlaki inanç alanı haricindeki diğer alanlar ile ilgili olarak toleranslı inançlar sergilediklerini göstermiştir. Erken okul yıllarında çocukların inanç çeşitliliği konusunda çoklu ve farklı bakış açılarına sahip oldukları da belirtilmiştir.

Colesante ve Biggs (1999: 185), tarafından gerçekleştirilen öyküler ve argümanlarla hoşgörüyü öğretmek isimli çalışmada katılımcı olarak 149 master öğrencisi ve 27 üniversite öğrencisi yer almıştır. Katılımcılara homoseksüel davranışlarda bulunmuş insanların ve hakaret edici konuşmalar yapan vatandaşların haklarının devlet tarafından sınırlanıp sınırlanmaması konusunda bir öğretmenin tartıştığı videolar gösterilmiştir. Her iki soruya öğretmen öyküleyici ve önermeci yaklaşımlarda bulunmuştur. Elde edilen bulgular; öğrencilerin öğretmeni konu hakkındaki görüşünü hikayeler kullanarak anlattığında, argümanları kullanarak anlattığına oranla daha ilgi çekici ve daha hatırlanabilir bulmuşlardır.

Bir diğer çalışmada Wan (2006: 140), sınıf içerisinde tolerans ve farklılıkları öğretim konusunda tematik bir hikaye kitabı örneğini ele almıştır. İzlediği bu yaklaşımda dünyaca tanınan "Cinderella" isimli kahramanı ve hikayeleri üzerinde durarak, her ülkenin kendi kültürüne özgü olarak hikayeleri yorumladıkları gerçeği ile karşılaşmıştır. Araştırmacı elde ettiği veriler ile bu yaklaşım şeklinin öğrencilerin farklılıklara karşı farkındalıklarını artırabileceğini ve bahsedilen örnek gibi dünyaca tanınan hikaye kahramanlarının derslerde kullanılmasının öğrenciler üzerinde hoşgörü algısını geliştirebileceğini vurgulamıştır.

Kouchok (2008: 403), çalışmasında, çocuklara hoşgörüyü öğretmek için nelerin yapılması ve nelerin yapılmaması gerektiği üzerinde durmuştur. Hoşgörü eğitim sürecinde yer alan etkili ilke ve yöntemlerin yanında kaçınılması gereken yanlış tutum ve davranışlardan da bahsetmiştir. Çocuklara hoşgörünün örneklerle, tartışma ve açıklamalarla, tecrübeyle, okul personeli ve velilerin ortaklığıyla, eğlenceli, neşeli ve uygun bir öğrenme ortamında, geniş bir şekilde öğretilebileceğini belirtmiştir. Bunun yanında nasihate ve ödüllendirmeye güvenilmemesi, rekabetçi bir ortamın oluşmaması, kabul edip saygı duymalarını beklediğimiz farklılıkların azaltılmaya çalışılmaması, azarlamaktan kaçınılması, zorlayıcı olunmaması, parçalı öğretim yöntemlerinden uzak durulması ve hoşgörünün diğer konulardan ayrı olarak öğretilmemesi gibi hususların hoşgörü öğretiminde dikkat edilmesi gereken noktalar olduğunu söylemiştir.

Raihani (2011: 23), Endonezya okullarındaki eğitim programı üzerinden hoşgörü eğitimi için bütüncül bir okul yaklaşımı önermek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmasında, gerek Endonezya gerekse de dünyanın diğer bölgelerinde din ve etnik adına tırmanan şiddetin endişe verici olduğunu ve bunun önüne geçmek için de birincil yolun çocukları okullarda tolerans değerleri yüksek bireyler olarak yetiştirmek olduğunu belirtmiştir. Araştırmacı program ve ders düzeyinde yer alan tolerans eğitimi ile ilgili çalışmaların önemini kabul etmekle beraber, bunun sınırlı olduğunu vurgulamış ve bu değerler eğitiminin bütüncül bir açıdan ele alınarak, okulun vizyon ve politikalarını içeren, öğrenci faaliyetlerini kapsayan, müfredat ve öğretim, liderlik ve yönetim, okul kapasitesi ve kültür kalitesi gibi faktörleri göz önüne alan ve her birlikte okul toplum işbirliği içinde hoşgörüyü beslemek şeklinde gerçekleştirilmesi gerektiği görüşünü belirtmiştir. Verilecek eğitim ile toleransın uzun vadede farklı bir toplumda insanlar arası uyumun gelişmesinde en etkili araç olacağı düşünülmüştür.

Lazovsky (2007: 391), gerçekleştirdiği çalışmada, Filistin'de yaşayan Yahudi ve Arap çocuklarının tolerans düzeylerini geliştirme üzerinde eğitimin etkisini belirlemeyi hedeflemiştir. "Devam eden bir çatışma ortamında Yahudi ve Arap çocuklarını tolerans ve bir arada yaşamaları için eğitmek" adlı çalışmasında okul sistemini temel bir sosyalleşme aracı olarak kullanmış ve bu sistem içinde birlikte yaşama olgusunu oluşturmak için bir eğitim programı üzerinde durmuştur. Araştırmanın katılımcılarını 59 Yahudi ve 58 Arap kökenli 7. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Çalışma neticesinde öğrencilerin ve öğretmenlerin görüşlerindeki farklılıklar açıklanmıştır. Öğrenciler aynı programla aynı sınıf içerisinde eğitim devam edebilecekleri yönünde; öğretmenler ise programın devamlılığı olarak başta iletişim becerilerinin geliştirilmesi, duyguların ifade edilmesi, farklı görüşlerin kabullenilmesi ve grup iklimi gibi faktörleri ön plana alacak açıklamalarda bulunmuşlardır.

Booker (2007: 301), "Benzerlik, Huzur ve Tolerans" isimli çalışmasında, Afrika kökenli Amerikalı gençlerin okula olan aidiyetlerini ve akademik başarılarını incelemiştir. Bu araştırma 10. sınıf öğrencisi 6 öğrenci, 11. sınıf öğrencisi 4 öğrenci ve 12. sınıf öğrencisi 3 öğrenci olmak üzere toplamda 13 Afrika kökenli Amerikalı öğrenci üzerinden gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya 9. sınıf öğrencileri ait olma sürecini yakalayamamış oldukları düşüncesiyle araştırmacı tarafından dahil edilmemiştir.

Elde edilen bulgular ışığında; araştırmacı, ait olma hissinin öğrencilerin kendilerini okul ortamında kabul edilmiş ve kendilerine değer verilmiş hissettiklerinde arttığını belirtmiştir. Birçok Afrika kökenli Amerikalı öğrenci için akademik başarı konusunda sınıf içi katılımın, müfredat dışı katılımdan daha önemli olduğunu ve sınıf içi katılım ana değişken olarak kullanıldığında okul katılımı, ait olma hissi ve başarı arasında güçlü bir ilişki olasılığının yüksek olduğunu söylemiştir.

Stevens ve Charles (2005: 17), öğretmenlere toleransı öğretmeye hazırlamak isimli çalışmalarında, çok kültürlü bir yapıda olan Amerika'daki öğretmen adaylarının tolerans ile ilgili tutum ve düşüncelerini anlamaya çalışmışlardır. Araştırmada yer alan katılımcıların %76'sı beyaz, %22'si siyah ve yüzde %2'si de Amerikan yerlisi bireylerdir. Genel olarak bakıldığında katılımcıların %37'si erkek %63'ü kadınlardan oluşmaktadır. Çalışma sonucunda öğretmen adaylarının ayrımcılığın ülke tarihinden bugüne kadar var olduğuna ve hala varlığını devam ettirdiğine inandıkları ortaya çıkmıştır. Araştırmanın bulguları süreçte yer alan öğretmen adaylarının tolerans ve farklılık konusunda daha önce sahip olmadıkları bilgi birikimine süreç sonunda sahip olduklarını göstermiştir. Video izleme, açık uçlu sorular gibi yöntemler kullanılarak gerçekleştirilen çalışmaya müfredatta da yer verilmesi halinde işbirlikçi ve eşitlikçi sınıfların oluşmasına katkıda bulunabileceği düşünülmüştür. Öğretmen adaylarının ırkçılık, etnik köken gibi çeşitliliklere karşı farkındalık seviyelerinin yüksek olduğu da saptanmıştır.

Watson ve Johnston da (2006: 14) araştırmalarında, Amerikan toplumunun çok kültürlü yapısına vurgu yapmış ve özellikle son on yılda Amerika'da olağanüstü artış göstermiş olan etnik nüfuslara dikkat çekmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde İspanyol ırkından olanların %45, Asyalıların %45 ve siyah ile Amerikan yerlilerinin de %15 seviyesinde arttığını belirterek bu kültürel çeşitlilik içerisinde tolerans kavramının önemini belirtmişlerdir. Araştırmacılar artan etnik ve kültürel çeşitliliğin aynı zamanda artan dini ve dilsel farklılıkları da beraberinde getirdiğini; bu çeşitliliğin daha karmaşık konulara sebep olduğu gibi bir takım ihtiyaçları da ortaya çıkardığını ifade etmiştir. Bundan dolayı tolerans eğitimi için öğretmen sorumluluklarının arttığını ve öğretmen yetiştirme programlarının da bu ihtiyaçlara cevap verebilecek nitelikte olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Tucker ve Synder (1974: 577), terapistlerin belirsizlik toleransları ile danışanlarının süreç değişimleri arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarını 18

terapist, 2 psikolog ve 22 danışan katılımcı ile gerçekleştirmişlerdir. Elde edilen bulgular, belirsizliğe tolerans gösteren terapistlerin danışanlarının iki danışan haricinde kendilerini daha negatif olarak açıklamış olduklarını göstermiştir. Araştırma neticesinde danışan ve terapistin birbirlerine karşı etkileri arasında pozitif bir ilişki elde edilememiştir.

Moore ve Ovadia (2006: 2205), bireylerin tolerans düzeylerini etkileyen demografik faktörleri açıklamaya çalıştıkları araştırmalarında, toleransı kültürün bir parçası olarak açıklamışlar ve kültür ile demografi arasındaki diyalektik ilişkinin varlığını üzerinde durmuşlardır. Amerika Birleşik Devletleri'nde yürütülen çalışmada Boston, San Francisco ve Washington gibi şehirlerde yaşayan bireylerin tolerans seviyelerinin yüksekliğinin sebebini, bireylerin yüksek eğitim seviyeleri ile; güneyde ve kırsal bölgelerde yaşayan bireylerin tolerans seviyelerinin düşüklüğünün sebebini ise, bu bölgelerin kültürel ve dini yapısı ile açıklamışlardır. Elde edilen veriler doğrultusunda bireyin tolerans seviyesinin belirlenmesinde bölgesel ve kişisel özelliklerin etkili faktörler arasında olduğu ifade edilmiştir.

Donaldson ve Ronan (2006: 369), yaptıkları çalışmada, spor etkinliklerine katılımın çocukların tolerans düzeyleri üzerindeki etkilerini araştırmışlardır. Çalışmanın verileri yaş ortalaması 12 yıl 4 ay olan 203 genç ergenden sağlanmıştır. Elde edilen veriler ile spor etkinliklerine katılım düzeyinin artmasının çocukların duygusal ve davranışsal sorunlarında azalmayı sağladığı ve benlik algılarını olumlu yönde etkilediği saptanmıştır. Spor etkinliklerinde bulunan çocukların sosyal ve fiziksel yeterlilikleri ve toplam benlik değerleri ile ilgili algılarının diğer çocuklara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

1.2.2 Tolerans İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Yayın ve Araştırmalar

Tabak, Erkuş ve Meydan (2010: 159), yenilikçi birey davranışları ile denetim odağı arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında, bireylerin belirsizliğe tolerans düzeyleri ve risk alma eğilimleri üzerinde de durmuşlardır. Belirsizliğe tolerans kavramı bireylerin belirsiz bir durum karşısındaki tolerans düzeyi olarak ifade edilmiş ve çalışma sonucunda bireylerin iç ve dış denetim odaklı olmalarının belirsizliğe tolerans ile anlamlı ilişki içerisinde olduğu görülmüştür. İç denetim odağına sahip bireylerin belirsizliğe tolerans düzeyleri yüksek olduğundan,

karşılaşılan belirsiz bir durum karşısında bu bireylerin daha olumlu tepki verdikleri ifade edilmiştir.

Erdem (2001: 43), girişimcilerde risk alma eğilimi ve belirsizliğe tolerans ilişkisine kültürel yaklaşım konulu çalışmasında, "Risk Eğilim Ölçeği" ve "Belirsizliğe Tolerans Ölçeği" katılımcılara uygulanmıştır. Girişimcilerin belirsizliğe karşı sahip oldukları tolerans düzeyi puanları ile girişimcilerin risk alma eğilimlerinin açıklanamayacağı saptanmıştır. Bunun yanında çalışma neticesinde katılımcı girişimcilerin yüksek tolerans puanı değerlerine sahip olmadıkları yani belirsizlikten kaçınmayı tercih ettikleri görülmüştür.

Tanoğlu (2008: 95), kişilik özelliklerinin bireyin girişimci olma niyeti üzerine etkilerini araştırdığı çalışmasında, belirsiz durumlara kişinin pozitif tepki gösterebilme yeteneği olarak tanımladığı belirsizliğe tolerans düzeyi ile girişimci olma niyeti arasında anlamlı ilişkinin varlığını saptamıştır.

Güllüce (2010: 185), tarafından yapılan araştırmada, duygusal zekanın işyerindeki psikolojik taciz algısındaki rolü bireyin tolerans düzeyi açısından ele alınmıştır. 753 sağlık personeli ile gerçekleştirilen çalışma neticesinde çalışanların cinsiyetlerine, medeni durumlarına, işyerindeki görev değişimlerine ve çalışma sürelerine göre psikolojik taciz davranışlarına karşı bireyin tolerans düzeyleri arasında farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Yaş değişkeni açısından ise işyerinde gerçekleşen psikolojik taciz davranışlarına karşı bireyin tolerans düzeyi arasındaki farklılık yalnızca "pasif direniş" alt boyutunda doğrulanabilmiştir.

Ersanlı ve Dicle (2011: 1531), farklı 5 üniversiteden toplam 406 öğretim elemanı ile gerçekleştirdikleri çalışmalarında, bireylerin tolerans düzeylerini ele almışlardır. Katılımcılara e-mail yoluyla kendilerine gönderilen "Tolerans Ölçeği" uygulanmıştır. Katılımcıların ortalama tolerans düzeyleri 21.93 olarak tespit edilmiş olup, bu verinin düşük tolerans düzeyini gösterdiği belirtilmiştir.

Demirtürk (2005: v), erbaş ve erlerin aldıkları askeri eğitimin tolerans düzeyini geliştirmeye etkisi üzerine yaptığı çalışmada, acemi erlere verilen üç aylık temel eğitimin tolerans düzeyini ne derece etkilediğini ortaya koymayı amaçlamıştır. 250 katılımcı er ile yapılan araştırmada "Tolerans Ölçeği" erlere eğitim merkezlerine ilk katıldıklarında ve üç aylık temel eğitim sonrasında olmak üzere iki kez

uygulanmıştır. Yapılan iki uygulama arasında tolerans düzeylerinde meydana gelen değişikliklerde anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Sözer ve Allahverdi (2012: 19), genel ilköğretim ve yatılı ilköğretim bölge okulunda eğitim hayatlarına devam eden öğrencilerin tolerans durumlarını incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın çalışma grubunu Van ili Gevaş ilçesinde üç ilköğretim okulunda 6. ve 8. sınıfta öğrenim gören 290 öğrenci ile bir yatılı ilköğretim bölge okulunda 6. ve 8. sınıfta öğrenim gören 245 öğrenci olmak üzere toplamda 535 öğrenci oluşturmuştur. Elde edilen bulgular, öğrencilerin tolerans düzeylerinin okul ve sınıf seviyelerine göre farklılıklar gösterdiğini ortaya koymuştur. 8. sınıf öğrencilerinin 6. sınıf öğrencilerine kıyasla tolerans değerlerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bununla beraber yatılı ilköğretim bölge okulunda öğrenimlerine devam eden öğrencilerin aile konusundaki durum haricinde tolerans düzeylerinin genel ilköğretim okulunda öğrenimlerine devam eden öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Akkoç (2011: 1), acil servis sağlık çalışanlarının tolerans düzeyleri ile öfke kontrolleri arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında, çalışma grubunu Kocaeli'de bulunan 10 devlet hastanesinde görevli toplam 237 acil servis personeli oluşturmuştur. Katılımcılara "Kişisel Bilgi Formu", "Tolerans Ölçeği" ve "Durumluk Sürekli Öfke Ölçeği" uygulanmıştır. Elde edilen veriler, sağlık çalışanlarının eğitim durumu, meslekte ve acil serviste çalışma süresi ile çalışma şekline göre hem tolerans puan değerlerinin hem de öfke puan değerlerinin değişkenlik göstermediğini ortaya koymuştur. Medeni durum ve cinsiyet değişkeninin sağlık çalışanlarının tolerans düzeyi ile; yaş değişkeninin ise sağlık çalışanlarının sürekli öfke düzeyi ile arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. Son olarak tolerans düzeyi yüksekliğinin sürekli öfke düzeylerinde azalmaya sebep olduğu görülmüştür.

Benzer bir çalışmada Yazgan (2007: 58), üniversite öğrencilerinin öfke düzeyleri ile tolerans düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Toplam 332 katılımcıya Spielberger ve arkadaşları tarafından geliştirilen "Durumluk Sürekli Öfke İfade Ölçeği", A.Kadir Özer tarafından geliştirilen "Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzı Ölçeği", E. Ersanlı tarafından geliştirilen "Tolerans Ölçeği" ile araştırmacı tarafından uyarlanan "Kişisel Bilgi Formu" uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre; üniversite öğrencilerinin tolerans düzeyleri yükseldikçe sürekli öfke düzeyleri ile

öfkeyi dışa vurma düzeylerinde anlamlı bir şekilde düşüş olduğu; öfkeyi kontrol etme düzeylerinde de anlamlı bir artış olduğu saptanmıştır.

Atalay (2008: 70), gerçekleştirdiği çalışmada tolerans ve hoşgörü kavramlarına felsefi açıdan yaklaşarak, bu iki kavram arasındaki anlam farkını ortaya koymaya çalışmıştır. Tolerans kavramının Batı'da karşılık bulduğunu, hoşgörü kavramının ise Türk Halk Kültürü'ne özgü olduğu belirtilmiştir. Bu iki kavram arasında güç farkına da değinilmiş ve hoşgörü kavramında güçten söz edilemezken, tolerans kavramının ise güce vurgu yaptığı ifade edilmiştir.

Kaleli (2013: 34), kendine saygı ve tolerans düzeyi arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, 394 katılımcı üniversite öğrencisine, araştırmacı tarafından uyarlanan "Kişisel Bilgi Formu", A. Bogenç tarafından geliştirilen "Kendine Saygı Ölçeği" ve E. Ersanlı tarafından geliştirilen "Tolerans Ölçeği" uygulanmıştır. Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin kendine saygı düzeyleri yükseldikçe tolerans düzeylerinin de anlamlı olarak yükseldiği belirlenmiştir.

Bakioğlu ve Şahin (2013: 108) tarafından gerçekleştirilen kültürlerarası tolerans ile ahlaki olgunluk arasındaki ilişki konulu çalışmada, araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu", yine araştırmacı tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Kültürlerarası Tolerans Ölçeği" ve Kaya ile Aydın tarafından üniversite örnekleme uyarlanan "Ahlaki Olgunluk Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 1153 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Elde edilen veriler, üniversite öğrencilerinin kültürlerarası tolerans düzeyleri ile ahlaki olgunluk düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermiştir. Üniversite öğrencilerinin kültürlerarası tolerans düzeyleri ile ahlaki olgunluk düzeylerinde öğrenim gördükleri fakülte, bölüm ve politik görüşlerine göre anlamlı bir farklılık gözlemlenmişken; üniversite öğrencilerinin kültürlerarası tolerans düzeylerinde yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, baba eğitim düzeyi ve gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Bolat (2013: i), engelli çocuğu olan anne babaların tolerans düzeylerine göre tükenmişlik durumlarını araştırdığı çalışmada, araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu", Maslack ve Jackson tarafından geliştirilen, Duygun tarafından engelli çocuk sahibi aileler için düzenlenen "Maslack Tükenmişlik Ölçeği" ve E. Ersanlı tarafından geliştirilen "Tolerans Ölçeği" uygulanmıştır. Araştırma neticesinde

ebeveynlerin tolerans düzeyleri arttıkça, duygusal tükenmişlik düzeylerinin de düştüğü saptanmıştır. Çocuğunun engeli ile ilgili eğitim alan anne ve babaların tolerans düzeylerinin daha yüksek olduğu da belirlenmiştir.

Çabuk (1986: i), gerçekleştirdiği çalışmasında, ergenlerde ebeveyn yoksunluğunun *früstrasyon* toleransına (*hayal kırıklığına dayanıklılık*) etkisi ve özgün tepki tarzları incelenmiştir. Çalışma yetiştirme yurdunda kalan 14-18 yaş grubu 66 erkek ergen öğrenci ile bir liseye devam eden ebeveynleri sağ, öz ve ailesiyle birlikte yaşayan 66 erkek ergen öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler, ebeveyn yoksunu ergenlerin toplumsallaşma düzeylerinin daha alt seviyede olduğunu, tepki tarzlarının daha çocuksu olduğunu ve tepki tarzlarının düşük *früstrasyon* toleransının bir işareti olabileceğini göstermiştir.

Çakır (2013: vi), kadın üniversite öğrencilerinde yeme tutumlarının mükemmeliyetçilik, sosyotropi-otonomi, üstbilişler, duygulara ilişkin inançlar, duygusal zorlanmaya toleranssızlık ve kaçınma ile ilişkisini incelediği çalışmasında, yeme bozuklukları üzerinde bu değişkenlerin etkilerini ortaya koymayı amaçlamıştır. "Duygulara İlişkin İnançlar Ölçeği", "Duygusal Zorlanmaya Toleranssızlık İndeksi" ve "Bilişsel-Davranışsal Kaçınma Ölçeği" 759 kadın üniversite öğrencisi katılımıyla uygulanmıştır. Araştırmada katılımcıların bulimik, kısıtlı, duygusal ve işlevsel olmayan genel yeme tutumu düşük ve yüksek katılımcılar şeklinde gruplandırılmasının ardından, çalışmanın temel değişkenleri ile karşılaştırılmıştır. Elde edilen veriler üç bilişsel özellik olan mükemmeliyetçilik, sosyotropi ve otonominin üstbilişler, duygulara ilişkin inançlar ve duygusal zorlanmaya toleranssızlığı yordadığını ve bu bilişsel özelliklerin kaçınmayı artırdığını göstermiştir.

Şencan (2015: v), bağlanma örüntüleri ve psikolojik iyilik hali arasındaki ilişkilerde duygusal şemalar, duygusal zorlanmaya tolerans ve kişiler arası beklentilerin rolü üzerine gerçekleştirdiği çalışmanın katılımcıları Hacettepe Üniversitesi'nin çeşitli bölümlerinde öğrenim görmekte olan 178'i kadın ve 113'ü erkek olmak üzere 291 kişi olarak belirlenmiştir. Veriler için katılımcılara "İlişki Ölçekleri Anketi", "Kişiler arası Şema Ölçeği", "Leahy Duygusal Şema Ölçeği", "Duygusal Zorlanmaya Toleranssızlık İndeksi" ve "Belirti Tarama Listesi" kullanılmıştır. Çalışma sonucunda erkek ve kadın bireyler için psikolojik belirti

düzeşinin ve duygusal zorlanmaya tolerans düzeşinin duygusal Şemalar tarafından etkilendiği saptanmıştır.

Betimsel çalışmalardan farklı olarak Tatar (2009: 90), okul öncesi eğitiminde (5-6 yaş) hoşgörü eğitimi üzerine gerçekleştirdiği çalışmasında, 18 öğrenciden oluşan kontrol grubuna hazır bir program uygulanırken, 15 öğrenciden oluşan deney grubuna ise mevcut olan hazır program dini, ahlaki ve kültürel motifler ile zenginleŐtirilerek uygulanmıştır. Elde edilen bulgular, her iki gruba ait puanlar arasında anlamlı bir fark olmadığını, yani zenginleŐtirilmiŐ programa dayalı hoşgörü eğitiminin hazır programa dayalı hoşgörü eğitiminden farklı sonuçlar vermediğini göstermiştir. Bununla beraber cinsiyet, sosyoekonomik düzey ile aile biçim ve yapı (ekirdek-geniş aile) gibi faktörlerin hoşgörü eğitimi alan öğrencilerin hoŐgörülü davranma becerilerinde farklı etkilere sahip olmadığı da saptanmıştır.

Kalın (2013: 86) ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin hoşgörü eğilimlerini çeşitli değişkenler açısından incelediği çalışmasında, örneklemini 1206 öğrenci oluşturmuştur. Katılımcılara araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" ile alıŐkan ve Sağlam tarafından geliştirilen "Hoşgörü Eğilim Ölçeği" uygulanarak veriler elde edilmiştir. Bulgular kız öğrencilerin hoşgörü eğilimlerinin; değer, kabul ve empati boyutlarına ait puanlarının, erkek öğrencilerin hoşgörü eğilimlerinde bu boyutlara ilişkin görüşlerinin ortalamalarından daha yüksek olduğunu göstermiştir. Ayrıca ebeveynleri lise ve üniversite mezunu olan öğrencilerin hoşgörü eğilimlerinin, ebeveynlerinin öğrenim düzeyi daha alt seviyede olan öğrencilere kıyasla olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.

Ay (2013: iii), gerçekleştirdiği çalışmasında, ilköğretim din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinde hoşgörü değerinin öğretimi üzerinde durmuştur. 4.,5.,6.,7. ve 8. sınıf seviyelerinde din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin farklı üniteleri değerlendirildiğinde hoşgörü değerinin öğretim programlarında yer aldığı fakat bu değerin öğretiminin ders kitaplarında aynı Şekilde yer bulamadığı saptanmıştır.

Coşkun (2011: i), ilköğretim 1. kademe 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimi adlı çalışmasında, sorumluluk sahibi olma, doğal çevreye ve tarihsel mirasa duyarlılık, İstiklal MarŐına ve bayrağa sayđı ile hoşgörü değerlerini öğrencilerin algılama düzeylerini dikkate alarak incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları, 5. sınıf

öğrencisi olan 30 öğrenci ile doldurularak veriler elde edilmiştir. Bulgular; hoşgörü değeri ile ilgili olarak öğrencilerin yakın çevrelerinde yaşayan kişilere karşı gösterdikleri hoşgörüyü, farklı kültürlerdeki tanımadıkları ya da daha az tanıdıkları kişilere karşı daha az gösterdiklerini ortaya koymuştur.

Türe (2014: iv), sosyal bilgiler öğretmenlerinin hoşgörü algısı ve hoşgörü eğitimine bakışı üzerine yaptığı çalışmasını 10 sosyal bilgiler öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla gerçekleştirmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenleri hoşgörünün eğitimle kazandırılabilceğini, televizyon ve internet gibi teknolojik araçların hoşgörü üzerinde olumsuz etkiye sahip olduğunu ve hoşgörünün gelişimi için ailenin, yaşın, deneyimlerin ve okunan kitapların etkili olduğunu belirtmişlerdir. Hoşgörünün gelişimi için de değer eğitime küçük yaşta başlanarak öğretim programları ile desteklenmesini ve toplumun da kamu spotları ve filmler ile bilinçli hale gelmesi gerektiğini önermişlerdir.

Sonuç olarak, evlilik uyumu ile ilgili gerek yurt dışında gerekse de ülkemizde yapılan çalışmalara bakıldığında, evlilik uyumu ile ilişkili çok çeşitli değişkenlerin ele alındığı söylenebilir. Bu değişkenler arasında bazı demografik özelliklerin, birtakım kişilik özelliklerinin, iletişim, çatışma çözme stilleri gibi değişkenlerin evlilik uyumunun birer yordayıcısı konumunda oldukları önemli bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Tolerans ile ilgili ise literatür incelendiğinde evlilik uyumunda olduğu gibi çok çeşitli değişkenlerin ele alındığını söylemek pek mümkün değildir. Yeterli derecede yayın ve araştırmanın olmadığını gördüğümüz tolerans kavramı ile çok çeşitli değişken ile ilişkisi üzerine araştırma yapılmış olmasına rağmen tolerans kavramı ile ilişkisi üzerinde durulmamış evlilik uyumu kavramını bu çalışmada bir araya getirmenin, toplumun temel taşı ve ana birimi olan aile kurumu ile ilgili yapılabilecek her türlü çalışmaya katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın evren ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama araçları ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemlerle ilgili açıklamalar yer almıştır.

2.1 Araştırma Modeli

Evli bireylerin evlilik uyum puanı ile tolerans puanı arasındaki ilişkinin incelendiğinde bu araştırmada, var olan durumu, var olduğu şekliyle olduğu gibi betimlemek amacı ile ilişkisel tarama modeli seçilmiştir. Karasar'a (2009: 81) göre, ilişkisel tarama modellerinde iki veya daha çok değişken arasında birlikte değişim derecesi belirlenmek amaçlanır. Bu nedenle, veri toplamada, "Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ)" ile "Tolerans Ölçeği (TÖ)" ve araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu (KBF)" kullanılmıştır.

2.2 Evren

Bu araştırmanın çalışma evrenini; Samsun ili ve ilçelerinin şehir merkezlerinde ikamet eden 202.108 evli erkek ve 203.288 evli kadın ile Samsun ili ve ilçelerinin köylerinde ikamet eden 110.073 evli erkek ve 110.806 evli kadın olmak üzere toplam 626.275 Türk evli birey oluşturmaktadır (TÜİK, 2010). Çalışma evrenini oluşturan evli bireylerin ilçe bazında cinsiyete ve ikamet ettikleri yerleşim yerlerine göre dağılımları Tablo-1'de verilmiştir.

Tablo 1: Çalışma Evrenini Oluşturan Evli Bireylerin İlçe Bazında Cinsiyete ve İkamet Ettikleri Yerleşim Yerlerine Göre Dağılımları

	Erkek (Şehir)	Kadın (Şehir)	Erkek (Köy)	Kadın (Köy)	Toplam
Alaçam	2.870	2.862	4.647	4.675	15.054
Asarcık	614	615	3.860	3.978	9.067
Atakum	27.591	27.672	2.633	2.644	60.540
Ayvacık	1.553	1.557	4.236	4.408	11.754
Bafra	21.667	21.953	15.454	15.230	74.304
Canik	17.205	17.146	4.758	4.844	43.953
Çarşamba	15.050	15.179	19.722	19.760	69.711
Havza	4.975	5.064	6.367	6.417	22.823
İlkadım	76.563	77.113	1.022	1.012	155.710
Kavak	2.148	2.157	3.492	3.489	11.286
Ladik	2.194	2.187	2.602	2.616	9.599
Ondokuz Mayıs	2.916	2.918	3.488	3.426	12.748
Salıpazarı	1.533	1.528	3.599	3.577	10.237
Tekkeköy	9.503	9.487	3.106	3.124	25.220
Terme	7.494	7.625	11.950	11.976	39.045
Vezirköprü	6.875	6.851	18.171	18.660	50.557
Yakakent	1.357	1.374	966	970	4.667
Genel Toplam	202.108	203.288	110.073	110.806	626.275

2.3 Örneklem

Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2010 verilerine dayanılarak, 1.252.693 nüfusa sahip Samsun ili ve ilçelerinde yaşayan toplam 626.275 Türk evli birey arasında dengeli bir dağılım yapılmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda evli nüfusun cinsiyete ve yerleşim yerlerine göre dağılımı dikkate alınmış olup, şehir merkezinde 97 ve köyde 53 toplam 150 evli erkek ile şehir merkezinde 97 ve köyde 53 toplam 150 evli kadın olmak üzere 300 Türk evli birey çalışma grubuna alınmıştır. Evliliklerinde en az bir yıl geçirmiş olan evli bireyler bu gruba dahil edilmiştir. Çalışmaya gönüllülük esasına göre katılım gösteren toplam 300 evli bireyin veri girişi başarılı bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunu oluşturan evli bireylerin ilçe bazında cinsiyete ve ikamet ettikleri yerleşim yerlerine göre dağılımları Tablo-2'de, yaş ortalamaları Tablo-3'de ve demografik özelliklerine göre dağılımları ise Tablo-4'te verilmiştir

Tablo 2: Örnekleme Oluşturan Evli Bireylerin İlçe Bazında Cinsiyete ve İkamet Ettikleri Yerleşim Yerlerine Göre Dağılımları

	Erkek (Şehir)	Kadın (Şehir)	Erkek (Köy)	Kadın (Köy)	Toplam
Alaçam	1	1	2	2	6
Asarcık	0	0	2	2	4
Atakum	13	13	1	1	28
Ayvacık	1	1	2	2	6
Bafra	10	10	8	8	36
Canik	8	8	2	2	20
Çarşamba	8	8	9	9	34
Havza	2	2	3	3	10
İlkadım	37	37	0	0	74
Kavak	1	1	2	2	6
Ladik	1	1	1	1	4
Ondokuz Mayıs	1	1	2	2	6
Salıpazarı	1	1	2	2	6
Tekkeköy	5	5	2	2	14
Terme	4	4	6	6	20
Vezirköprü	3	3	9	9	24
Yakakent	1	1	0	0	2
Genel Toplam	97	97	53	53	300

Tablo-2'deki verilere bakıldığında çalışma grubunun ilçelere göre dağılımının dengeli bir dağılım gösterdiği anlaşılmaktadır. Bunun da araştırma sonunda elde edilen verilerin güvenilirliği açısından önemli olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3: Örnekleme Oluşturan Evli Bireylerin Cinsiyete ve İkamet Ettikleri Yerleşim Yerlerine Göre Yaş Ortalamaları Dağılımları

	Şehir (N=97)	Köy (N=53)	Genel
Kadın (N=150)	37.36	39.47	38.10
Erkek (N=150)	40.56	39.84	40.31
Toplam	38.96 (N=194)	39.66 (N=106)	39.21 (N=300)

Tablo-3'deki veriler incelendiğinde çalışma grubunun cinsiyet (kadın/erkek) dağılımının yanında yerleşim yerlerine göre de dengeli olduğu bir dağılım gösterdiği anlaşılmaktadır. Bunun da araştırma sonunda elde edilen verilerin güvenilirliği açısından önemli olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 4: Örneklemi Oluşturan Evli Bireylere İlişkin Demografik Bilgiler

Demografik Özellikler	Gruplar	Kadın (N=150)		Erkek (N=150)	
		Şehir	Köy	Şehir	Köy
Yaş	22-27	7	6	5	4
	28-33	30	9	17	11
	34-39	27	13	21	14
	40-45	18	10	31	9
	46-51	8	8	12	10
	52 ve üstü	7	7	11	5
Toplam		97	53	97	53
Eğitim Durumu	Okuryazar olan/olmayan	1	6	0	0
	İlköğretim	34	43	17	41
	Ortaöğretim	18	4	22	8
	Önlisans	10	0	10	3
	Lisans	33	0	43	1
	Yüksek Lisans ve üstü	1	0	5	0
Toplam		97	53	97	53
Evlilik Süresi	1-6 yıl	26	6	21	8
	7-12 yıl	19	9	17	8
	13-18 yıl	21	14	29	18
	19-24 yıl	17	8	14	7
	25-30 yıl	8	7	11	7
	31 ve üstü	6	9	5	5
Toplam		97	53	97	53
Sosyoekonomik Düzey	Alt SED	8	13	13	10
	Orta SED	84	40	78	43
	Yüksek SED	5	0	6	0
Toplam		97	53	97	53

Tablo-4'te görüldüğü gibi, araştırmada 150 (%50) kadın ve 150 (%50) erkek, toplam 300 evli bireye ait veriler analiz edilmiştir. Evli bireylerin yaşları incelendiğinde, 22 kişinin (%7.33) 22-27 yaş arasında, 67 kişinin (%22.33) 28-33 yaş arasında, 75 kişinin (%25) 34-39 yaş arasında, 68 kişinin (%22.66) 40-45 yaş arasında, 38 kişinin (%12.66) 46-51 yaş arasında ve 30 kişinin ise (%10) 52 yaş ve üstü olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan evli bireylerin eğitim düzeyi incelendiğinde, 135 kişinin (%45) ilköğretim, 52 kişinin (%17.33) ortaöğretim, 23 kişinin (%7,66) önlisans, 77 kişinin (%25.66) lisans ve 6 kişinin (%2) lisansüstü mezunu olduğu görülmektedir. 7 kişinin (%2.33) ise ya hiç okuma yazma bilmediği ya da sadece okur yazar oldukları belirlenmiştir.

Çalışmada yer alan evli bireylerin evlilik sürelerine bakıldığında, 61 kişinin (%20.33) 1-6 yıl arasında, 53 kişinin (%17.66) 7-12 yıl arasında, 82 kişinin (%27.33) 13-18 yıl arasında, 46 kişinin (%15.33) 19-24 yıl arasında, 33 kişinin (%11) 25-30 yıl arasında ve 25 kişinin ise (%8.33) 31 yıl ve üstü sürede evli olduğu görülmüştür.

Bununla beraber evli bireylerin sosyoekonomik düzey seviyeleri incelendiğinde ise 44 kişinin (%14.66) kendisini alt sosyoekonomik seviyede, 245 kişinin (%81.66) kendisini orta sosyoekonomik seviyede ve son olarak 11 kişinin ise (%3.66) kendisini yüksek sosyoekonomik seviyede gördüğü saptanmıştır.

2.4 Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler, 2012-2013 yılları arasında doğrudan örnekleme dâhil olan evli bireylerin kendilerinden toplanmıştır. Evli bireylerin, evlilik uyum puanlarını belirlemek amacıyla "Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ)", tolerans puanlarını belirlemek amacıyla da "Tolerans Ölçeği (TÖ)" kullanılmıştır. Evli bireylerin; cinsiyet, yaş, kendisinin ve eşinin mesleki bilgileri ile öğrenim düzeyleri, evlilik süresi, algılanan sosyoekonomik düzey ve hayatındaki mutluluk düzeyi ile ilgili bilgilerinin toplanabilmesi için araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu (KBF)" kullanılmıştır.

2.4.1 Evlilikte Uyum Ölçeği

Yapılan araştırmada evli bireylerin evlilik uyumlarını tespit edebilmek için Locke ve Wallace (1959) tarafından geliştirilen ve Türkiye için geçerlik ve güvenirlik çalışması Tutarel-Kışlak (1999: 50) tarafından yapılmış olan "Evlilikte Uyum Ölçeği" kullanılmıştır. "Evlilikte Uyum Ölçeği" 15 maddeden oluşmaktadır. "Evlilikte Uyum Ölçeği"nden alınan puanın artması evlilik uyum düzeyinin arttığına işaret etmektedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek değer 58'dir.

"Evlilikte Uyum Ölçeği", hem genel evlilik doyumunu ya da niteliğini ölçmekte, hem de çeşitli konularda (aile bütçesi, duyguların ifadesi, arkadaşlar, cinsellik, toplumsal kurallar, yaşam felsefesi) anlaşma ya da anlaşmama ile ilişki tarzını (boş zaman, ev dışı etkinlikler, çatışma çözme, güven) ölçmektedir.

Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmasına 149 kadın ve 162 erkek olmak üzere, Ankara, İstanbul ve İzmir ile bu şehirlerin ilçelerinden toplam 311 gönüllü evli denek katılmıştır. Evliliklerinin birinci yılını doldurmamış bireyler çalışmaya dahil edilmemişlerdir. Katılımcılar farklı yaş gruplarından ve eğitim düzeylerinden seçilmeye çalışılmıştır. Çalışmada yer alan deneklerin yaş ortalaması 33 yıl (ranj=20-61), evlilik yılı ortalaması ise 9 yıl (ranj=1-36) olarak tespit edilmiştir. Deneklerin %28.3'ünün ilköğretim mezunu, %35'inin lise mezunu ve %36.6'sının ise üniversite mezunu ve ortalama olarak da bir çocuk sahibi (ranj=0-7) oldukları belirlenmiştir.

Araştırmada yer alan toplam 311 gönüllü evli katılımcının %42.1'i görücü usulü ile %57.9'u ise flört ederek evlendiklerini belirtmişlerdir (Tutarel-Kışlak, 1999: 52).

Birbirleriyle evli olmayan 118 evli erkek ve 118 evli kadından oluşan örneklem grubu ile ölçeğin orijinal geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Geçerlik çalışması için, yakınları tarafından uyumlu olarak değerlendirilen 48 bireyin uyum puanları ile boşanmış, ayrı yaşayan ya da evlilik terapisi gören 22 erkek ve 26 kadının uyum puanları karşılaştırılmıştır. Elde edilen veriler sonrasında ölçeğin uyumlu ve uyumsuz grubu anlamlı olarak birbirinden ayırt ettiği belirlenmiştir (Tutarel-Kışlak, 1999: 52). "Evlilikte Uyum Ölçeği" 1. Ek'te yer almaktadır.

2.4.1.1 Evlilikte Uyum Ölçeği'nin Güvenirliği

"Evlilikte Uyum Ölçeği"nin güvenirliliğini tespit etmek için, iç tutarlık katsayısı, iki yarım test güvenirliliği, test-tekrar test güvenirliliği ve tüm denekler için madde test korelasyonları analiz edilmiştir. Yapılan bu değerlendirmeler ile orijinal iç tutarlık güvenirliliği .90 olan ölçeğin iç tutarlık (Cronbach Alpha) katsayısı .84 olarak bulunmuştur. Bu değer kadınlar için .85, erkekler için ise .83'tür (Tutarel-Kışlak, 1999:54).

Ölçekte yer alan maddeler numarası tek olan ve çift olan maddeler olarak, ölçeğin ilk yarısı ve son yarısındaki puanlamalar birbirinden farklı olduğu için karşılaştırılmıştır. Bunun neticesinde ölçeğin iki yarım test güvenirliliği (split-half) .84 olarak bulunmuştur. Kadınlar için .84 olan iki yarım test güvenirliliği, erkekler için ise .83 olarak tespit edilmiştir (Tutarel-Kışlak, 1999: 54).

Ölçeğin test-tekrar test tekniği ile güvenirlilik hesaplaması, katılımcı denekler haricindeki, birbiriyle evli 36 kişi üzerinde yapılmıştır. Ölçeğin ortalama 15 gün aralıkla tekrar uygulanması sonucunda elde edilen değerler için saptanan pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı .57 olup, .01 düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür (Tutarel-Kışlak, 1999: 54).

Ölçeğin güvenirlilik hesaplamasında yer alan diğer yöntem ile tüm deneklerin madde test korelasyonları analiz edilmiştir. Elde edilen veriler ölçekte yer alan 15 maddeden 14'ünün homojen ve ayırt edici özellikler taşıdığını, kalan 1 maddenin ise korelasyon katsayısının .09 olup, anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Daha sonra ise bu maddenin puanlaması değiştirilmiştir (Tutarel-Kışlak, 1999: 54).

2.4.1.2 Evlilikte Uyum Ölçeği'nin Geçerliliği

"Evlilikte Uyum Ölçeği"nin ölçüt bağımlı geçerliğinin belirlenmesinde, "Kişiler arası İlişkiler Ölçeği" ve "İlişkilerde Yükleme Ölçeği"nden faydalanılmıştır. Ölçek puanları dikkate alınarak yapılan değerlendirme sonucunda "Evlilikte Uyum Ölçeği"nin "Kişilerarası İlişkiler Ölçeği" ile arasındaki korelasyon katsayısı .12 ($p<.05$); "İlişkilerde Yükleme Ölçeği" ile arasındaki korelasyon katsayısı ise -.54 olarak tespit edilmiş olup ve bu değer .01 düzeyinde anlamlıdır (Tutarel-Kışlak, 1999: 54).

"Evlilikte Uyum Ölçeği"nin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla yapılan faktör analizi sonucunda bulunan üç faktör, analizin tekrarlanması sonrasında iki faktöre ayrılmıştır. Birinci faktör ilk 9 maddeden oluşurken, ikinci faktör ise son 6 maddeden oluşmuştur. Ölçeğin yapı geçerliği, 311 kişilik örneklem grubu içindeki birbirleriyle evli 92 çift üzerinde de denenmiştir. Elde edilen faktör yapısı ana bileşenler yöntemi ve varimax dönüştürmesi sonucu ortaya çıkan yapı ile aynıdır. Bununla beraber ölçeğin geçerlik çalışmalarına ek olarak araştırma denekleri dışında yer alan ve evlilik terapisi ile boşanmak için avukata başvuran 10 kişi ile ölçek çalışması yapılmış ve bu kişilerin elde ettikleri puanların da 43'ün altında olduğunun görülmesi ile ölçeğin uyumsuz grubu ayırt edebildiği düşünülmüştür (Tutarel-Kışlak, 1999: 55).

2.4.2 Tolerans Ölçeği

Çalışmada kullanılan diğer ölçek olan "Tolerans Ölçeği" ise Ersanlı (2011) tarafından geliştirilmiş, 5'li Likert tipine uygun ve toplam 11 maddeden meydana gelen bir ölçektir. Birey okuduğu maddeye ilişkin görüşünü 1 ile 5 arasında derecelendirerek sadece birini işaretlemektedir. Ölçek maddelerinde Tamamen Katılıyorum (1), Bazen Katılıyorum (2), Kararsızım (3), Bazen Katılmıyorum (4), Hiç Katılmıyorum (5) şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Tüm maddelere verilen cevapların toplamı bireyin tolerans düzeyini belirlemektedir. Ölçekte ters puanlanan tek bir madde olup, ölçekten alınabilecek puanlar 11 ile 55 puan arasında değişmektedir. Alınan toplam puanların yüksekliği, bireyin tolerans düzeyinin yüksekliğinin göstergesidir. "Tolerans Ölçeği"ne 2. Ek'te yer verilmiştir.

2.4.2.1 Tolerans Ölçeği'nin Güvenirliği

"Tolerans Ölçeği"nin güvenirliği iç tutarlılık katsayısı hesaplanarak belirlenmiştir. Güvenirlik alışması Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin farklı bölümlerine devam etmekte olan 606 kişi üzerinde yapılmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonrasında ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha) .84 olarak bulunmuştur (Ersanlı, 2014: 85).

2.4.2.2 Tolerans Ölçeği'nin Geçerliği

"Tolerans Ölçeği"nin geçerliğinin belirlenmesi için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Geçerlik alışması da aynı güvenirlik çalışmasında olduğu gibi Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin farklı bölümlerine devam etmekte olan 606 kişi üzerinde yapılmıştır. Faktör analizleri neticesinde ölçeğin tek boyutlu olduğu ve toplam varyansın %39.37'sini açıkladığı tespit edilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi ile açımlayıcı faktör analizi sonuçlarının birbirini desteklediği saptanmıştır (Ersanlı, 2014: 85).

2.4.3 Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada örnekleme alınan evli bireylerin çeşitli özelliklerini tespit etmek amacıyla araştırmacı tarafından "Kişisel Bilgi Formu" hazırlanmıştır. Bu form ile evli bireylerin; cinsiyetleri, yaşları, kendisinin ve eşinin meslekleri ile öğrenim durumları, evlilik süreleri, kendisinin algıladığı sosyo-ekonomik düzey ile hayatındaki mutluluk düzeyi tespit edilmiştir. Bu bilgilerin dağılımı Tablo-5'te verilmiştir. "Kişisel Bilgi Formu"nun tamamı ise 3. Ek'te yer almaktadır.

Tablo 5: Kişisel Bilgi Formunda İstenilen Bilgilerin Dağılımı

Evli Bireyin	Eşinin	Ailenin
Cinsiyeti	Mesleği	Evlilik süresi
Yaşi	Eğitim durumu	Algılanan SED
Mesleği		Algılanan mutluluk düzeyi
Eğitim durumu		

2.5 Verilerin Toplanması ve Analizi

"Evlilikte Uyum Ölçeği", "Tolerans Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu", araştırmacı tarafından evli bireylere uygulanarak, çalışmanın verileri elde edilmiştir. Her bir uygulama, ortalama 20 dakika sürmüş olup, elde edilen bu veriler düzenlenerek SPSS-22 paket programı ile analiz edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde istatistiksel analizler yapılarak, çalışma grubunda yer alan evli bireylerin evlilikte uyum ölçeği ve tolerans ölçeğinden aldıkları puanlara göre belirlenmiş olan evlilik uyum ve tolerans düzeylerine ilişkin Kolmogorov-Smirnov normallik testi ile evli bireylerin evlilik uyum ve tolerans puanları ile cinsiyetleri, yaşları, kendilerinin ve eşlerinin öğrenim durumları, evlilik süreleri, algıladıkları sosyoekonomik, mutluluk düzeyleri ve yaşadıkları yerleşim yerleri arasındaki ilişkiyel verilere ve bu değişkenlerin sayısal bilgilerine tablolar halinde yer verilmiştir.

Tablo 6: Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği ve Tolerans Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Kolmogorov-Smirnov Normallik Testi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov Testi		
	N	Sig.(p)	Sonuç
Evlilik Uyum Puanı	300	.000	Anlamlı
Tolerans Puanı	300	.000	Anlamlı

Tablo-6'daki sayısal veriler; evli bireylerin evlilikte uyum ölçeği ve tolerans ölçeğinden elde ettikleri puanlara ilişkin Kolmogorov-Smirnov normallik testinin .001 düzeyinde anlamlı olduğunu göstermektedir. Ölçekten alınan puanlar normal dağılım göstermemektedir. Bu durumda Tablo-6'daki verilere dayanarak; veri analizinde non-parametrik olan Spearman Sıralama Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır.

**Tablo 7: Denencelere Göre Evli Bireylerin
Evlilikte Uyum Ölçeği ve Tolerans Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin
Kolmogorov-Smirnov Normallik Testi Sonuçları**

		N	Tolerans Puanı		Evlilik Uyum Puanı	
			P	Sonuç	P	Sonuç
Cinsiyet	Kadın	150	.000	Anlamlı	.060	Anlamsız
	Erkek	150	.000	Anlamlı	.060	Anlamsız
Yaş	22-27	22	.018	Anlamlı	.200	Anlamsız
	28-33	67	.031	Anlamlı	.006	Anlamlı
	34-39	75	.002	Anlamlı	.003	Anlamlı
	40-45	68	.000	Anlamlı	.032	Anlamlı
	46-51	38	.188	Anlamsız	.200	Anlamsız
	51 Üstü	30	.039	Anlamlı	.002	Anlamlı
Öğrenim Durumu	İlköğretim	142	.000	Anlamlı	.000	Anlamlı
	Ortaöğretim	52	.000	Anlamlı	.049	Anlamlı
	Lisans ve Üstü	106	.000	Anlamlı	.002	Anlamlı
Eş Öğrenim Durumu	İlköğretim	142	.000	Anlamlı	.000	Anlamlı
	Ortaöğretim	72	.029	Anlamlı	.028	Anlamlı
	Lisans ve Üstü	86	.000	Anlamlı	.004	Anlamlı
Evlilik Süresi	1-6	61	.000	Anlamlı	.000	Anlamlı
	7-12	53	.007	Anlamlı	.200	Anlamsız
	13-18	82	.030	Anlamlı	.018	Anlamlı
	19-24	46	.000	Anlamlı	.041	Anlamlı
	25-30	33	.075	Anlamsız	.069	Anlamsız
	30 Üstü	25	.044	Anlamlı	.064	Anlamsız
Algılanan Sosyoekonomik Düzey	Alt	44	.200	Anlamsız	.003	Anlamlı
	Orta	245	.000	Anlamlı	.000	Anlamlı
	Yüksek	11	.140	Anlamsız	.200	Anlamsız
Algılanan Mutluluk Düzeyi	Alt	15	.174	Anlamsız	.200	Anlamsız
	Orta	174	.000	Anlamlı	.000	Anlamlı
	Yüksek	111	.000	Anlamlı	.086	Anlamsız
Yerleşim Yeri	Köy	106	.001	Anlamlı	.000	Anlamlı
	Şehir	194	.000	Anlamlı	.000	Anlamlı

Tablo-7'deki sayısal veriler; Kolmogorov-Smirnov normallik testinin .05 düzeyinde anlamlı olduğunu göstermektedir. Yani değişkenlere göre evlilikte uyum ölçeği ve tolerans ölçeğinden alınan puanlar normal dağılım göstermemektedir. Tablo-7'deki sonuçlara dayanarak, tabloda yer alan değişkenler ile ilgili veri analizinde non-parametrik olan Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis testleri uygulanmıştır.

3.1 Denence 1: *Evli bireylerin evlilik uyum puanları ile tolerans puanları arasında anlamlı bir ilişki vardır.*

Evli bireylerin evlilik uyum puanları ile tolerans puanları arasındaki ilişkiyi anlamak amacıyla Spearman Rho istatistiği hesaplanmış ve elde edilen değerlere ait sayısal veriler Tablo-8'de verilmiştir.

Tablo 8: Evli Bireylerin Evlilik Uyum Puanları ile Tolerans Puanlarına Ait Spearman Rho İstatistiği Sonuçları

			Tolerans Puanı	Evlilik Uyum Puanı
Spearman's Rho	Tolerans Puanı	R	1	.088
		Sig.(2-tailed)		.127
		N	300	300
	Evlilik Uyum Puanı	R	.088	1
		Sig.(2-tailed)	.127	
		N	300	300

Tablo-8'e göre evli bireylerin evlilik uyum puanları ile tolerans puanları arasındaki ilişki incelendiğinde, elde edilen veriler .05 düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermektedir. Bu sonuç araştırmanın birinci denencesini desteklememektedir. Katılımcılara ait evlilikte uyum ve tolerans ölçeklerinden elde edilen minimum ve maximum puan değerleri ile aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo-9'da gösterilmiştir.

Tablo 9: Evli Bireylerin Evlilik Uyum Puanları ve Tolerans Puanlarının Minimum ve Maximum Değerleri, Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

	N	Minimum Puan	Maximum Puan	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Evlilik Uyum Puanı	300	7	58	42.62	8.553
Tolerans Puanı	300	11	46	19.01	5.652

Tablo-9'da görüldüğü gibi araştırmada yer alan evli bireylerin evlilikte uyum ölçeğinden aldıkları en düşük puan 7, tolerans ölçeğinden aldıkları en düşük puan ise 11'dir. En yüksek değerler ise evlilikte uyum ölçeği için 58, tolerans ölçeği için ise 46 olarak belirlenmiştir. Çalışma grubunda yer alan bireylerin evlilik uyum puanları genel olarak değerlendirildiğinde normalin üzerinde iken, tolerans puanlarının ise normalin altında olduğunu söyleyebiliriz.

3.2 Denence 2: *Evlilik uyum ve tolerans puanları evli bireylerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.*

Evli bireylerin cinsiyetlerine göre evlilik uyum ve tolerans puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek amacıyla veriler üzerinde Mann-Whitney U testi uygulanmış ve sonuç Tablo-10'da verilmiştir.

Tablo 10: Cinsiyete Göre Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği ve Tolerans Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

(Cinsiyet)	Mann-Whitney U Testi					Sonuç
	N	So	u	z	Sig.(p)	
Evlilik Uyum Puanı	150 (Kadın)	141.09	9838.5	-1.881	.060	Anlamsız
	150 (Erkek)	159.91				
Tolerans Puanı	150 (Kadın)	127.19	7753.5	-4.669	.000	Anlamlı
	150 (Erkek)	173.81				

$p < .05$

Tablo-10'da yer alan sayısal veriler, evli bireylerin evlilik uyum puanları ile cinsiyetleri arasında .05 düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olmadığını; cinsiyete göre tolerans puanları arasındaki farkın ise .001 düzeyinde anlamlı olduğunu göstermektedir. Ortaya çıkan bu istatistiksel sonuç, araştırmanın ikinci denencesini kısmen doğrulayıcı niteliktedir. Buna göre, evli kadın bireylerin tolerans puanları evli erkek bireylere göre daha düşüktür. Evli bireylerin evlilik uyum puanları ise cinsiyet değişkenine göre farklılaşmamaktadır.

3.3 Denence 3: *Evlilik uyum ve tolerans puanları evli bireylerin yaşlarına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.*

Evli bireylerin yaşlarına göre evlilik uyum ve tolerans puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek amacıyla veriler üzerinde Kruskal-Wallis testi uygulanmış ve sonuç Tablo-11'de verilmiştir.

Tablo 11: Yaşa Göre Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği ve Tolerans Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

(Yaş)	Kruskal-Wallis Testi						
	N	Grup	So	Kk	Sd	Sig.(p)	Sonuç
Evlilik Uyum Puanı	22	22-27	178.95	8.001	5	.156	Anlamsız
	67	28-33	141.25				
	75	34-39	148.05				
	68	40-45	141.06				
	38	46-51	177.87				
	30	51 üstü	142.47				
Tolerans Puanı	22	22-27	163.14	1.421	5	.922	Anlamsız
	67	28-33	150.39				
	75	34-39	149.88				
	68	40-45	148.16				
	38	46-51	158.33				
	30	51 üstü	138.42				

p<.05

Tablo-11'de yer alan sayısal veriler, evli bireylerin evlilik uyum ve tolerans puanları ile yaşları arasında .05 düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermektedir. Bu sonuç araştırmanın üçüncü denencesini desteklememektedir. Buna göre, evli bireylerin evlilik uyum ve tolerans puanları yaş değişkenine göre farklılaşmamaktadır.

3.4 Denence 4: *Evlilik uyum ve tolerans puanları evli bireylerin öğrenim durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.*

Evli bireylerin öğrenim durumlarına göre evlilik uyum ve tolerans puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek amacıyla veriler üzerinde Kruskal-Wallis testi uygulanmış ve sonuç Tablo-12'de verilmiştir.

Tablo 12: Öğrenim Durumuna Göre Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği ve Tolerans Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

(Öğrenim durumu)	Kruskal-Wallis Testi						
	N	Grup	So	Kk	Sd	Sig.(p)	Sonuç
Evlilik Uyum Puanı	142	İlköğretim	167.50	10.461	2	.005	Anlamlı
	52	Ortaöğretim	138.05				
	106	Lisans/Üstü	133.83				
Tolerans Puanı	142	İlköğretim	148.72	2.017	2	.365	Anlamsız
	52	Ortaöğretim	138.55				
	106	Lisans/Üstü	158.75				

p<.05

Tablo-12'de yer alan sayısal veriler; evli bireylerin evlilik uyum puanları ile öğrenim durumları arasındaki farkın .05 düzeyinde anlamlı olduğunu; fakat evli bireylerin tolerans puanları ile öğrenim durumları arasında .05 düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermektedir. Buna göre, evli bireylerin evlilik uyum puanları öğrenim durumu değişkenine göre farklılaşırken; tolerans puanları aynı değişkene göre farklılaşmamaktadır. Bu sonuca göre; evli bireylerin öğrenim seviyeleri yükseldikçe evlilik uyum puanları düşmektedir. İlköğretim mezunu evli bireyler evlilik uyumu ortalama puanı en yüksek grup olarak tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular araştırmanın dördüncü denencesini kısmen desteklemektedir. Gruplar arasındaki anlam farklılığını tespit etmek amacıyla Mann-Whitney U testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo-13, Tablo-14 ve Tablo-15'de verilmiştir.

Tablo 13: İlköğretim ve Ortaöğretim Mezunu Evli Bireylerin Öğrenim Durumlarına Göre Evlilikte Uyumu Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

(Öğrenim durumu)	Mann-Whitney U Testi						
	Grup	N	So	u	z	Sig.(p)	Sonuç
Evlilik Uyum Puanı	İlköğretim	142	102.59	2969.5	-2.088	.037	Anlamlı
	Ortaöğretim	52	83.61				

p<.05

Tablo-13'e göre; ilköğretim ve ortaöğretim mezunu evli bireylerin evlilik uyum puanları arasında anlamlı fark vardır. İlköğretim mezunu evli bireylerin sıra ortalaması 102.59; ortaöğretim mezunu evli bireylerin sıra ortalaması ise 83.61 olarak görülmektedir. Sonuç olarak ilköğretim mezunu evli bireylerin evlilik uyum puanları ortaöğretim mezunu evli bireylere göre daha yüksektir.

Tablo 14: İlköğretim ve Lisans/Üstü Mezunu Evli Bireylerin Öğrenim Durumlarına Göre Evlilikte Uyumu Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

(Öğrenim durumu)	Mann-Whitney U Testi						
	Grup	N	So	u	z	Sig.(p)	Sonuç
Evlilik Uyum Puanı	İlköğretim	142	136.41	5834.5	-3.031	.002	Anlamlı
	Lisans/Üstü	106	108.54				

p<.05

Tablo-14'e göre; ilköğretim ve lisans/üstü mezunu evli bireylerin evlilik uyum puanları arasında anlamlı fark vardır. İlköğretim mezunu evli bireylerin sıra ortalaması 136.41; lisans/üstü mezunu evli bireylerin sıra ortalaması ise 108.54

olarak görülmektedir. Sonuç olarak ilköğretim mezunu evli bireylerin evlilik uyum puanları lisans/üstü mezunu evli bireylere göre daha yüksektir.

Tablo 15: Ortaöğretim ve Lisans/Üstü Mezunu Evli Bireylerin Öğrenim Durumlarına Göre Evlilikte Uyum Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

(Öğrenim durumu)	Mann-Whitney U Testi						
	Grup	N	So	u	z	Sig.(p)	Sonuç
Evlilik Uyum Puanı	Ortaöğretim	52	80.94	2681.0	-.278	.781	Anlamsız
	Lisans/Üstü	106	78.79				

$p < .05$

Tablo-15'e göre; ortaöğretim mezunu evli bireyler ile lisans/üstü mezunu evli bireylerin evlilik uyum puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Bu araştırmada yer alan katılımcıların öğrenim durumlarına göre elde ettikleri evlilikte uyum ölçeği minimum ve maximum puan değerleri ile aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo-16'da gösterilmiştir.

Tablo 16: Öğrenim Durumuna Göre Evli Bireylerin Evlilik Uyum Puanlarının Minimum ve Maximum Değerleri, Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

	N	Minimum Puan	Maximum Puan	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
İlköğretim	142	7	58	43.89	8.656
Ortaöğretim	52	15	58	41.73	8.714
Lisans/Üstü	106	9	57	41.37	8.165

Tablo-16'da görüldüğü gibi araştırmada yer alan evli bireylerden ilköğretim mezunu olanların evlilikte uyum ölçeğinden elde ettikleri ortalama puan 43.89; ortaöğretim mezunu olanların elde ettikleri ortalama puan 41.73 ve lisans/üstü mezunu olanların elde ettikleri ortalama puan ise 41.37 olarak belirlenmiştir.

3.5 Denence 5: *Evlilik uyum ve tolerans puanları evli bireylerin eşlerinin öğrenim durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.*

Evli bireylerin öğrenim durumlarına göre evlilik uyum ve tolerans puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek amacıyla veriler üzerinde Kruskal-Wallis testi uygulanmış ve sonuç Tablo-17'de verilmiştir.

Tablo 17: Eşin Öğrenim Durumuna Göre Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği ve Tolerans Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

(Eş öğrenim durumu)	Kruskal-Wallis Testi						
	N	Grup	So	Kk	Sd	Sig.(p)	Sonuç
Evlilik Uyum Puanı	142	İlköğretim	167.14	9.974	2	.007	Anlamlı
	72	Ortaöğretim	136.93				
	86	Lisans/Üstü	134.39				
Tolerans Puanı	142	İlköğretim	147.81	.291	2	.864	Anlamsız
	72	Ortaöğretim	151.63				
	86	Lisans/Üstü	154.01				

p<.05

Tablo-17'de yer alan sayısal veriler; evli bireylerin evlilik uyum puanları ile eşlerinin öğrenim durumları arasındaki farkın .05 düzeyinde anlamlı olduğunu; fakat evli bireylerin tolerans puanları ile öğrenim durumları arasında .05 düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermektedir. Buna göre, evli bireylerin evlilik uyum puanları eşin öğrenim durumu değişkenine göre farklılaşırken; tolerans puanları aynı değişkene göre farklılaşmamaktadır. Bu sonuca göre; evli bireylerin eşlerinin öğrenim seviyeleri yükseldikçe evlilik uyum puanları düşmektedir. Eşi ilköğretim mezunu olan evli bireyler evlilik uyumu ortalama puanı en yüksek grup olarak tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular araştırmanın beşinci denencesini kısmen desteklemektedir. Gruplar arasındaki anlam farklılığını tespit etmek amacıyla Mann-Whitney U testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo-18, Tablo-19 ve Tablo-20'de verilmiştir.

Tablo 18: Eşi İlköğretim ve Ortaöğretim Mezunu Olan Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

(Eş öğrenim durumu)	Mann-Whitney U Testi						
	Grup	N	So	u	z	Sig.(p)	Sonuç
Evlilik Uyum Puanı	İlköğretim	142	114.35	4139.0	-2.276	.023	Anlamlı
	Ortaöğretim	72	93.99				

p<.05

Tablo-18'e göre; eşi ilköğretim ve ortaöğretim mezunu olan evli bireylerin evlilik uyum puanları arasında anlamlı fark vardır. Eşi ilköğretim mezunu olan evli bireylerin sıra ortalaması 114.35; eşi ortaöğretim mezunu olan evli bireylerin sıra ortalaması ise 93.99 olarak görülmektedir. Sonuç olarak eşi ilköğretim mezunu olan evli bireylerin evlilik uyum puanları eşi ortaöğretim mezunu olan evli bireylere göre daha yüksektir.

Tablo 19: Eşi İlköğretim ve Lisans/Üstü Mezunu Olan Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

(Eş öğrenim durumu)	Mann-Whitney U Testi						
	Grup	N	So	u	z	Sig.(p)	Sonuç
Evlilik Uyum Puanı	İlköğretim	142	124.29	4716.5	-2.882	.004	Anlamlı
	Lisans/Üstü	86	98.34				

p<.05

Tablo-19'a göre; eşi ilköğretim ve lisans/üstü mezunu olan evli bireylerin evlilik uyum puanları arasında anlamlı fark vardır. Eşi ilköğretim mezunu olan evli bireylerin sıra ortalaması 124.29; eşi lisans/üstü mezunu olan evli bireylerin sıra ortalaması ise 98.34 olarak görülmektedir. Sonuç olarak eşi ilköğretim mezunu olan evli bireylerin evlilik uyum puanları eşi lisans/üstü mezunu olan evli bireylere göre daha yüksektir.

Tablo 20: Eşi Ortaöğretim ve Lisans/Üstü Mezunu Olan Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

(Eş öğrenim durumu)	Mann-Whitney U Testi						
	Grup	N	So	u	z	Sig.(p)	Sonuç
Evlilik Uyum Puanı	Ortaöğretim	72	79.44	3092.0	-.014	.989	Anlamsız
	Lisans/Üstü	86	79.55				

p<.05

Tablo-20'ye göre; eşi ortaöğretim mezunu olan evli bireyler ile eşi lisans/üstü mezunu olan evli bireylerin evlilik uyum puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Bu araştırmada yer alan katılımcıların öğrenim durumlarına göre elde ettikleri evlilikte uyum ölçeği minimum ve maximum puan değerleri ile aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo-21'de gösterilmiştir.

Tablo 21: Eşin Öğrenim Durumuna Göre Evli Bireylerin Evlilik Uyum Puanlarının Minimum ve Maximum Değerleri, Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

	N	Minimum Puan	Maximum Puan	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
İlköğretim	142	7	58	43.80	8.848
Ortaöğretim	72	21	58	41.50	8.849
Lisans/Üstü	86	9	54	41.62	7.591

Tablo-21'de görüldüğü gibi araştırmada yer alan evli bireylerden eşi ilköğretim mezunu olanların evlilikte uyum ölçeğinden elde ettikleri ortalama puan

43.80; eşi ortaöğretim mezunu olanların elde ettikleri ortalama puan 41.50 ve eşi lisans/üstü mezunu olanların ise elde ettikleri ortalama puan ise 41.62 olarak belirlenmiştir.

3.6 Denence 6: *Evlilik uyum ve tolerans puanları evli bireylerin evlilik sürelerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.*

Evli bireylerin evlilik sürelerine göre evlilik uyum ve tolerans puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek amacıyla veriler üzerinde Kruskal-Wallis testi uygulanmış ve sonuç Tablo-22'de verilmiştir.

Tablo 22: Evlilik Süresine Göre Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği ve Tolerans Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

(Evlilik süresi)	Kruskal-Wallis Testi						
	N	Grup	So	Kk	Sd	Sig.(p)	Sonuç
Evlilik Uyum Puanı	61	1-6 yıl	150.25	3.041	5	.694	Anlamsız
	53	7-12 yıl	143.05				
	82	13-18 yıl	157.10				
	46	19-24 yıl	136.74				
	33	25-30 yıl	165.68				
	25	30 yıl üstü	150.56				
Tolerans Puanı	61	1-6 yıl	161.30	3.503	5	.623	Anlamsız
	53	7-12 yıl	141.29				
	82	13-18 yıl	158.22				
	46	19-24 yıl	149.23				
	33	25-30 yıl	138.56				
	25	30 yıl üstü	136.46				

$p < .05$

Tablo-22'de yer alan sayısal veriler, evli bireylerin evlilik uyum ve tolerans puanları ile evlilik süreleri arasında .05 düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermektedir. Bu sonuç araştırmanın altıncı denencesini desteklememektedir. Buna göre, evli bireylerin evlilik uyum ve tolerans puanları evlilik süresi değişkenine göre farklılaşmamaktadır.

3.7 Denence 7: *Evlilik uyum ve tolerans puanları evli bireylerin algılanan sosyoekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.*

Evli bireylerin algıladıkları sosyoekonomik düzeye göre evlilik uyum ve tolerans puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek amacıyla veriler üzerinde Kruskal-Wallis testi uygulanmış ve sonuç Tablo-23'te verilmiştir.

Tablo 23: Algılanan Sosyoekonomik Düzeye Göre Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği ve Tolerans Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

(Algılanan SED)	Kruskal-Wallis Testi						
	N	Grup	So	Kk	Sd	Sig.(p)	Sonuç
Evlilik Uyum Puanı	44	Alt	158.15	2.291	2	.318	Anlamsız
	245	Orta	147.61				
	11	Yüksek	184.32				
Tolerans Puanı	44	Alt	159.03	2.386	2	.303	Anlamsız
	245	Orta	147.46				
	11	Yüksek	184.05				

p<.05

Tablo-23'te yer alan sayısal veriler, evli bireylerin evlilik uyum ve tolerans puanları ile algıladıkları sosyoekonomik düzey arasında .05 düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermektedir. Bu sonuç araştırmanın yedinci denencesini desteklememektedir. Buna göre, evli bireylerin evlilik uyum ve tolerans puanları algılanan sosyoekonomik düzey değişkenine göre farklılaşmamaktadır.

3.8 Denence 8: *Evlilik uyum ve tolerans puanları evli bireylerin algılanan mutluluk düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.*

Evli bireylerin algıladıkları mutluluk düzeyine göre evlilik uyum ve tolerans puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek amacıyla veriler üzerinde Kruskal-Wallis testi uygulanmış ve sonuç Tablo-24'te verilmiştir.

Tablo 24: Algılanan Mutluluk Düzeyine Göre Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği ve Tolerans Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

(Algılanan Mutluluk)	Kruskal-Wallis Testi						
	N	Grup	So	Kk	Sd	Sig.(p)	Sonuç
Evlilik Uyum Puanı	15	Alt	81.43	40.395	2	.000	Anlamlı
	174	Orta	131.55				
	111	Yüksek	189.55				
Tolerans Puanı	15	Alt	129.07	.970	2	.616	Anlamsız
	174	Orta	151.66				
	111	Yüksek	151.58				

p<.05

Tablo-24'te yer alan sayısal veriler; evli bireylerin evlilik uyum puanları ile algıladıkları mutluluk düzeyleri arasındaki farkın .001 düzeyinde anlamlı olduğunu; fakat evli bireylerin tolerans puanları ile algıladıkları mutluluk düzeyleri arasında .05 düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olmadığını göstermektedir. Buna göre, evli bireylerin

evlilik uyum puanları algılanan mutluluk düzeyi değişkenine göre farklılaşmaktadır. Yani; evli bireylerin algıladıkları mutluluk düzeyleri yükseldikçe evlilik uyum puanları da artmaktadır. Algıladığı mutluluk düzeyi yüksek olan evli bireyler evlilik uyumu ortalama puanı en yüksek grup olarak tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular araştırmanın sekizinci denencesini kısmen desteklemektedir. Gruplar arasındaki anlam farklılığını tespit etmek amacıyla Mann-Whitney U testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo-25, Tablo-26 ve Tablo-27'de verilmiştir.

Tablo 25: Algılanan Mutluluk Düzeyi Alt ve Orta Seviyede Olan Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

(Algılanan mutluluk)	Mann-Whitney U Testi						
	Grup	N	So	u	z	Sig.(p)	Sonuç
Evlilik Uyum Puanı	Alt	15	61.27	799.0	-2.492	.013	Anlamlı
	Orta	174	97.91				

p<.05

Tablo-25'e göre; algılanan mutluluk düzeyi alt ve orta seviyede olan evli bireylerin evlilik uyum puanları arasında anlamlı fark vardır. Algılanan mutluluk düzeyi alt seviyede olan evli bireylerin sıra ortalaması 61.27; orta seviyede olan evli bireylerin sıra ortalaması ise 97.91 olarak görülmektedir. Sonuç olarak algılanan mutluluk düzeyi orta seviyede olan evli bireylerin evlilik uyum puanları algılanan mutluluk düzeyi alt seviyede olan evli bireylere göre daha yüksektir.

Tablo 26: Algılanan Mutluluk Düzeyi Alt ve Yüksek Seviyede Olan Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

(Algılanan mutluluk)	Mann-Whitney U Testi						
	Grup	N	So	u	z	Sig.(p)	Sonuç
Evlilik Uyum Puanı	Alt	15	28.17	302.5	-4.000	.000	Anlamlı
	Yüksek	111	68.27				

p<.05

Tablo-26'ya göre; algılanan mutluluk düzeyi alt ve yüksek seviyede olan evli bireylerin evlilik uyum puanları arasında anlamlı fark vardır. Algılanan mutluluk düzeyi alt seviyede olan evli bireylerin sıra ortalaması 28.17; yüksek seviyede olan evli bireylerin sıra ortalaması ise 68.27 olarak görülmektedir. Sonuç olarak algılanan mutluluk düzeyi yüksek seviyede olan evli bireylerin evlilik uyum puanları algılanan mutluluk düzeyi alt seviyede olan evli bireylere göre daha yüksektir.

Tablo 27: Algılanan Mutluluk Düzeyi Orta ve Yüksek Seviyede Olan Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

(Algılanan mutluluk)	Mann-Whitney U Testi						
	Grup	N	So	u	z	Sig.(p)	Sonuç
Evlilik Uyum Puanı	Orta	174	121.14	5853.0	-5.614	.000	Anlamlı
	Yüksek	111	177.27				

$p < .05$

Tablo-27'ye göre; algılanan mutluluk düzeyi orta ve yüksek seviyede olan evli bireylerin evlilik uyum puanları arasında anlamlı fark vardır. Algılanan mutluluk düzeyi orta seviyede olan evli bireylerin sıra ortalaması 121.14; yüksek seviyede olan evli bireylerin sıra ortalaması ise 177.27 olarak görülmektedir. Sonuç olarak algılanan mutluluk düzeyi yüksek seviyede olan evli bireylerin evlilik uyum puanları algılanan mutluluk düzeyi orta seviyede olan evli bireylere göre daha yüksektir.

Bu araştırmada yer alan katılımcıların algılanan mutluluk düzeyine göre elde ettikleri evlilikte uyum ölçeği minimum ve maximum puan değerleri ile aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo-28'de gösterilmiştir.

Tablo 28: Algılanan Mutluluk Düzeyine Göre Evli Bireylerin Evlilik Uyum Puanlarının Minimum ve Maximum Değerleri, Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

	N	Minimum Puan	Maximum Puan	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Alt Düzey	15	11	51	32.27	12.909
Orta Düzey	174	7	56	41.08	8.499
Yüksek Düzey	111	24	58	46.44	5.561

Tablo-28'de görüldüğü gibi araştırmada yer alan evli bireylerden algılanan mutluluk düzeyi alt seviyede olanların evlilikte uyum ölçeğinden elde ettikleri ortalama puan 32.27; orta seviyede olanların elde ettikleri ortalama puan 41.08 ve yüksek seviyede olanların ise elde ettikleri ortalama puan 46.44 olarak belirlenmiştir.

3.9 Denence 9: *Evlilik uyum ve tolerans puanları evli bireylerin yaşadıkları yerleşim yerlerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.*

Evli bireylerin yaşadıkları yerleşim yerine göre evlilik uyum ve tolerans puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek amacıyla veriler üzerinde Mann-Whitney U testi uygulanmış ve sonuç Tablo-29'da verilmiştir.

Tablo 29: Yerleşim Yerlerine Göre Evli Bireylerin Evlilikte Uyum Ölçeği ve Tolerans Ölçeği'nden Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

(Yerleşim yeri)	Mann-Whitney U Testi						Sonuç
	N	Grup	So	u	z	Sig.(p)	
Evlilik Uyum Puanı	106	Köy	169.62	8255.0	-2.826	.005	Anlamlı
	194	Şehir	140.05				
Tolerans Puanı	106	Köy	152.50	10070.5	-.295	.768	Anlamsız
	194	Şehir	149.41				

p<.05

Tablo-29'da yer alan sayısal veriler; evli bireylerin yaşadıkları yerleşim yerlerine göre evlilik uyum puanları arasındaki farkın .05 düzeyinde anlamlı olduğunu; fakat evli bireylerin yaşadıkları yerleşim yerlerine göre tolerans puanları arasındaki farkın .05 düzeyinde anlamlı olmadığını göstermektedir. Buna göre, evli bireylerin evlilik uyum puanları yaşadıkları yerleşim yeri değişkenine göre farklılaşmaktadır. Kırsalda yaşayan evli bireylerin sıra ortalaması 169.62; şehirde yaşayan evli bireylerin sıra ortalaması ise 140.05 olarak görülmektedir. Sonuç olarak kırsalda yaşayan evli bireylerin evlilik uyum puanları şehirde yaşayan evli bireylere göre daha yüksektir. Elde edilen bulgular araştırmanın dokuzuncu denencesini kısmen desteklemektedir.

Bu araştırmada yer alan katılımcıların yaşadıkları yerleşim yerlerine göre elde ettikleri evlilikte uyum ölçeği minimum ve maximum puan değerleri ile aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo-30'da gösterilmiştir.

Tablo 30: Yerleşim Yerlerine Göre Evli Bireylerin Evlilik Uyum Puanlarına Ait Minimum ve Maximum Değerleri, Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

	N	Minimum Puan	Maximum Puan	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Köy	106	17	58	44.62	6.887
Şehir	194	7	58	41.53	9.172

Tablo-30'da görüldüğü gibi araştırmada yer alan evli bireylerden kırsalda yaşıyor olan 106 bireyin evlilikte uyum ölçeğinden elde ettikleri ortalama puan 44.62; şehirde yaşıyor olan 194 bireyin ise elde ettikleri ortalama puan 41.53 olarak tespit edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde, evli bireylerin evlilikte uyum ölçeği ile tolerans ölçeğinden almış oldukları puanlar arasındaki ilişkiler ile evli bireylerin evlilik uyum ve tolerans puanları; cinsiyet, yaş, kendilerinin ve eşlerinin öğrenim durumları, evlilik süreleri, algıladıkları sosyoekonomik ve mutluluk düzeyleri ile yaşadıkları yerleşim yerleri açısından incelenmiştir. Araştırmada dokuz denence kurulmuş ve test edilmiştir. Bu denencelerden beşi kısmen doğrulanmış ve dördü ise reddedilmiştir.

4.1 Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Evlilik Uyum Puanları ile Tolerans Puanları Arasındaki İlişki

Araştırmanın birinci denencesinde, evli bireylerin evlilik uyum puanları ile tolerans puanları arasındaki ilişki incelenmiştir. Bulgular değerlendirildiğinde, çalışma grubunda yer alan evli bireylerin evlilikte uyum ölçeği ile tolerans ölçeği puanları arasında .05 düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür. Bu çalışmadan elde edilen verilere göre bireylerin tolerans puanları ile evlilik uyum puanları arasında anlamlı bir farkın olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Bu durum araştırmanın birinci denencesini doğrulayıcı nitelikte değildir. Yurt içinde ve yurt dışında tolerans ve evlilik uyum puanları arasındaki ilişki ile ilgili araştırmalara ulaşılamamıştır. Evli bireylerin tolerans ve evlilik uyum puanları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı söylenebilir.

4.2 Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Cinsiyetlerine Göre Evlilik Uyum ve Tolerans Puanları

Araştırmanın ikinci denencesinde, evli bireylerin cinsiyetlerine göre evlilik uyum ve tolerans puanlarının değişip değişmediği incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre; evli bireylerin cinsiyetleri ile evlilik uyum puanları arasında .05 düzeyinde anlamlı bir fark olmadığı; evli bireylerin tolerans puanları ile cinsiyetleri arasında ise .001 düzeyinde anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür. Evli erkek bireylere göre tolerans puanı düşük olan evli kadın bireylerin Mann-Whitney U

testine göre sıra ortalaması 127.19 olarak tespit edilmiş; evli erkek bireylerin ise 173.81 olarak belirlenmiştir. Bu sonuç araştırmanın ikinci denencesini kısmen desteklemektedir.

Literatüre bakıldığında evlilik uyum puanı ile cinsiyet arasındaki ilişkiye ait bu araştırmanın bulgusunu destekleyen ve bu araştırmanın bulgusuyla tutarsızlık gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Yurt içinde Demiray'ın (2006), Fidanoğlu'nun (2007), Tutarel-Kışlak ve Çabukça'nın (2002) yaptıkları araştırmalar bu çalışmanın bulgusunu desteklerken; yurt içinde Bal'ın (2007), Gökmen'in (2001) ve Tolan'ın (2015); yurt dışında Karney'in (2004) yaptıkları araştırmaların ise bu çalışmadan elde edilen sonucu desteklemediği görülmüştür. Yurt dışında Ebeuwa-Okoh (2008) ve Bonds-Raacke, Beardan, Carriere, Anderson ve Nicks'in (2001) ise, cinsiyetin evlilik uyumunun anlamlı bir yordayıcısı olmadığını ortaya koyması, bu araştırmanın ikinci denencesinde elde edilen sonucu destekler niteliktedir.

Kaleli'nin (2013) üniversite öğrencilerinin kendine saygı ve tolerans düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışması da bu araştırma neticesinde elde edilen evli bireylerin tolerans puanları ile cinsiyet arasındaki anlamlı farkın olduğu sonucunu kısmen destekleyici niteliktedir. Kaleli (2013), çalışmasında öğrencilerin cinsiyetlerine göre durumunu incelediğinde kız öğrencilerin kendine saygı ve tolerans puanları arasında pozitif yönde, düşük seviyede .05 düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğunu; erkek öğrencilerin ise kendine saygı ve tolerans puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığını belirtmiştir. Akkoç (2011) ise, sağlık çalışanları üzerinde gerçekleştirdiği çalışmasında erkek sağlık çalışanlarının, kadın sağlık çalışanlarına göre tolerans puanlarının yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu çalışma araştırmamız sonucunu desteklemektedir.

Bu araştırmanın ikinci denencesinde elde ettiğimiz sonuç; cinsiyet değişkeninin evli bireylerin evlilik uyum puanları üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı fakat tolerans puanı üzerinde evli erkek bireyler lehine bir etkiye sahip olduğu yönündedir. Değişen toplum düzeniyle birlikte kadın ve erkek rollerinin eşitlikçi cinsiyet rollerine dönüşmesi cinsiyet değişkeninin evlilik uyumunun tespiti noktasında belirleyici olmadığını gösterebilir. Evli kadın bireylerin özellikle tolerans puanının tespiti noktasında fazla hassasiyet göstermeleri ve çalışma grubunda (N=300) köyde yaşayan evli bireylere (N=106) de ulaşılması diğer araştırmalar ile bu çalışma arasında farklılıklara sebep olmuş olabilir.

4.3 Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Yaşlarına Göre Evlilik Uyum ve Tolerans Puanları

Araştırmanın üçüncü denencesinde, evli bireylerin yaşlarına göre evlilik uyum ve tolerans puanlarının değişip değişmediği incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre; evli bireylerin yaşları ile evlilik uyum ve tolerans puanları arasında .05 düzeyinde anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

Literatür incelendiğinde, Yalçın'ın (2004) yaptığı çalışmada, kadınların evlilik uyumlarının yaşlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Araştırmada 41 ve üzeri yaş grubundaki kadınların evlilik uyumlarının, 21-30 yaş grubundaki kadınların evlilik uyumlarından yüksek olduğu saptanmıştır. Benzer şekilde Heaton ve Albercht (1991), araştırmalarında, bireylerin yaşı ile evlilik uyumları arasında doğru orantı olduğunu, yaş ilerledikçe bireylerin ilişkilerine daha fazla emek verdiklerini belirtmişlerdir. Carstensen, Gottman ve Levenson (1995) ile Broman (1993) da yaşlı çiftlerin evliliklerinde daha az çatışma yaşadıklarını söylemişlerdir. Bu çalışmada ise yaş grupları 22-27, 28-33, 34-39, 40-45, 46-51 ve 51 üstü şeklinde sınıflandırılmıştır. Sırasıyla belirtilen yaş grupları için elde edilen ortalama evlilik uyum puanları kadınlar için (N=150) 46,76; 39,76; 41,92; 41,64; 44,75; 38,21 şeklinde belirlenmiştir. Yani ortalama evlilik uyum puanı kadınlar için en yüksek grup yaş aralığı 22-27 olan grup; en düşük grup yaş aralığı ise 51 üstü olarak saptanmıştır. Yalçın'ın (2014) çalışması araştırmamızın üçüncü denencesi ile örtüşmüyorken; yukarıda bahsedilen yurt dışı araştırmalar da denenceyi desteklememektedir.

Hoşgör (2013), Hamamcı (2005), Çınar (2008), Akbaş (2008) ve Çetin'in (2010) evlilik uyumu ile yaş arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını gösteren çalışmaları ise araştırmanın bu denencesinde elde edilen sonucu desteklemektedir.

Evli bireylerin tolerans puanları ile yaşları arasındaki ilişkiye yönelik olarak ise, Demirtürk'ün (2005), erbaş ve erlerin aldıkları askeri eğitimin tolerans düzeyi üzerindeki etkisine yönelik yaptığı çalışmada ve Bolat'ın (2013), engelli çocuğu olan anne-babaların tolerans düzeylerine göre tükenmişlik durumlarını incelediği çalışmasında elde ettikleri tolerans puanı ile yaş arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını sonucunu görebilmekteyiz. Bu sonuç çalışmanın üçüncü denencesinde

tolerans puanı ile yaş arasındaki ilişkiye dair elde edilen bulguları destekleyici niteliktedir.

Araştırmanın bu denencesinde evli bireylerin gerek evlilik uyum puanları gerekse de tolerans puanları üzerinde yaş faktörünün yordayıcı durumunda olmadığını söyleyebiliriz. Evlilik uyum ve tolerans düzeylerinin evli bireyin içinde bulunduğu birçok durumdan etkilendiği düşünüldüğünde; yaş değişkenin evli bireyin bu düzeyleri üzerinde tek başına belirleyici olabilme ihtimalinin düşük olduğunu belirtebiliriz. Böyle bir durumda evli bireyin yaşı ile beraber birçok faktörün de birlikte değerlendirilmesi ve evlilikte birlikte geçirilen zamanın niceliğinden çok niteliğinin önemli olduğu gerçeğinin göz önünde bulundurulması yararlı olacaktır.

4.4 Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Öğrenim Durumlarına Göre Evlilik Uyum ve Tolerans Puanları

Araştırmanın dördüncü denencesinde evli bireylerin evlilik uyum puanları ile öğrenim durumları arasındaki farkın .05 düzeyinde anlamlı olduğunu; fakat evli bireylerin tolerans puanları ile öğrenim durumları arasında .05 düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olmadığı saptanmıştır. Buna göre, evli bireylerin evlilik uyum puanları öğrenim durumu değişkenine göre farklılaşmaktadır. Evli bireylerin öğrenim düzeyi yükseldikçe, evlilik uyum puanlarının azaldığı sonucuna varılmıştır. Bu sonuç çalışmamızın dördüncü denencesini kısmen doğrulamaktadır. Öğrenim düzeyleri arasındaki farklar incelendiğinde;

İlköğretim mezunu evli bireylerin, ortaöğretim mezunu evli bireylere göre evlilik uyum puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Mann-Whitney U testine göre; ilköğretim mezunu evli bireylerin sıra ortalaması 102.59 olarak tespit edilirken; ortaöğretim mezunu evli bireylerin sıra ortalaması ise 83.61 olarak tespit edilmiştir.

İlköğretim mezunu evli bireyler ile lisans/üstü mezunu evli bireyler karşılaştırıldığında; ilköğretim mezunu evli bireylerin, lisans/üstü mezunu evli bireylerin evlilik uyum puanlarına göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Mann-Whitney U testine göre; ilköğretim mezunu evli bireylerin sıra ortalaması 136.41 olarak; lisans/üstü mezunu evli bireylerin sıra ortalaması ise 108.54 olarak saptanmıştır.

Ortaöğretim mezunu evli bireyler ile lisans/üstü mezunu evli bireyler evlilik uyum puanları açısından karşılaştırıldığında ise anlamlı bir fark olmadığını

görmekteyiz. Mann-Whitney U testine göre; ortaöğretim mezunu evli bireylerin sıra ortalaması 80.94 olarak; lisans/üstü mezunu evli bireylerin sıra ortalaması ise 78.79 olarak belirlenmiştir.

Literatüre bakıldığında yurt içinde; Fidanoğlu (2007) gerçekleştirdiği çalışmada, evli bireylerin evlilik uyumlarının eğitim durumlarına göre istatistiksel anlamlılık derecesinde farklılaştığını bulmuştur. Benzer şekilde Hoşgör (2013) de evli bireylerin eğitim düzeyleri ile evlilik uyumları arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğunu belirtmiştir. Fakat bu çalışmada ilköğretim mezunu evli bireylerin evlilik uyum puanları, lisans/üstü evli bireylerden düşük olarak saptanmıştır. Yurt dışında yapılan bir çalışmada ise Colebrook ve Seymour (1998), araştırmamızın sonucuna paralel olarak eğitim düzeyinin yükselmesi ile evlilik doyumunun azalması arasında ilişkinin varlığını belirtmişlerdir.

Akkoç (2011) ise, sağlık çalışanları üzerinde gerçekleştirdiği çalışmasında, tolerans puanları ile eğitim düzeyi arasındaki farkı istatistiksel açıdan anlamlı bulamamıştır. Good ve Cartwright (1998), bir devlet üniversitesi, bir Hristiyan üniversitesi ve bir Yahudi üniversitesine devam eden 360 öğrenci ile ahlaki gelişim üzerine çalışmalarını gerçekleştirmişler ve bu üç üniversitenin birinci sınıflarında eğitim alan öğrenciler arasında ahlaki gelişim açısından herhangi bir fark olmadığı görülmüştür. Ortaya çıkan bu sonuç da araştırmamızın dördüncü denencesinin tolerans puanı ile öğrenim durumu arasındaki ilişkiye dair olan kısmını doğrulamaktadır. Görüldüğü üzere ilgili alan yazında, evlilik uyum puanı ve tolerans puanı ile öğrenim durumu arasında farklı araştırma sonuçları ile karşılaşmak mümkündür.

4.5 Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Eşlerinin Öğrenim Durumlarına Göre Evlilik Uyum ve Tolerans Puanları

Araştırmanın beşinci denencesinde evli bireylerin evlilik uyum puanları ile eşlerinin öğrenim durumları arasındaki farkın .05 düzeyinde anlamlı olduğunu; fakat evli bireylerin tolerans puanları ile eşlerinin öğrenim durumları arasında .05 düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olmadığı saptanmıştır. Buna göre, evli bireylerin evlilik uyum puanları eşin öğrenim durumu değişkenine göre farklılaşmaktadır. Evli bireylerin eşlerinin öğrenim düzeyi yükseldikçe, evlilik uyum puanlarının azaldığı

sonucuna varılmıştır. Bu sonuç çalışmamızın beşinci denencesini kısmen doğrulamaktadır. Öğrenim düzeyleri arasındaki farklar incelendiğinde;

Eşi ilköğretim mezunu olan evli bireylerin, eşi ortaöğretim mezunu olan evli bireylere göre evlilik uyum puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Mann-Whitney U testine göre; eşi ilköğretim mezunu olan evli bireylerin sıra ortalaması 114.35 olarak tespit edilirken; eşi ortaöğretim mezunu olan evli bireylerin sıra ortalaması ise 93.99 olarak tespit edilmiştir.

Eşi ilköğretim mezunu olan evli bireyler ile eşi lisans/üstü mezunu olan evli bireyler karşılaştırıldığında; eşi ilköğretim mezunu evli bireylerin, eşi lisans/üstü mezunu olan evli bireylerin evlilik uyum puanlarına göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Mann-Whitney U testine göre; eşi ilköğretim mezunu olan evli bireylerin sıra ortalaması 124.29 olarak; eşi lisans/üstü mezunu olan evli bireylerin sıra ortalaması ise 98.34 olarak saptanmıştır.

Eşi ortaöğretim mezunu olan evli bireyler ile eşi lisans/üstü mezunu olan evli bireyler evlilik uyum puanları açısından karşılaştırıldığında ise anlamlı bir fark olmadığını görmekteyiz. Mann-Whitney U testine göre; eşi ortaöğretim mezunu olan evli bireylerin sıra ortalaması 79.44 olarak; eşi lisans/üstü mezunu olan evli bireylerin sıra ortalaması ise 79.55 olarak tespit edilmiştir.

Tynes (1990), çalışmasında, eğitim düzeyi yüksek kadın ve eşlerinin, eğitim düzeyi düşük erkek ve eşlerinden daha fazla evlilik uyumuna sahip olduklarını tespit etmiştir. Bu sonuçlar çalışmamızın beşinci denencesinde elde edilen evlilik uyum puanı ile evli bireyin eşinin öğrenim durumu arasındaki ilişkinin varlığını desteklerken; eğitim düzeyleri içerisinde yer alan kademe farklılıklarını destekler nitelikte değildir. Evli bireyin eşinin öğrenim durumu ile tolerans puanı arasındaki ilişkiye ait yurt içinde ve yurt dışında ilgili araştırmalara ulaşamamıştır. Sonuç olarak evli bireyin eşinin öğrenim durumunun, kişinin evlilik uyum puanını yordamada etkili olduğunu; kişinin tolerans puanını yordamada ise böyle bir etkiden bahsedilemeyeceğini söyleyebiliriz.

4.6 Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Evlilik Sürelerine Göre Evlilik Uyum ve Tolerans Puanları

Araştırmanın altıncı denencesinde, evli bireylerin evlilik sürelerine göre evlilik uyum ve tolerans puanlarının değişip değişmediği incelenmiştir. Elde edilen

bulgulara göre; evlilik uyum ve tolerans puanları ile evlilik süreleri arasında .05 düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olmadığı saptanmıştır. Bu sonuç araştırmanın altıncı denencesini reddetmektedir. Buna göre, evli bireylerin evlilik uyumu ve tolerans puanları evlilik süresi değişkenine göre farklılaşmamaktadır.

Hoşgör (2013), gerçekleştirdiği çalışmada, evli bireylerin evlilik sürelerine göre evlilik uyum puanları arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olduğunu tespit etmiştir. Fakat evlenme yaşlarına göre evlilik uyum puanları arasında böyle bir farklılaşmanın olmadığını saptamıştır. Demiray (2006) ise, evlilik uyumu ile evlilik süresi arasında anlamlı farklılıklar olduğunu, evlilik uyumunun ilk 10 yıldan sonra azaldığını ve 16-20 yıl arasında ise tekrar arttığını ifade etmiştir. Yurt dışı bir çalışmada ise Hafner ve Spence (1988), evlilik uyumu ve evlilik süresi arasındaki ilişkiyi incelemişler ve araştırmanın neticesinde, orta süreli evliliklere sahip kadınların, evlilik uyum puanlarında eşlerinden daha düşük puan aldıklarını belirlemişlerdir. Tutarel-Kışlak ve Çabukça (2000), yaptıkları çalışmada, demografik değişkenlerden evlilik yılının evlilik uyum puanı ile bağlantılı olmadığını ortaya koymuşlardır. Yapılan araştırmalarda bu denencedeki evlilik uyum puanı ile evlilik süresi arasındaki ilişkiye ait bulgulara benzer sonuçlar olduğu gibi; araştırmamızın bulgularını doğrulayıcı nitelikte olmayan sonuçlar da mevcuttur. Bu farklılığın birçok toplumsal faktörden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Yurt içinde ve yurt dışında evli bireyin evlilik süresi ile tolerans puanı arasındaki ilgili çalışmalara ise ulaşılammıştır.

4.7 Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Algılanan Sosyoekonomik Düzeye Göre Evlilik Uyum ve Tolerans Puanları

Araştırmanın yedinci denencesinde, evli bireylerin algıladıkları sosyoekonomik düzeye göre evlilik uyum ve tolerans puanlarının değişip değişmediği incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre; evlilik uyum ve tolerans puanları ile evlilik süreleri arasında .05 düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olmadığı saptanmıştır. Bu sonuç araştırmanın yedinci denencesini doğrulamamaktadır. Buna göre, evli bireylerin evlilik uyum ve tolerans puanları algılanan sosyoekonomik düzey değişkenine göre değişmemektedir.

Yapılan birçok araştırmada bu denencedeki bulguları doğrudan destekleyen sonuçlar ile karşılaşmak mümkün iken; bulgular ile tutarsızlık gösteren çalışmalar ile

de karşılaşmak mümkündür. Polat (2006), kadınlarda sosyoekonomik düzey ile evlilik uyum puanı arasında pozitif yönde ilişki olduğunu, kadınların sosyoekonomik düzeylerinin yükselmesi ile birlikte evlilik uyum puanlarının da yükseldiğini ifade etmiştir. Kinnunen ve Feldt (2004), gerçekleştirdikleri çalışmalarında, evlilikte yaşanan ekonomik sıkıntıların bireylerde psikolojik belirtilerin ortaya çıkmasına zemin hazırladığını ve bu durumun da evlilik uyumunu olumsuz yönde etkilediğini saptamışlardır. Ortaya çıkan psikolojik sıkıntıların, evlilik uyumu ile ekonomik güçlük arasındaki ilişkiye kısmen aracılık ettiğini belirtmişlerdir.

Demiray (2006), sosyoekonomik düzey ile evlilik uyum puanı arasında; Akkoç (2011) ise, sosyoekonomik düzey ile tolerans puanı arasında anlamlı bir farklılık olmadığını saptamışlardır. Ülkemizin gelişmekte olan ülkeler kategorisinde yer aldığını düşündüğümüzde ekonomik durumun evli bireyin hem evlilik uyum puanı hem de tolerans puanı ile ilişkili olması beklenilebilir. Bireyin ekonomik tablosu hayatının her alanında etkisini gösterebilir. Fakat birçok durumda manevi duyguları ağır basan Türk toplumu için; sosyoekonomik düzeyin gerek evlilik uyum gerekse de tolerans puanlarını yordamada belirleyici bir değişken olmadığını söyleyebiliriz.

4.8 Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Algılanan Mutluluk Düzeyine Göre Evlilik Uyum ve Tolerans Puanları

Araştırmanın sekizinci denencesinde, evli bireylerin algıladıkları mutluluk düzeyine göre evlilik uyum ve tolerans puanlarının değişip değişmediği incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre; evlilik uyum puanı ile algılanan mutluluk düzeyi arasındaki farkın .001 düzeyinde anlamlı olduğu; tolerans puanı ile algılanan mutluluk düzeyi arasında .05 düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olmadığı saptanmıştır. Buna göre, evli bireylerin evlilik uyum puanları algılanan mutluluk düzeyi değişkenine göre farklılaşmaktadır. Yani; evli bireylerin algıladıkları mutluluk düzeyleri yükseldikçe evlilik uyum puanları da artmaktadır. Algıladığı mutluluk düzeyi yüksek olan evli bireyler evlilik uyumu ortalama puanı en yüksek grup olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç araştırmanın sekizinci denencesini kısmen doğrulamaktadır. Grup içi farklar incelendiğinde;

Algılanan mutluluk düzeyi yüksek seviyede olan evli bireylerin evlilik uyum puanları, algılanan mutluluk düzeyi orta seviyede olan evli bireylere göre daha

yüksek olarak saptanmıştır. Mann-Whitney U testine göre; mutluluk düzeyini yüksek seviyede algılayanların sıra ortalaması 177.27 olarak tespit edilirken, orta seviyede algılayanların sıra ortalaması ise 121.14 olarak tespit edilmiştir.

Bir diğer grupta ise; algılanan mutluluk düzeyi yüksek seviyede olan evli bireylerin evlilik uyum puanlarının, algılanan mutluluk düzeyi alt seviyede olan evli bireylere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Mann-Whitney U testine göre; mutluluk düzeyini yüksek seviyede algılayanların sıra ortalaması 68.27 olarak tespit edilirken, alt seviyede algılayanların sıra ortalaması ise 28.17 olarak tespit edilmiştir.

Algılanan mutluluk düzeyi orta seviyede olan evli bireylerin evlilik uyum puanlarının, algılanan mutluluk düzeyi alt seviyede olan evli bireylere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Mann-Whitney U testine göre; algılanan mutluluk düzeyi orta seviyede olan evli bireylerin sıra ortalaması 97.91 olarak, algılanan mutluluk düzeyi alt seviyede olan evli bireylerin sıra ortalaması ise 61.27 olarak saptanmıştır.

Çalışmamızın bu denencesinde elde edilen sonuçların yapılan diğer çalışma sonuçlarıyla uyumlu olduğunu görülmüştür. Kitamura, Aoki, Fujino, Ura, Watanabe, Watanabe, ve Fujihara (1998) tarafından yapılan araştırma neticesinde, bireylerin evlilik uyumlarının sosyal uyumlarının bir parçası olduğu, evlilik uyumu ile sosyal uyum arasında pozitif yönde bir ilişki bulunduğu belirtilmiştir. Blum ve Mehrabian (1999) ise, yaptıkları çalışmada; kişilerin evliliklerinde mutluluk yönünde bir eğilim olmasında, mutlu ve baskın mizaca sahip olmanın etkili olduğunu, itaatkar ve mutsuz kadınların evlilik hayatlarında ise memnuniyetsizlik yaşadıklarını saptamışlardır. Bu durumlar değerlendirildiğinde; algılanan mutluluk düzeyi yüksek seviyede olan evli bireylerin evlilik uyum puanlarının, algılanan mutluluk düzeyi düşük seviyede olan evli bireylere göre yüksek olduğu ileri sürülebilir. Genel olarak hayatlarından memnun ve doyumlu olan evli bireylerin, bu durumu evlilik ilişkilerine yansıtması mümkündür. Bireyin evlilik yaşantısından memnuniyeti ile algıladığı mutluluk düzeyinin karşılıklı olarak birbirini pekiştirdiği düşünülebilir. Yurt içinde ve yurt dışında algılanan mutluluk düzeyi ile evlilik uyum puanı arasındaki ilişkiye ait çeşitli çalışmalara ulaşılması söz konusu olsa da; algılanan mutluluk düzeyi ile tolerans puanı arasındaki ilişkiye ait çalışmalara ulaşılamamıştır.

4.9 Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Yaşadıkları Yerleşim Yerlerine Göre Evlilik Uyum ve Tolerans Puanları

Araştırmanın dokuzuncu denencesinde, evli bireylerin yaşadıkları yerleşim yerlerine göre evlilik uyum ve tolerans puanlarının değişip değişmediği incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre; evlilik uyum puanı ile yaşanan yerleşim yeri arasındaki farkın .05 düzeyinde anlamlı olduğu; tolerans puanı ile yaşanan yerleşim yeri arasında ise .05 düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olmadığı saptanmıştır. Buna göre, evli bireylerin evlilik uyum puanları yaşadıkları yerleşim yeri değişkenine göre farklılaşmaktadır. Kırsalda yaşayan evli bireylerin sıra ortalaması 169.62; şehirde yaşayan evli bireylerin sıra ortalaması ise 140.05 olarak görülmektedir. Sonuç olarak kırsalda yaşayan evli bireylerin evlilik uyum puanları şehirde yaşayan evli bireylere göre daha yüksektir. Elde edilen bulgular ile araştırmanın dokuzuncu denencesi kısmen doğrulanmaktadır.

Tosyalı (2010), yaptığı çalışmada, evli bireylerin ilişkilerinde mutluluk puanları ile yaşadığı yerler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olmadığını saptamıştır. Kırsalda yaşamakta olan evli bireylerin ilişkilerinde mutluluk puan ortalamaları 32.09; şehirde yaşamakta olan evli bireylerin ilişkilerinde mutluluk puan ortalamaları ise 33.64 olarak tespit edilmiştir. Araştırmanın dokuzuncu denencesinde ise bahsedilen çalışmadan farklı olarak evli bireylerin yaşadıkları yerleşim yeri ile evlilik uyum puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu gibi; kırsalda yaşayan evli bireylerin evlilik uyumu puan ortalamaları 44.62; şehirde yaşayan evli bireylerin evlilik uyumu puan ortalamaları ise 41.53 olarak saptanmıştır.

Moore ve Ovidia (2006), bireylerin tolerans puanlarını etkileyen demografik faktörleri açıklamaya çalıştıkları araştırmalarında şehirlerde yaşayan bireylerin tolerans seviyelerinin kırsalda yaşayan bireylerin tolerans seviyelerinden yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Benzer şekilde araştırmamızın bu denencesine ait bulgularda da kırsalda yaşayan evli bireylerin (N=106) tolerans puan ortalamaları 18.85; şehirde yaşayan evli bireylerin (N=194) tolerans puan ortalamaları ise 19.10 olarak tespit edilmiştir. Fakat aritmetik ortalama değerleri arasındaki farkın anlamlı olmadığı da belirlenmiştir. Yurt içinde evli bireylerin yaşadıkları yerleşim yerleri ile tolerans puanları arasındaki ilişkiye dair; yurt dışında ise evlilik uyum puanları arasındaki ilişkiye dair çalışmalara ulaşılamamıştır.

Elde edilen veriler doğrultusunda yaşanan yerleşim yerine göre evli bireyin tolerans puanının anlamlı olarak değişmediği; evlilik uyum puanının ise değiştiği ve kırsalda yaşayan çiftlerin evliliklerinde şehirlerde yaşayan çiftlere nazaran daha mutlu oldukları söylenebilir. Bu duruma çeşitli kültürel, dini, eğitim düzeyi ve saire birçok faktörün etki etmesi söz konusu olabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlara ve sonuçlar doğrultusunda geliştirilen önerilere yer verilmiştir. Evli bireylerin evlilik uyum ve tolerans puanları arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmamızın çalışma grubunda, 150 evli kadın birey ve 150 evli erkek birey olmak üzere 300 kişi yer almıştır. Ortalama yaşı 39.21 olarak belirlenen çalışma grubunun %35.3'ünü köyde yaşayan evli bireyler (N=106), %64.7'sini ise şehirde yaşayan evli bireyler (N=194) oluşturmuştur. Çalışmada öncelikle evli bireylerin evlilik uyum puanları ile tolerans puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yanıt aranmıştır. Daha sonra ise evli bireylerin, cinsiyetleri, yaşları, kendilerinin ve eşlerinin öğrenim durumları, evlilik süreleri, algıladıkları sosyoekonomik ve mutluluk düzeyleri ile yaşadıkları yerleşim yerleri gibi değişkenler arasında evlilik uyum ve tolerans puanı açısından anlamlı düzeyde bir fark olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın hipotezlerinin sınanması sonucu varılan genel sonuçlar aşağıda özetlenmiştir:

Sonuç

1. Evli bireylerin evlilik uyum puanları ile tolerans puanları arasındaki farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır.
2. Evli bireylerin tolerans puanlarının cinsiyetlerine göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Evli erkek bireylerin tolerans puanları, evli kadın bireylere göre daha yüksek bulunmuştur. Evli bireylerin evlilik uyum puanlarının ise cinsiyetlerine göre farklılaşmadığı görülmüştür.
3. Evli bireylerin gerek evlilik uyum gerekse de tolerans puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşmadığı bulunmuştur.
4. Evli bireylerin evlilik uyum puanlarının kendisinin öğrenim durumuna göre farklılaştığı; tolerans puanlarının ise kendisinin öğrenim durumuna göre değişmediği saptanmıştır. İlköğretim mezunu evli bireyin evlilik uyum puanının, ortaöğretim ve lisans/üstü mezunu evli bireyin evlilik uyum

puanına göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Evli bireylerin eğitim düzeyleri yükseldikçe, evlilik uyum puanları da azalmaktadır.

5. Evli bireylerin evlilik uyum puanlarının eşinin öğrenim durumuna göre farklılaştığı; tolerans puanlarının ise eşinin öğrenim durumuna göre değişmediği saptanmıştır. Eşi ilköğretim mezunu olan evli bireyin evlilik uyum puanının, eşi ortaöğretim ve lisans/üstü mezunu olan evli bireyin evlilik uyum puanına göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.
6. Evli bireylerin evlilik uyum ve tolerans puanlarının evlilik sürelerine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
7. Evli bireylerin evlilik uyum ve tolerans puanlarının algılanan sosyoekonomik düzeye göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
8. Evli bireylerin algıladıkları mutluluk düzeyleri yükseldikçe evlilik uyum puanlarının da arttığı saptanmıştır. Algılanan mutluluk düzeyi ile tolerans puanı arasında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
9. Evli bireylerin yaşadıkları yerleşim yerlerine göre evlilik uyum puanlarının değiştiği; kırsalda (köy/belde) yaşayan evli bireylerin evlilik uyum puanlarının, şehirde yaşayan evli bireylerin evlilik uyum puanlarından daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yaşanılan yerleşim yeri ile tolerans puanı arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Bu sonuçlara göre evlilik uyumu ile tolerans arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı; tolerans durumunun evli bireylerin yaşlarına, kendilerinin ve eşlerinin öğrenim durumlarına, evlilik sürelerine, algılanan sosyoekonomik ve mutluluk düzeylerine göre farklılık göstermediği; ancak evli bireylerin algılanan mutluluk düzeyleri yükseldikçe evlilik uyum puanlarının da anlamlı olarak yükseldiği; köy ve beldelerde yaşayanların diğer yerleşim yerlerinde yaşayanlara göre evlilik uyum puanlarının daha yüksek olmasına rağmen tolerans puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna varılmıştır.

Araştırmacılara ve Uygulamacılara Öneriler

Bu araştırma ile elde edilen bulgular ve varılan sonuçlara dayalı olarak aşağıdaki öneriler yapılabilir:

1. Evli bireylerin evlilik uyum ve tolerans puanları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı konusunda başka bir araştırmanın olmadığını dikkate aldığımızda, bu konuda sağlıklı bir sonuca ulaşabilmek için farklı çalışma gruplarında yeni çalışmaların yapılmasını;
2. Ülkemizde tolerans kavramı ile ilgili yapılmış çok az araştırma vardır. Bireyin tolerans puanına etki edebileceği düşünülen çeşitli değişkenlerin (yaş, öğrenim durumu, kardeş sayısı, inanç değerleri ve benzeri) etkilerinin belirlenmesine yönelik yeni çalışmaların yapılmasını;
3. Bireylerin planladıkları evliliğin gerçekleşmesinden önce, toplumun en küçük ve en temel yapısı olan ailenin sağlam bir evlilik kurumu üzerinde oluşmasının yanında evli bireylerin de zaman zaman kapsamlı bir eğitim programına alınmalarını;
4. Bireylerin tolerans puanlarını optimum bir seviyeye yükseltebilmek için eğitsel etkinliklere ve eğitim çalışmalarının yaygınlaştırılması, bunun için uygun psikoeğitim programlarının hazırlanmasını önerebiliriz.

KAYNAKÇA

- Açık, Ö. (2008). *Evlilik uyumu ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Addis, J. & Bernard M. E. (2002). Marital adjustment and irrational beliefs. *Journal of Rational-Emotive and Cognitive-Behavior Therapy*, 20 (1), 3-13.
- Akbaş, M. (2008). *Endüstri meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin evlilik uyumları ile öğretmenlik tutumları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akkoç, M. Ş. (2011). *Acil servis çalışanlarının tolerans düzeyleri ile öfke kontrolleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aktosun, Y. Y. (2007). *Evli misiniz eşli misiniz?* İstanbul: Timaş.
- Almas, G. (2010). *Evlilikte uyum ve inanç gelişimi arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Aslan, Ö. (2001). Hoşgörü ve tolerans kavramlarına etimolojik açıdan analitik bir yaklaşım. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 5 (2), 357-380.
- Ashford, N. (2012). *Özgür toplumun ilkeleri*. Can Madenci (çev.). Ankara: Liberte.
- Atalay, Y. Ö. (2008). *Felsefi açıdan tolerans ve hoşgörü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Ay, M. F. (2013). *İlköğretim din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinde hoşgörü değerinin öğretimi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Babaoğlu-Akdeniz, E. (2012). Meme kanseri olan evli kadın hastaların eşler arası uyum ve baş etme biçimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 3 (2), 53-60.
- Bakioğlu, F. ve Şahin, R. (2013). Kültürlerarası tolerans ile ahlaki olgunluk arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7 (29), 108-116.
- Bal, H. (2007). *Bağlanma stilleri, cinsiyet rolleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Baron, K. G., Smith, T. W., Butner, J., Moore, J. N., Hawkins, M. W. & Uchino, B. N. (2007). Hostility, anger and marital adjustment: concurrent and prospective associations with psychosocial vulnerability". *Journal of Behavioral Medicine*, 30 (1), 1-10.

- Basharpoor, S. & Sheykholeslami, A. (2015). The relation of marital adjustment and family functions with quality of life in women. *Europe's Journal of Psychology*, 11 (3), 432-441.
- Batuhan, H. (2007). *Semiyotik, fanatizm ve tolerans*. Ankara: Nobel.
- Blum, J. S. & Mehrabian, A. (1999). Personality and temperament correlates of marital satisfaction. *Journal of Personality*, 67 (1), 93-125.
- Bolat, M. (2013). *Engelli çocuğu olan anne babaların tolerans düzeylerine göre tükenmişlik durumları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Bonds-Raacke, J. M., Bearden, E. S., Carriere, N. J., Anderson, E. M. & Nicks, S. D. (2001). Engaging distortions: are we idealizing marriage? *Journal of Psychology*, 135 (2), 179-184.
- Booker, K. C. (2007). Likeness, comfort and tolerance: examining African American adolescents sense of school belonging. *The Urban Review*, 39 (3), 301-317.
- Bradbury, T. N. & Karney, B. R. (2004). Understanding and altering the longitudinal course of marriage. *Journal of Marriage and The Family*, 66, 862-879.
- Broman, C. L. (1993). Race differences in marital well-being. *Journal of Marriage and The Family*, 55, 724-732.
- Buckner, J. D., Keough, M. E. & Schmidt, N. B. (2007). Problematic alcohol and cannabis use among young adults: the roles of depression and discomfort and distress tolerance. *Addict Behaviour*, 32 (9), 1957-1963.
- Budak, S. (2005). *Psikoloji sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat.
- Burley, K. A. (1995). Family variables as mediators of the relationship between work family conflict and marital adjustment among dual career men and women. *The Journal of Social Psychology*, 135 (4), 483-497.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (Gözden geçirilmiş 10. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Carstensen, L. L., Gottman, J. M. & Levenson, R. W. (1995). Emotional behavior in long term marriage. *Psychology and Aging*, 10, 140-149.
- Carter, R. E. & Carter, C. A. (1993). Individual and marital adjustment in spouse pairs subsequent to mastectomy. *The American Journal of Family Therapy*, 21 (4), 291-300.

- Carter, R. E. & Carter, C. A. (1994). Marital adjustment and effects of illness in married pairs with one or both spouses chronically ill. *The American Journal of Family Therapy*, 22 (4), 315-326.
- Chen, Z., Tanaka, N., Uji, M., Hiramura, H., Shikai, N., Fujihara, S. & Kitamura, T. (2007). The role of personalities in the marital adjustment of Japanese couples. *Social Behavior and Personality*, 35 (4), 561-572.
- Cole, C. L., Cole, A. L. & Dean, D. G. (1980). Emotional maturity and marital adjustment: a decade replication. *Journal of Marriage and Family*, 42, 533-539.
- Colesante, R. J. & Biggs, D. A. (1999). Teaching about tolerance with stories and arguments. *Journal of Moral Education*, 28 (2), 185-199.
- Cordova, J. V., Gee, C. B. & Warren, L. Z. (2005). Emotional skillfulness in marriage: intimacy as a mediator of the relationship between emotional skillfulness and marital satisfaction. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 24 (2), 218-235.
- Coşkun, D. (2011). *İlköğretim birinci kademe 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Creamer, M. & Campbell, I. M. (1988). The role of interpersonal perception in dyadic adjustment. *Journal of Clinical Psychology*, 44 (3), 424-430.
- Çabuk, T. (1986). *Ergenlerde ana baba yoksunluğunun fröstrasyon toleransına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Çakır, S. (2008). *Evli bireylerin evlilik uyumlarının ana-babalarına bağlanma düzeyleri ve demografik değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çakır, Z. (2013). *Kadın üniversite öğrencilerinde yeme tutumlarının mükemmeliyetçilik, sosyotropi-otonomi, üstbilişler, duygulara ilişkin inançlar, duygusal zorlanmaya toleranssızlık ve kaçınma ile ilişkisi: yatkınlaştırıcı ve sürdürücü faktörlere dayalı bir model önerisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çakmak-Tolan, Ö. (2015). *Evlilik uyumunun kişilik özellikleri, ilişkiye dair inançlar ve çatışma çözüm stilleri bağlamında yordanması (Diyarbakır ili örneği)*. Yayınlanmamış doktora tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

- Çelik, E. (2009). *Evli öğretmenlerin bağlanma stili, denetim odağı ve bazı nitelikleri açısından evlilik uyum düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Çetin, B. T. (2010). *Evlilik doyumunun bazı değişkenlere göre yordanması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Çınar, L. (2008). *Evlilik doyumu: cinsiyet rolleri ve yardım arama tutumu*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Daughters, S. B., Sargeant, M. N., Bornovalova, M. A., Gratz, K. L. & Lejuez, C. W. (2008). The relationship between distress tolerance and antisocial personality disorder among male inner-city treatment seeking substance users. *Journal of Personality Disorders*, 22 (5), 509-524.
- Davidson, B. & Sollie, D. L. (1987). Sex role orientation and marital adjustment. *Social Behavior and Personality*, 15 (1), 59-69.
- Dehle, C. & Weiss, R. L. (2002). Associations between anxiety and marital adjustment. *The Journal of Psychology*, 136 (3), 328-338.
- Demiray, Ö. (2006). *Evlilikte uyumun demografik özelliklere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Demirtürk, F. M. (2005). *Erbaş ve erlerin aldıkları askeri eğitimin tolerans düzeyini geliştirmeye etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Dennhardt, A. A. & Murphy, J. G. (2011). Associations between depression, distress tolerance, delay discounting and alcohol-related problems in European American and African American college students. *Psychology of Addictive Behaviors*, 25 (4), 595-604.
- Donaldson, S. J. & Ronan, K. R. (2006). The effects of sports participation on young adolescent's emotional well-being. *Adolescence*, 41 (162), 369-389.
- Doğan, H. (2010). *Evli bireylerin sosyotropik-otonomik kişilik özellikleriyle evliliklerinde çatışma yaşama durumları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Düzgün, G. (2009). *Evli kişilerde depresyon, ilişkiye ilişkin inanç, kendini ayarlama düzeyinin evlilik uyumu ile ilişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ebenuwa-Okoh, E. E. (2008). Personality variables as correlates of marital adjustment among married persons in Delta State of Nigeria. *Educational Research and Review*, 3 (8), 275-279.

- Elliott, M. W. (1982). Communication and empathy in marital adjustment. *Home Economics Research Journal*, 11 (1), 77-88.
- Erdem, F. (2001). Girişimcilerde risk alma eğilimi ve belirsizliğe tolerans ilişkisine kültürel yaklaşım. *Akdeniz İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2, 43-61.
- Erdoğan, S. (2007). *Evlilik uyumu ile psikiyatrik rahatsızlıklar, bağlanma stilleri, mizaç ve karakter özellikleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış uzmanlık tezi, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara.
- Erişti, A. (2010). *Bağlanma stilleri, kişilik özellikleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Ersanlı, E. ve Dicle, A. N. (2011). Üniversite öğretim elemanı yetiştirme programında tolerans eğitiminin yeri ve önemi. *Uluslararası Yükseköğretim Kongresi*, 2 (11), 1531-1535.
- Ersanlı, E. (2014). The validity and reliability study of tolerance scale. *Journal of Basic and Applied Scientific Research*, 4 (1), 85-89.
- Ersanlı, K. ve Kalkan M. (2008). *Evlilik ilişkilerini geliştirme kuram ve uygulama*. Ankara: Nobel.
- Ersanlı, K. 2012. *Davranışlarımız: gelişim ve öğrenme* (Gözden geçirilmiş 6. baskı). Ankara: Birleşik Genel Dağıtım.
- Fışıloğlu, H. (1992). Lisans üstü öğrencilerinin evlilik uyumu. *Psikoloji Dergisi*, 7 (28), 16-23.
- Ficher, I. V., Zuckerman, M. & Steinberg, M. (1988). Sensation-seeking congruence in couples as a determinant of marital adjustment: a partial replication and extension. *Journal of Clinical Psychology*, 44 (5), 803-809.
- Fidanoğlu, O. (2006). *Evlilik uyumu mizah tarzı ve kaygı düzeyi arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Fidanoğlu, O. (2007). *Evlilik uyumu ile eşlerin somatizasyon düzeyleri arasındaki ilişki ve diğer sosyodemografik değişkenler açısından karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Godbout, N., Dutton, D. G., Lussier, Y. & Sabourin, S. (2009). Early exposure to violence, domestic violence, attachment representations and marital adjustment. *Personal Relationships*, 16, 365-384.

- Gordon, K. C., Baucom, D. H., Epstein, N., Burnett, C. K. & Rankin, L. A. (1999). The interaction between marital standards and communication patterns: how does it contribute the marital adjustment? *Journal of Marital and Family Therapy*, 25 (2), 211-223.
- Gökmen, A. (2001). *Evli eşlerin birbirine yönelik kontrolcülük ve bağımlılık algılarının evlilik doyumu üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güçlü-Ergin, N. (2008). *Evli ve boşanmış kişilerin evlilik uyumu ve cinsiyetçilik açısından karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güllüce, A. Ç. (2010). *Duygusal zekanın işyerindeki psikolojik taciz algısındaki rolünün bireyin tolerans düzeyi açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Günay, O. (2000). *Evlilik uyumu ile kişisel düşünme modelleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Güngör, H. C. ve İlhan T. (2008). Evlilik uyumu ve mizah tarzları arasındaki ilişkiler. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür Araştırma Dergisi*, 4 (13), 97-106.
- Gürsoy, K. (1999). *Osmanlıda hoşgörü: birlikte yaşama sanatı*. İstanbul: Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı.
- Hafner, R. J. & Spence, N. S. (1988). Marriage duration, marital adjustment and psychological symptoms; a cross-sectional study. *Journal of Clinical Psychology*, 44 (3), 309-316.
- Hamamcı, Z. (2005). Dysfunctional relationship beliefs in marital satisfaction and adjustment. *Social Behaviour and Personality*, 33 (4), 313-328.
- Haws, W. A. & Mallinckrodt, B. (1998). Separation-individuation form family of origin and marital adjustment of recently married couples. *The American Journal of Family Therapy*, 26, 293-306.
- Heaton, T. B. & Albercht, S. L. (1991). Stable unhappy marriages. *Journal of Marriage and The Family*, 53 (55), 747-758.
- Heene, E., Buysse, A. & Van Oost, P. (2007). An interpersonal perspective on depression: the role of marital adjustment, conflict communication, attributions and attachment within a clinical sample. *Family Process*, 46 (4), 499-514.
- Isaac, R. & Shah, A. (2004). Sex roles and marital adjustment in Indian couples. *International Journal of Social Psychology*, 50 (2), 129-141.

- Işıloğlu, B. (2006). *Anksiyete ve depresyon tanısı ile izlenen evli kadınlarda aile içi Şiddetin sosyodemografik faktörler, çift uyumu ve hastalıkla ilişkisi*. Yayınlanmamış uzmanlık tezi, Bakırköy Prof. Dr. Mahzar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi 12. Psikiyatri Birimi, İstanbul.
- İdiz, Z. (2009). *Evlilik uyumu, evlilik yatırımı, aile içi Şiddet ve intihar girişimi arasındaki bağlantıların sosyal psikolojik açıdan incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Johnson, S. L. & Theodore, J. (2000). Sequential interactions in the marital communication of depressed men and women. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 68 (1), 4-12.
- Kaleli, A. (2013). *Kendine saygı ve tolerans düzeyi arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Kalın, Z. T. (2013). *Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin hoşgörü eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Kalkan, M. (2002). *Evlilik ilişkisi geliştirme programının evlilerin evlilik uyum düzeyine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Kalkan, M. ve Ersanlı, E. (2009). Bilişsel-davranıŐçı evlilik ilişkisini geliştirme programının çiftlerin fonksiyonel olmayan tutumlarına etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 129-135.
- Karakoyun, S. (2012). *Majör depresyonlu hasta ve eşlerinin çatışma yönetim biçimlerinin evlilik uyumu ile ilişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Kawsar, H. K. (2008). Çocuklara hoşgörüyü öğretmek için neler yapmalı, neler yapmamalı: Mısır örneğinden bazı yansımalar. Cemil Oruç (ev.). *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 13 (2), 403-412.
- Kinnunen, U. & Feldt, T. (2004). Economic stress and marital adjustment among couples: analyses at the dyadic level. *European Journal of Social Psychology*, 34, 519-532.
- Kitamura, T., Aoki, M., Fujino, M., Ura C., Watanabe, M., Watanabe, K. & Fujihara, S. (1998). Sex differences in marital and social-adjustment social psychol. *The Journal of Social Psychology*, 138 (1), 26-32.

- Knabb, J. J. & Vogt, R. G. (2011). The relationship between personality and marital adjustment among distressed married couples seen in intensive marital therapy: an actor-partner interdependence model analysis. *Contemporary Family Therapy: An International Journal*, 33, 417-440.
- Koerner, A. F. & Fitzpatrick, M. A. (2002). Nonverbal communication and marital adjustment and satisfaction: the role of decoding relationship relevant and relationship irrelevant affect. *Communication Monographs*, 69 (1), 33-51.
- Koydemir, S., Selşik, Z. E. S. ve Tezer, E. (2005). Evlilik uyumu ve mükemmeliyetçilik boyutları arasındaki ilişkiler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (23), 65-74.
- Lavery, J. F. & Clarke, V. A. (1999). Prostate cancer: patients and spouses coping and marital adjustment. *Psychology, Health and Medicine*, 4 (3), 289-302.
- Lazovsky, R. (2007). Educating jewish and Arab children for tolerance and coexistence in a situation of ongoing conflict: an encounter program. *Cambridge Journal of Education*, 37 (3), 391-408.
- Lickenbrock, D. M., Ekas, N. V. & Whitman, T. L. (2011). Feeling good, feeling bad: influences of maternal perceptions of the child and marital adjustment on well-being in mothers of children with on autism spectrum disorder. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 41, 848-858.
- Mahoney, A., Jouriles, E. N. & Scavone, J. (1997). Marital adjustment, marital discord over childrearing and child behavior problems: moderating effects of child age. *Journal of Clinical Child Psychology*, 26 (4), 415-423.
- Marathe, S. (2012). Life satisfaction and marital adjustment. *Golden Research Thoughts*, 2 (5), 1-5.
- McGovern, J. M. & Meyers, S. A. (2002). Relationships between sex-role attitudes, division of household tasks and marital adjustment. *Contemporary Family Therapy: An International Journal*, 24 (4), 601-618.
- Moore, L. M. & Ovadia, S. (2006). Accounting for spatial variation in tolerance: the effects of education and religion. *Social Forces*, 84 (4), 2205-2222.
- Möller, A. T. & Van Zyl, P. D. (1991). Relationship beliefs, interpersonal perception and marital adjustment. *Journal of Clinical Psychology*, 47 (1), 28-33.
- Nathawat, S. S. & Mathur, A. (1992). Marital adjustment and subjective well-being in Indian-educated housewives and working women. *The Journal of Psychology*, 127 (3), 353-358.
- Nazlı, S. (2001). *Aile danışmanlığı* (Gözden geçirilmiş 2. baskı). Ankara: Nobel.

- Nemecek, S. & Olson, K. R. (1999). Five factor personality similarity and marital adjustment. *Social Behavior and Personality*, 27 (3), 309-318.
- Ödemiş, H. (2008). *İlköğretim öğretmenlerinin iş tatminleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özaydınlık, Ş. (2014). *Evli çiftlerin evlilik uyumu ile kişilik özellikleri ve romantik ilişkilerindeki sosyal ilginin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özen, A. (2006). *Evlilik uyumunun yordayıcıları olarak karı ve kocaların değer uyumları ve eşlerin çatışma çözüm stilleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özer, A. ve Güngör, H. C. (2012). Yükleme tarzları, bağlanma stilleri ve kişilik özelliklerine göre evlilik uyumu. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 11-24.
- Özgüven, İ. E. (2000). *Evlilik ve aile terapisi*. Ankara: PDREM.
- Özüğurlu, K. (2013). *Evlilik raporu* (Gözden geçirilmiş 5. baskı). İstanbul: Altın Kitaplar.
- Polat, D. (2006). *Evli bireylerin evlilik uyumları, aldatma eğilimleri ve çatışma eğilimleri arasındaki ilişkilerin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Raihani. (2011). A whole-school approach: a proposal for education for tolerance in Indonesia. *Theory and Research in Education*, 9 (1), 23-29.
- Sardoğan, M. E. ve Karahan, T. F. (2005). Evli bireylere yönelik bir insan ilişkileri beceri eğitimi programının evli bireylerin evlilik uyum düzeylerine etkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38 (2), 89-102.
- Sargeant, M. N., Daughters, S. B., Curtin, J. J., Schuster, R. & Lejuez, C. W. (2011). Unique roles of antisocial personality disorder and psychopathic traits in distress tolerance. *Journal of Abnormal Psychology*, 1-6.
- Sarioğlu, B. (2015, 7 Aralık). Ne olacak bu evliliklerin hali? *Hürriyet*, 5.
- Schumacher, J. A. & Leonard, K. E. (2005). Husbands and wives marital adjustment, verbal aggression and physical aggression as longitudinal predictors of physical aggression in early marriage. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 73 (1), 28-37.

- Sears, H. A. & Galambos, N. L. (1992). Women's work conditions and marital adjustment in two-earner couples: a structural model. *Journal of Marriage and The Family*, 54, 789-797.
- Shollenberger, M. A. (2001). *Increasing marital adjustment in graduate students and their spouses through relationship enhancement*. Yayınlanmamış doktora tezi, State University, Virginia.
- Sözer, M. A. ve Allahverdi, K. (2012). Genel ilköğretim ile yatılı ilköğretim bölge okulu (YİBO) öğrencilerinin tolerans durumlarının incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32 (1), 19-32.
- Spanier, G. B. & Lewis, R. A. (1980). Marital quality: a review of the seventies. *Journal of Marriage and the Family*, 42 (4), 825-839.
- Stanley, S. M., Markman, H. J. & Whitton, S. W. (2002). Communication, conflict and commitment: insights on the foundations of relationship success from a national survey. *Family Process*, 41 (4), 659-675.
- Stevens, R. & Charles, J. (2005). Preparing teachers to teach tolerance. *Multicultural Perspectives*, 7 (1), 17-25.
- Şahin, B. (2011). *Alkol bağımlıları ve eşlerinde evlilik uyumu, bağlanma biçimi ve mizaç karakter özellikleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış uzmanlık tezi, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara.
- Şencan, B. (2015). *Bağlanma örüntüleri ve psikolojik iyilik hali arasındaki ilişkilerde duygusal şemalar, duygusal zorlanmaya tolerans ve kişiler arası beklentilerin rolü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şener, A. ve Terzioğlu, G. (2008). Bazı sosyoekonomik ve demografik değişkenler ile iletişimin eşler arası uyuma etkisinin araştırılması. *Aile ve Toplum Dergisi*, 4 (13), 7-20.
- Tabak, A., Erkuş, A. ve Meydan, C. H. (2010). Denetim odağı ve yenilikçi birey davranışları arasındaki ilişkiler: belirsizliğe tolerans ve risk almanın aracılık etkisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (1), 159-176.
- Tanoğlu, S. (2008). *Kişilik özelliklerinin girişimci olma niyeti üzerine etkileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tarhan, N. (2008). *Evlilik psikolojisi*. İstanbul: Timaş.
- Taşçı, E., Bolsoy, N., Kavlak, O. ve Yücesoy, F. (2008). İnfertil kadınlarda evlilik uyumu. *Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği Dergisi*, 5 (2), 105-110.

- Tatar, A. F. (2009). *Okul öncesi eğitiminde (5-6 yaş) hoşgörü eğitimi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Taysi, E. (2010). Evlilikte bağışlama: evlilik uyumu ve yüklemelerin rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 25 (65), 40-52.
- Tosyalı, M. (2010). *Evli bireylerde bağımlı ve özerk (sosyotropik-otonomik) kişilik özellikleri, empati ve mutluluk düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Trapolini, T., McMahon, C. A. & Ungerer, J. A. (2007). The effect of maternal depression and marital adjustment on young children's internalizing and externalizing behaviour problems. *The Authors Journal Compilation*, 33 (6), 794-803.
- Tucker, R. C. & Snyder, W. U. (1974). Ambiguity tolerance of therapists and process changes of their clients. *Journal of Counseling Psychology*, 21 (6), 577-578.
- Tutarel-Kışlak, Ş. (1999). Evlilikte uyum ölçeğinin güvenirlik ve geçerlik çalışması. *3P Dergisi*, 7 (1), 50-57.
- Tutarel-Kışlak, Ş. ve Çabukça, F. (2002). Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 2 (5), 35-43.
- Tutarel-Kışlak, Ş. ve Çavuşoğlu, Ş. (2006). Evlilik uyumu, bağlanma biçimleri, yüklemeler ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 3 (9), 61-69.
- Tutarel-Kışlak, Ş. ve Göztepe, I. (2012). Duygu dışavurumu, empati, depresyon ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiler. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3 (2), 27-46.
- Tuncay, E. (2006). *Mükemmeliyetçiliğin evlilik uyumu üzerindeki yordayıcı rolü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tüfekçi-Hoşgör, E. (2013). *Evli çiftlerin öfke ifade tarzları ile evlilik uyumunun incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- TÜİK. (2002). Evlenme ve boşanma istatistikleri. *Haber Bülteni*, Ankara: TÜİK.
- TÜİK. (2009). Evlenme ve boşanma istatistikleri. *Haber Bülteni*, Ankara: TÜİK
- TÜİK. (2010). *Genel nüfus sayımı istatistikleri*. Ankara: TÜİK.
- TÜİK. (2013). Evlenme ve boşanma istatistikleri. *Haber Bülteni*, Ankara: TÜİK.

- Tümekaya, S. ve Çelik, M. (2012). Öğretim elemanlarının evlilik uyumu ve yaşam doyumlarının iş değişkenleri ile ilişkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (1), 223-238.
- Türe, H. (2014). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin hoşgörü algısı ve hoşgörü eğitimine bakışı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Türk Dil Kurumu. (2005). *Türkçe sözlük* (Gözden geçirilmiş 10. baskı). Ankara: TDK.
- Tüzer, V., Tuncel, A., Göka, S., Doğan-Bulut, S., Yüksel, F. V., Atan, A. ve Göka, E. (2010). Marital adjustment and emotional symptoms in infertile couples: gender differences. *Turkish Journal of Medical Sciences*, 40 (2), 229-237.
- Uğurlu, O. (2003). *Evli çiftlerde cinsiyet ayrımına ilişkin tutumlar, çatışma yönetimi biçimleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Vaizoğlu, F. (2008). *Anaokuluna devam eden çocukların sosyal davranışları ile ebeveynlerinin evlilik uyumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Wainryb, C., Shaw, L. A., Langley, M., Cottam, K. & Lewis, R. (2004). "Children's thinking about diversity of belief in the early school years: judgments of relativism, tolerance and disagreeing persons. *Child Development*, 75 (3), 687-703.
- Wan, G. (2006). Teaching diversity and tolerance in the classroom: a thematic storybook approach. *Education*, 127 (1), 140-154.
- Watson, S. W. & Johnston, L. (2006). Tolerance in teacher education: restructuring the curriculum in a diverse but segregated university classroom. *Multicultural Education*, 13 (3), 14-17.
- Westerman, M. A. & Schonholtz, J. (1993). Marital adjustment, joint parental support in a triadic problem-solving task and child behavior problems. *Journal of Clinical Child Psychology*, 22 (1), 97-106.
- Wilson, M. R. & Filsinger, E. E. (1986). Religiosity and marital adjustment: multidimensional interrelationships. *Journal of Marriage and Family*, 48, 147-151.
- Yalçın, H. (2014). Evlilik uyumu ile sosyodemografik özellikler arasındaki ilişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3 (1), 250-261.
- Yaşar, F. (2009). *İlköğretime devam eden öğrencilerin anne-çocuk ilişkisini kabul ve reddedici algılama düzeyinin annenin evlilik doyumu ve evlilik uyumu*

düzeyle ilişkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Yazgan, S. (2007). *Öfke kontrolü ile tolerans düzeyi arasındaki ilişki.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

Yeşiltepe, S. S. (2011). *Öğretmenlerin evlilik uyumlarının psikolojik iyi oluş ve bazı değişkenler açısından incelenmesi.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Gözden geçirilmiş 6. baskı). Ankara: Seçkin Yayın Dağıtım.

Yıldırım, İ. (1992). *Evli bireylerin uyum düzeylerini etkileyen bazı etmenler.* Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yıldız, S. (2005). *Depresyon ve anksiyete tanısı almış çocuklar ile kontrol grubunun anne babalarının bağlanma stillerine göre evlilik uyumlarının incelenmesi.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

Yürüşen, M. (1993). *Liberal kuramda politik ve moral bir kavram olarak hoşgörü.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Yürüşen, M. (1996). *Liberal bir değer olarak ahlaki ve siyasi hoşgörü.* İstanbul: YKY.

-1. Ek: EVLİLİKTE UYUM ÖLÇEĞİ-

1. **Bu maddede** yer alan ölçeği kullanarak, bütün yönleri ile evliliğinizdeki mutluluk düzeyini en iyi temsil ettiğine inandığınız noktayı **daire** içine alınız. Ortadaki 'mutlu' sözcüğü üzerindeki nokta, çoğu kişinin evlilikten duyduğu mutluluk derecesini temsil eder ve ölçek kademeli olarak sol ucunda evliliği çok mutsuz olan küçük bir azınlığı, sağ ucunda ise evliliği çok mutlu küçük bir azınlığı temsil etmektedir.

0	1	2	3	4	5	6
Çok mutsuz			Mutlu			Çok mutlu

Aşağıdaki maddelerde verilen konulara ilişkin olarak, siz ve eşiniz arasındaki **anlaşma ya da anlaşmazlık** derecesini yaklaşık olarak belirtiniz. Lütfen her maddeyi değerlendiriniz.

	Her zaman anlaşırız	Hemen her zaman anlaşırız	Ara sıra anlaşamadığımız olur	Sıklıkla anlaşamayız	Hemen her zaman anlaşamayız	Her zaman anlaşamayız
2.	()	()	()	()	()	()
3. Boş zaman etkinlikleri	()	()	()	()	()	()

	Her zaman anlaşırız	Hemen her zaman anlaşırız	Ara sıra anlaşamadı- ğımız olur	Sıklıkla anlaşama- yız	Hemen her zaman anlaşa- mayız	Her zaman anlaşa- mayız
4.Duyguların ifadesi	()	()	()	()	()	()
5.	()	()	()	()	()	()
6.Cinsel ilşkiler	()	()	()	()	()	()
7.Toplumsal kurallara uyuma	()	()	()	()	()	()
8.	()	()	()	()	()	()
9.Eşin akra- balarıyla anlaşma	()	()	()	()	()	()

Lütfen evliliğinizi en iyi ifade ettiğine inandığınız bir cevabın altını çiziniz.

10. Ortaya çıkan uyumsuzluklar genellikle:
erkeğin susması ile
kadının susması ile
karşılıklı anlaşmaya varılarak
sonuçlanır

11.

12. Boş zamanlarınızda genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

dışarıda bir şeyler yapmayı
evde oturmayı

Eşiniz genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih eder?

dışarıda bir şeyler yapmayı
evde oturmayı

13.

14. Hayatınızı yeniden yaşayabilseydiniz,
aynı kişiyle evlenirdiniz
farklı bir kişiyle evlenirdiniz
hiç evlenmezsiniz

15. Eşinize güvenir, sırlarınızı ona açar mısınız?
hemen hemen hiçbir zaman
nadiren
çoğu konularda
her konuda

-2. Ek: TOLERANS ÖLÇEĞİ-

Değerli Katılımcı,

Ölçeğimizde insanın kendini değerlendirmesiyle ilgili 11 maddelik bir liste bulunmaktadır. Sizden isteğim; listede verilen her ifadeyi inceleyip, kendi duygu, düşünce ve davranışınızı ne ölçüde yansıttığınızı belirtmeniz ve buna uygun olan kutucuğa (X) işaretini koymanız. Her ifade için bir tercih yapınız. Lütfen boş ifade bırakmayınız.

Cevaplamada içtenlikle davranacağınızı umar, teşekkür ederim.

	Hiç Katılmıyorum	Bazen Katılmıyorum	Kararsızım	Bazen Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Hakkımın yenilmesi beni rahatsız eder.	0	0	0	0	0
2.	0	0	0	0	0
3. Başka kültürden birisiyle evlilik yapabilirim.	0	0	0	0	0
4.	0	0	0	0	0
5. Çevremdekilerin bana güvensizliklerine dayanamam.	0	0	0	0	0
6. Yeni tanıştığım birisinin lakayt tavırlarına tahammül edemem.	0	0	0	0	0
7.	0	0	0	0	0
8. Dikkatimin dağıtılmasından rahatsız olurum.	0	0	0	0	0
9.	0	0	0	0	0
10. Aşırı ısrarcı insanları sevmem.	0	0	0	0	0
11. İnsanların hatalarını kabul etmelerini beklerim.	0	0	0	0	0

-3. Ek: KİŞİSEL BİLGİ FORMU-

Açıklama : Bu araştırma, **Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı** yüksek lisans programı kapsamında gerçekleştirilen, ‘‘Evlilik Uyumunu ile Tolerans Düzeyi Arasındaki İlişki’’ konulu tez çalışması ile ilgilidir.

Ölçek formlarını içtenlikle cevaplayacağınıza inanıyor, ilgi ve yardımlarınız için hepinize teşekkür ediyorum.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

PDR Yüksek Lisans Öğrencisi

Özkan ÖZCAN

Cinsiyetiniz :

a.Kadın **b.**Erkek

Yaşınız :

Mesleğiniz :

Eşinizin mesleği :

Öğrenim durumunuz :

a.İlköğretim **b.**Ortaöğretim **c.**Önlisans **d.**Lisans **e.**Yüksek Lisans ve Doktora

Eşinizin öğrenim durumu :

a.İlköğretim **b.**Ortaöğretim **c.**Önlisans **d.**Lisans **e.**Yüksek Lisans ve Doktora

Evlilik süreniz :

Kendinizi hangi sosyoekonomik düzeyde değerlendiriyorsunuz?

a.Düşük sosyoekonomik düzey

b.Orta sosyoekonomik düzey

c.Yüksek sosyoekonomik düzey

Hayatınızdaki mutluluk düzeyini nasıl değerlendiriyorsunuz?

a.Düşük düzey

b.Orta düzey

c.Yüksek düzey

ÖZGEÇMİŞ

Özkan ÖZCAN 27.05.1986 tarihinde Karabük'te doğdu. Sinop/Ayancık Anadolu Lisesi'ni bitirdikten sonra Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü'nden 2008 yılında mezun oldu. Mezuniyetinden bu yana resmi ve özel okullarda rehber öğretmen/psikolojik danışman olarak görev yapan Özcan, orta derecede İngilizce bilmektedir.

İletişim Bilgileri

E mail : ozkanozcan1986@hotmail.com

Telefon : 0 507 959 90 30

Kazanılan Ödüller

Başarı Belgesi - 14.01.2013 – Samsun Valiliği

Başarı Belgesi - 16.02.2016 – Samsun/Canik Kaymakamlığı